



Lovtidende A

2013

Udgivet den 28. juni 2013

26. juni 2013.

Nr. 777.

Bekendtgørelse om uddannelsen til højere handelseksamen

I medfør af § 12, stk. 3 og 5, § 14, stk. 2, § 17, stk. 3, § 18, stk. 2, § 20, § 27, § 28, § 36, stk. 2, § 37, stk. 1, § 40, stk. 3, § 41, stk. 3, § 42, stk. 2 og § 46, stk. 3, i lov om uddannelserne til højere handelseksamen (hhx) og højere teknisk eksamen (htx), jf. lovbekendtgørelse nr. 861 af 5. juli 2010, som ændret ved lov nr. 613 af 12. juni 2013, fastsættes:

Kapitel 1

Uddannelsens formål

§ 1. Uddannelsen til højere handelseksamen er en treårig ungdomsuddannelse, som er målrettet mod unge med interesse for viden, fordybelse, perspektivering og abstraktion. Uddannelsen udgør en helhed og afsluttes med en eksamen efter national standard.

Stk. 2. Formålet med uddannelsen er at forberede eleverne til videregående uddannelse, herunder at de tilegner sig almindelig viden og kompetencer gennem uddannelsens kombination af faglig bredde og dybde og gennem samspillet mellem fagene.

Stk. 3. Eleverne skal gennem uddannelsens faglige og pædagogiske progression udvikle faglig indsigt og studiekompetence. De skal opnå fortrolighed med at anvende forskellige arbejdsformer og evne til at fungere i et studiemiljø, hvor kravene til selvstændighed, samarbejde og sans for at opsøge viden er centrale.

Stk. 4. Uddannelsen skal have et dannelsesperspektiv med vægt på elevernes udvikling af personlig myndighed. Eleverne skal derfor lære at forholde sig reflekterende og ansvarligt til deres omverden: medmennesker, natur og samfund, og til deres egen udvikling. Uddannelsen skal tillige udvikle elevernes kreative og innovative evner samt deres kritiske sans.

Stk. 5. Uddannelsen og skolekulturen som helhed skal forberede eleverne til medbestemmelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Undervisningen og hele dagliglivet må derfor bygge på åndsfrihed, ligeværd og demokrati. Eleverne skal derigennem opnå forudsætninger for aktiv medvirken i et demokratisk samfund og forståelse for mulighederne for individuelt og i fællesskab at bidrage til udvikling og forandring samt forståelse af såvel det nære som det europæiske og globale perspektiv.

§ 2. Hhx-uddannelsen gennemføres med vægt på erhvervsrelaterede perspektiver.

Stk. 2. Hhx-uddannelsens studiekompetencegivende sigte realiseres inden for virksomheds- og samfundsøkonomiske fagområder i kombination med fremmedsprog og andre almindelige fag. Uddannelsen skal udvikle elevernes evne til faglig fordybelse og deres forståelse af teoretisk viden som redskab for analyse af virkelighedsnære forhold.

Kapitel 2

Uddannelsens varighed og omfang

§ 3. Højere handelseksamen kan opnås som

- 1) en samlet højere handelseksamen efter et treårigt, eventuelt fireårigt, uddannelsesforløb eller
- 2) en enkeltfags højere handelseksamen, der sammenstykes af prøvebeviser, deltagerbeviser eller kompetencebeviser for de enkelte fag m.v., jf. kapitel 8 og meritbekendtgørelsens § 4, § 17, stk. 2, og § 22, stk. 3.

Stk. 2. Højere handelseksamen er på niveau 4 i den danske kvalifikationsramme for livslang læring.

§ 4. I både det treårige uddannelsesforløb og i de særligt tilrettelagte fireårige forløb er uddannelsesstiden mindst 2470 timer a 60 minutter.

Stk. 2. For elever, der har fået godkendt merit efter reglerne herom, kan skolens leder tilrettelægge individuelle forløb med en uddannelsesstid på under 2470 timer.

Stk. 3. Uddannelsen omfatter ud over studieområdet og studieretningsprojektet mellem 12 og 15 fag på C-, B- og A-niveau. Skolens leder kan dog tillade, at elever, som ønsker at gennemføre flere fag på A-niveau end mindstekravet, har mellem 11 og 15 fag.

Stk. 4. Uddannelsen omfatter op til 26 blokke, hvor en blok svarer til et fag på C-niveau eller en udbygning af et fag fra C- til B-niveau henholdsvis B- til A-niveau. Fag på B-niveau svarer til to blokke, og fag på A-niveau svarer til tre blokke.

Stk. 5. Skolens leder kan tillade, at den enkelte elevs forløb efter elevens ønske kan omfatte yderligere en eller to blokke, hvis de anvendes til løft af et eller to fag fra C- til B-niveau eller fra B- til A-niveau, eller til at eleven som valgfag kan få et sprog på A-niveau som 3. eller 4. fremmedsprog. Skolens leder kan endvidere tillade, at den enkelte elevs forløb efter elevens ønske kan omfatte yderligere en

eller to blokke, hvis de anvendes til at tage yderligere valgfag på C-niveau, hvor disse fag indgår som et specifikt adgangskrav på en eller flere videregående uddannelser.

Stk. 6. Skolens leder kan efter ansøgning tillade, at en elev, der har fået merit i uddannelsen efter reglerne i meritbekendtgørelsen, og som derfor bliver fritaget fra dele af undervisningen, kan anvende den ledigblevne tid til at gennemføre yderligere valgfag, der kan indgå i hhx-uddannelsen, herunder til at hæve niveauet i obligatoriske fag.

§ 5. Uddannelsesstiden omfatter den samlede lærerstyrede elevaktivitet, dvs. den tid, eleverne deltager i forskellige former for lærerstyret undervisning og i øvrige aktiviteter, som er organiserede af skolen til realisering af uddannelsens formål, herunder faglig og metodisk vejledning, jf. § 41, stk. 1.

Stk. 2. Elevernes forberedelse til undervisningen, det skriftlige arbejde, de officielle prøver til eksamen, uddannelses- og erhvervsvejledning, jf. § 41, stk. 2, tilbud til elever med særlige behov og frivillig undervisning, jf. § 36, og tilbud til elever med særlige talenter og studiekredse, jf. § 37, er ikke omfattet af uddannelsesstiden.

Kapitel 3

Uddannelsens struktur og indhold

Struktur

§ 6. En højere handelseksamen består af fag på gymnasialt C-, B- og A-niveau, hvor A er det højeste niveau.

Stk. 2. Alle elever skal mindst have fire fag på A-niveau, mindst tre fag på B-niveau og mindst et fag på C-niveau. For elever, der har flere end fire fag på A-niveau, kan mindstekravet til antallet af fag på B-niveau reduceres med det antal fag på A-niveau, eleven har ud over mindstekravet.

§ 7. Uddannelsens fag gennemføres delvist inden for rammerne af studieområdet, jf. § 70, stk. 2.

Stk. 2. I studieområdet skal der lægges vægt på at styrke samspillet mellem fagene, på progression i undervisningen og på de kompetencer, eleverne opbygger gennem det faglige arbejde, med henblik på uddannelsens formål.

§ 8. Uddannelsen struktureres i et grundforløb med en uddannelsesstid på 425-500 timer og et efterfølgende studieretningsforløb i den resterende del af uddannelsesstiden.

Stk. 2. Skolens leder fordeler uddannelsesstiden i de enkelte fag mellem grundforløb og studieretningsforløb og skal normalt sikre, at eleverne har en blok til brug for valgfag på 3. år.

§ 9. De obligatoriske fag og niveauer i uddannelsen er dansk A, engelsk A, 2. fremmedsprog, jf. § 11, samtidshistorie B, fagene afsætning, international økonomi og virksomhedsøkonomi på mindst B-niveau, erhvervsret C samt fagene matematik og samfundsfag på mindst C-niveau. Der skal endvidere på 1. år indgå aktiviteter, hvor eleverne får mulighed for fysisk udfoldelse, indsigt i betydningen heraf samt indsigt i andre forhold af betydning for deres personlige sundhed, samt undervisning i it.

Fremmedsprog

§ 10. Fremmedsprog ud over engelsk kan gennemføres som fortsættersprog eller som begynderprog.

Stk. 2. Ved fortsættersprog forstås sprog hvor eleven har fulgt prøveforberedende undervisning i folkeskolen i to-fire år i 7.-10. klasse eller har tilsvarende kvalifikationer. Fortsættersprog er fransk fortsættersprog eller tysk fortsættersprog.

Stk. 3. Begynderprog er arabisk, fransk begynderprog, italiensk, japansk, kinesisk, russisk, spansk, tyrkisk eller tysk begynderprog samt de klassiske sprog græsk og latin.

Stk. 4. I fagene fransk og tysk indplacerer skolens leder eleverne på begynder- eller fortsættersprog. Indplaceringen sker på grundlag af den enkelte elevs kvalifikationer i faget.

§ 11. 2. fremmedsprog er et fortsættersprog på mindst B-niveau eller et begynderprog på A-niveau.

Stk. 2. Følgende sprog kan indgå som 2. fremmedsprog: fransk fortsættersprog B og A, tysk fortsættersprog B og A, fransk begynderprog A, italiensk A, russisk A, spansk A eller tysk begynderprog A.

§ 12. Fremmedsprog som studieretningsfag kan være fransk begynderprog A, fransk fortsættersprog B og A, italiensk A, latin C, russisk A, spansk A, tysk begynderprog A og tysk fortsættersprog B og A.

§ 13. Fremmedsprog som valgfag kan, jf. dog stk. 2-4, være arabisk B og A, fransk fortsættersprog C, B og A, fransk begynderprog B og A, græsk C og A, italiensk B og A, japansk B og A, kinesisk B og A, latin C, B og A, russisk B og A, spansk B og A, tyrkisk B og A, tysk fortsættersprog C, B og A eller tysk begynderprog B og A.

Stk. 2. Elever, der som valgfag har et begynderprog som 3. eller 4. fremmedsprog, kan vælge dette sprog på B-niveau.

Stk. 3. Elever, der som valgfag har et fortsættersprog som 3. eller 4. fremmedsprog eller begynderproget latin som 3. eller 4. fremmedsprog, kan vælge dette sprog på C-niveau.

Grundforløb

§ 14. Grundforløbet består af fagene dansk, engelsk, matematik og 2. fremmedsprog samt undervisning inden for rammerne af studieområdet, jf. bilag 2. Der skal indgå en innovations- og iværksætterorienteret dimension i et eller flere af studieområdets temaer.

Stk. 2. Skolens leder kan dog beslutte at 2. fremmedsprog først begynder samtidig med studieretningsforløbet.

Stk. 3. Fagene dansk, engelsk og matematik samt 2. fremmedsprog, hvis det indgår, jf. stk. 2, tildeles mindst 40 timers uddannelsesstid i grundforløbet.

Stk. 4. Skolens leder kan beslutte, at der i grundforløbet påbegyndes undervisning i yderligere et eller flere fag end de i stk. 1 nævnte.

§ 15. Eleverne skal gennem grundforløbet kvalificere deres grundlag for såvel det endelige ønske om studieretning ved afslutningen af grundforløbet som for gennemførelsen

af studieretningen. Undervisningen sigter derfor mod, at eleverne opnår

- 1) specifik faglig indsigt i og forståelse af væsentlige fagområder, der passer til elevernes forhåndstillkendegivelse om ønsket studieretning,
- 2) grundlæggende faglig indsigt, forståelse og almindendannelse inden for uddannelsens hovedområder samt
- 3) grundlæggende indføring i gymnasiale arbejdsformer og træning i at kunne skifte arbejdsform og organisering efter formålet med aktiviteten.

Stk. 2. Skolens leder skal tilrettelægge arbejdet i grundforløbet, så den enkelte elev får mulighed for at fordybe sig i enkelte problemstillinger, der passer til elevens forhåndstillkendegivelse og til elevens eventuelle ønsker om alternative studieretninger, samt for at opnå grundlæggende faglig indsigt i og kendskab til metoder og perspektiver inden for uddannelsens forskellige fagområder.

Studieretningsforløb

§ 16. Studieretningsforløbet består af obligatoriske fag, fortsat undervisning i studieområdet, studieretningsfag, valgfag samt et studieretningsprojekt, jf. bilag 5.

Stk. 2. I fag, der afsluttes på C-niveau ved udgangen af 1. år, skal der, ud over uddannelsestiden i grundforløbet, jf. § 14, stk. 3, afsættes mindst 40 timers uddannelsestid til det pågældende fag, inklusive tid til studieområdet, jf. § 69.

§ 17. Hvert studieretningsforløb skal indeholde tre studieretningsfag, der er på AAA-, AAB-, AAC-, ABB- eller ABC-niveau.

Stk. 2. I studieretninger med et 3. fremmedsprog som studieretningsfag, hvor det 3. fremmedsprog er et begynderprog på A-niveau, er der dog kun krav om to studieretningsfag, der begge skal være på A-niveau.

§ 18. Mulige studieretningsfag på A-niveau er afsætning, fransk begynderprog, fransk fortsættersprog, international økonomi, it, italiensk, matematik, russisk, spansk, tysk begynderprog, tysk fortsættersprog og virksomhedsøkonomi.

§ 19. Mulige studieretningsfag på B-niveau er fra denne bekendtgørelse finansiering, it og matematik samt følgende fag fra valgfagsbekendtgørelsen: design, filosofi, innovation, kulturforståelse og psykologi. Desuden er fortsætterprog på B-niveau for elever, der har et begynderprog på A-niveau som 2. fremmedsprog, et muligt studieretningsfag.

§ 20. Mulige studieretningsfag på C-niveau er fag fra den anden gymnasial uddannelse eller fra valgfagsbekendtgørelsen, jf. dog stk. 2. Dette gælder dog ikke fag fra andre gymnasiale uddannelser, som allerede indgår i hhx-uddannelsen, erhvervsøkonomi C og sprogfag på C-niveau, medmindre sproget er latin.

Stk. 2. Fagene datalogi C, programmering C og informationsteknologi C kan ikke indgå i studieretninger, der indeholder faget it B eller A.

Bindinger

§ 21. Der er bindinger mellem studieretningsfagene, jf. bilag 3.

§ 22. Skolens leder vælger 3. studieretningsfag, således at samtlige studieretningsfag i en studieretning har gode muligheder for fagligt samspil og bindingerne, jf. bilag 3, er opfyldt for de indgående fag.

Stk. 2. Ministeriet for Børn og Undervisning kan efter ansøgning fra den enkelte skole godkende udbuddet af studieretninger med flere fag, end det kræves efter § 17.

Stk. 3. For elever, der i studieretningsforløbet skifter uddannelse eller skole, for elever, der vender tilbage fra orlov, og for elever, der har fået merit, kan det ene af de to studieretningsfag på højeste niveau (AA- eller AB-niveau) efter skolens leders afgørelse afvige fra resten af klassens både med hensyn til fag og niveau. Af samme årsager kan det 3. studieretningsfag efter skolens leders afgørelse afvige fra resten af klassens både med hensyn til fag og niveau.

Stk. 4. Skolens leder kan efter ansøgning fra en elev tillade eleven at skifte til en anden studieretning på skolen.

Studieretningsprojekt

§ 23. På 3. år skriver eleven et studieretningsprojekt, jf. bilag 5.

Blandede studieretninger

§ 24. For elever fra to studieretninger, der på grund af antallet af tilmeldte ikke har kunnet oprettes enkeltvist, kan der etableres en blandet studieretningsklasse, hvor eleverne fra de to studieretninger samlæses i de obligatoriske fag i studieretningsforløbet og i enten mindst et studieretningsfag på A-niveau eller i to studieretningsfag på samme niveau.

Stk. 2. En blandet studieretningsklasse kan bestå af eleverne fra tre studieretninger, der hver indeholder tofremmedsprog på AA- eller AB-niveau, jf. § 12.

Stk. 3. Ministeriet for Børn og Undervisning kan for små skoler efter ansøgning dispensere for reglerne om oprettelse af blandede studieretninger.

§ 25. Hvis skolens leder beslutter at sammenlægge to eksisterende studieretningsklasser til én studieretningsklasse, skal sammenlægningen varsles over for de berørte elever og lærere i så god tid, at der er mulighed for at tilvejebringe en tilstrækkelig overensstemmelse mellem klassernes faglige indhold og opfyldelse af de faglige mål og til at gennemføre en fornyet planlægning af undervisningen i den sammenlagte klasse.

Stk. 2. Eleverne fra to studieretningsklasser, der sammenlægges til én klasse, har krav på at fortsætte uafsluttede studieretningsfag på de hidtidige niveauer. Sammenlægning kan kun finde sted, hvis eleverne fra de to studieretninger samlæses i de obligatoriske fag i studieretningsforløbet og i enten mindst et studieretningsfag på A-niveau eller i to studieretningsfag på samme niveau.

Valgfag

§ 26. Hver elev skal i uddannelsen gennemføre mindst ét valgfag.

§ 27. Valgfag kan være fag fra valgfagsbekendtgørelsen eller fag fra de øvrige gymnasiale uddannelser, jf. bilag til

bekendtgørelserne om uddannelserne til stx, hf og htx, jf. dog § 29. De fag, der er beskrevet i bilagene til denne bekendtgørelse, kan også udbydes som valgfag.

Stk. 2. Skolens leder oplyser samtidig med, at et valgfag udbydes, efter hvilken bekendtgørelse faget planlægges læst, hvis det planlægges læst efter andre gymnasiale bekendtgørelser end nærværende eller valgfagsbekendtgørelsen.

Stk. 3. En elev kan ikke vælge det samme fag og niveau mere end én gang.

§ 28. Begyndersprog skal altid være på A-niveau. Latin kan være på C- eller B-niveau.

Stk. 2. Elever, der har et fortsættersprog som 2. fremmedsprog, og som har de nødvendige forudsætninger, kan vælge yderligere et fortsættersprog som valgfag på B- eller A-niveau.

§ 29. Kun ét af fagene datalogi C, programmering C, informationsteknologi C eller B, kommunikation/it C eller A eller it B eller A kan indgå som valgfag.

Stk. 2. En elev kan hverken vælge idéhistorie B eller erhvervsøkonomi C som valgfag.

§ 30. Valg af finansiering B eller samfundsfag A forudsætter, at eleven senest samtidigt med undervisningen i dette fag følger undervisning i matematik på mindst B-niveau.

§ 31. En elev skal følge eller have fulgt undervisningen på det nærmest underliggende niveau i et fag, før eleven kan påbegynde undervisningen på et højere niveau i faget. Skolens leder kan dog tillade, at dette krav fraviges, hvis elevens reelle faglige kvalifikationer skønnes at være tilstrækkelige.

Sammenlægning af valghold

§ 32. Hvis skolens leder beslutter at sammenlægge to eksisterende valghold til ét hold, skal sammenlægningen varsles over for de berørte elever og lærere i så god tid, at der er mulighed for at tilvejebringe en tilstrækkelig overensstemmelse mellem holdenes faglige indhold og opfyldelse af de faglige mål og til at gennemføre en fornyet planlægning af undervisningen på det sammenlagte hold.

Øvrige undervisningsaktiviteter i uddannelsestiden

§ 33. Dele af uddannelsestiden kan organiseres og tilrettelægges som ekskursioner m.v.

Stk. 2. Alle ekskursioner skal godkendes af skolens leder og skal indgå i opfyldelsen af de faglige mål og kunne erstatte den undervisning, de træder i stedet for.

§ 34. Skolens leder kan beslutte, at der som led i undervisningen afholdes fællesarrangementer og temadage, samt give mulighed for praktikophold.

Stk. 2. Fællesarrangementer omfatter mere end én klasse eller ét hold og kan afholdes på tværs af årgange.

Stk. 3. Temadage kan anvendes til aktiviteter på tværs af årgange, klasser og hold og skal have en sådan karakter, at der kan arbejdes fagligt og pædagogisk relevant på et gymnasialt niveau.

Stk. 4. Praktik er ophold på en virksomhed, en institution eller lignende for én eller flere elever. Praktik kan indgå i et undervisningsforløb i alle fag eller deres samspil eller i forbindelse med studieretningsprojektet.

Stk. 5. Alle fællesarrangementer, temadage og praktikophold skal godkendes af skolens leder og skal indgå i opfyldelsen af uddannelsens mål.

§ 35. Dele af uddannelsestiden kan foregå ved en udenlandsk uddannelsesinstitution for elever, der har tilmeldt sig en særlig ordning, hvor dette på forhånd er planlagt.

Aktiviteter uden for uddannelsestiden

§ 36. Skolen skal etablere særlige tilbud til elever med særlige behov, jf. herved § 81. Tilbuddene kan være rettet mod prøverelateret faglig undervisning.

Stk. 2. Skolen kan tilbyde elever i uddannelsen frivillig undervisning. Undervisningen, der kan tilbydes grupper af elever på tværs af årgange, klasser og hold, kan ikke omfatte prøverelateret faglig undervisning.

Stk. 3. Deltagelse i frivillig undervisning kan ikke gøres til en betingelse for den enkelte elevs muligheder for valg af studieretninger, valgfag eller andre aktiviteter, der udbydes af skolen som en del af uddannelsen.

§ 37. Skolen skal etablere særlige tilbud til elever med særlige talenter, jf. herved § 81.

Stk. 2. Skolen kan tilbyde elever i uddannelsen studiekredse. Studiekredse kan tilbydes grupper af elever på tværs af årgange, klasser og hold. Studiekredse kan ikke omfatte prøverelateret faglig undervisning.

Stk. 3. Deltagelse i frivillige studiekredse kan ikke gøres til en betingelse for den enkelte elevs muligheder for valg af studieretninger, valgfag eller andre aktiviteter, der udbydes af skolen som en del af uddannelsen.

§ 38. Skolen kan tilbyde eleverne mulighed for at anvende skolens faciliteter som lektiecafé eller lignende for derved at styrke studiemiljøet og grundlaget for, at alle elever opnår et godt fagligt udbytte.

Læreplaner

§ 39. Målene for og indholdet af undervisningen fremgår af de respektive læreplaner, jf. bilag 2 og 4-30 samt de i § 27 nævnte bilag.

Stk. 2. I bilag 7-30 fastlægges det faglige indhold i pkt. 2.2. Kernestof og i pkt. 2.3. Supplerende stof. Kernestoffet omfatter det faglige indhold, der er obligatorisk for alle elever, som har faget på det pågældende niveau. Det supplerende stof er en friere ramme, inden for hvilken der udvælges fagligt indhold, som uddyber og perspektiverer kernestoffet samt udvider elevens faglige horisont. Både kernestof og supplerende stof er nødvendigt for at nå de faglige mål. I udvælgelsen af kernestof og supplerende stof skal eleverne inddrages.

Stk. 3. I enkeltfagsundervisning, jf. kapitel 8, indgår pkt. 3.4. Samspil med andre fag i læreplanerne ikke.

§ 40. Undervisningssproget er dansk, medmindre undervisningen foregår ved en udenlandsk institution, jf. § 35.

Ministeriet for Børn og Undervisning kan i andre tilfælde godkende, at undervisningssproget er engelsk, tysk eller fransk.

Stk. 2. I undervisningen anvendes en fælles grammatisk terminologi. Fremmedsprogede tekster kan benyttes ved undervisningen i alle fag og i deres samspil.

Stk. 3. Undervisningen skal løbende omfatte træning i studiemetodik.

Kapitel 4

Vejledning og fastholdelse

§ 41. Skolens leder skal sikre, at der gives faglig og meto- disk vejledning i de enkelte fag og i samspillet mellem fage- ne som en del af uddannelsestiden.

Stk. 2. Den uddannelses- og erhvervsvejledning, som ele- verne modtager i henhold til bekendtgørelse om vejledning om valg af videregående uddannelse og erhverv og om vej- ledning som led i fastholdelse af elever, kursister og stude- rende i uddannelse, ligger uden for uddannelsestiden.

Stk. 3. Eleverne har pligt til at deltage i den vejledning, der gives efter stk. 1-2.

Stk. 4. Lederen skal sikre, at der udarbejdes retningslinjer for arbejdet med at fastholde eleverne i uddannelse, herun- der om nedbringelse af frafald og procedurer ved omvalg el- ler frafald, jf. § 17 i lov om uddannelserne til højere han- delseksamen (hhx) og højere teknisk eksamen (htx).

Kapitel 5

Uddannelsens styring

Klasser og hold

§ 42. Skolen fastlægger rammerne for oprettelse af klas- ser og hold.

Stk. 2. Skolens leder træffer beslutning om fordeling af eleverne i de enkelte klasser og på hold. I forbindelse med organiseringen af grundforløbet skal skolens leder i videst muligt omfang tage hensyn til elevernes forhåndstilkendegi- velse om ønsket studieretning.

Stk. 3. Ved fordeling af eleverne i klasser i studieretnings- forløbet skal skolens leder i videst muligt omfang tage hen- syn til elevernes ønsker om studieretning og valgfag.

§ 43. Skolens leder kan tillade, at en elev fra en anden gymnasial uddannelse, der har valgt et fag i hhx-uddannel- sen, optages i en eksisterende klasse eller på et eksisterende hold.

Udbud og oprettelse af studieretninger og fag

§ 44. Skolen træffer beslutning om sit udbud af studieret- ninger og valgfag, herunder kriterier for oprettelse af studie- retninger og valgfag. Eleverne gøres bekendt med de fastsat- te kriterier.

Stk. 2. Skolens leder skal gruppere udbuddet af studieret- ninger i følgende hovedkategorier: internationalt orientere- de, markedsorienterede, matematisk/it-orienterede og øko- nomisk orienterede studieretninger. Lederen afgør ud fra studieretningens to fag på højeste niveau, hvilken hovedka- tegori en studieretning henhører under.

Stk. 3. Antallet af forskellige studieretninger, som udby- des på den enkelte skole eller skoleafdeling, skal stå i rime- ligt forhold til antallet af elever i skolens hhx-uddannelse. Alle skoler skal dog hver udbyde mindst to forskellige stu- dieretninger. Blandt de udbudte studieretninger skal mindst én indeholde et fortsættersprog A og et begyndersprog A. Alternativt skal hver skole udbyde mindst én studieretning, der sammensættes sådan, at eleverne gennem fagene i stu- dieretningen og valgfagene får mulighed for at få både et fortsættersprog A og et begyndersprog A.

Stk. 4. Hvis en skole udbyder hhx-uddannelsen på flere forskellige adresser, gælder stk. 3 for hver enkelt adresse.

§ 45. Hver skole skal som enten valgfag eller studieret- ningsfag på et højere niveau end uddannelsens obligatoriske fag udbyde undervisning i følgende fag:

- 1) afsætning,
- 2) mindst et begyndersprog,
- 3) mindst et fortsættersprog,
- 4) international økonomi,
- 5) matematik og
- 6) virksomhedsøkonomi.

Stk. 2. Skolens leder skal ved udbuddet sikre, at eleverne får mulighed for at sammensætte uddannelsen, så den opfyl- der kravene hertil i denne bekendtgørelse.

Stk. 3. Hvis en skole udbyder hhx-uddannelsen på flere forskellige adresser, gælder stk. 1-2 for hver enkelt adresse.

§ 46. For hver af de studieretninger, som skolen udbyder, angives de fag og niveauer, der indgår.

Stk. 2. Skolen skal på sin hjemmeside, på møder og i bro- churer m.v., hvor den informerer om studieretningsudbud- det, informere om sigtet med de enkelte studieretninger og på hjemmesiden informere om, hvilke muligheder den en- kelte studieretning med mulige valgfag giver for direkte ad- gang til videregående uddannelser.

§ 47. Skolens leder træffer beslutning om oprettelse af konkrete studieretninger og kan herunder træffe beslutning om oprettelse af blandede studieretningsklasser, jf. § 24. Le- derens beslutning kan indebære, at ikke alle elevers ønsker om studieretning tilgodeses.

§ 48. Skolens leder træffer afgørelse om oprettelse af kon- krete valgfag. Lederens beslutning kan indebære, at ikke alle elevers ønsker om valgfag tilgodeses. Lederen skal sikre, at alle elever kan opfylde kravene til uddannelsen.

§ 49. Skolens udbud af studieretninger og valgfag skal of- fentliggøres senest den 1. december forud for fristen for an- søgning om optagelse. Udmeldingen sker på skolens hjem- meside og på et eventuelt orienteringsmøde for mulige ansø- gere til uddannelsen. Hvis nogle valgfag kun udbydes i for- bindelse med visse studieretninger, skal dette fremgå af hjemmesiden.

Stk. 2. Skolens udmelding skal for den enkelte studieret- ning indeholde information om, hvilke studieretningsfag der indgår som studieretningens to fag på højeste niveau, jf. § 46, stk. 1. For studieretninger med tre studieretningsfag kan der for faget på laveste niveau udmeldes et eller flere al-

ternative fag eller, hvis der er mere end et fag på dette niveau, for ét bestemt af disse.

Stk. 3. Skolens udmelding skal endvidere informere om, hvilke fag der udbydes som 2. fremmedsprog.

Stk. 4. Skolens udmelding skal for det enkelte valgfag indeholde oplysning om, hvorvidt faget indgår som et specifikt adgangskrav på bestemte videregående uddannelser.

§ 50. Skolens leder kan indtil den 1. november i grundforløbet ændre niveauet for studieretningsfag på B- og C-niveau i de udbudte studieretninger under iagttagelse af kravene i § 17 og §§ 44-45. Hvis skolen for et af fagene har udmeldt et eller flere alternative fag, jf. § 49, stk. 2, 2. pkt., skal det senest den 1. november i grundforløbet oplyses, hvilket af fagene der indgår i studieretningen.

Stk. 2. Samtidig skal lederen meddele niveauerne for de udbudte valgfag. I den forbindelse skal lederen informere om, hvorvidt fagene på det pågældende niveau indgår som et specifikt adgangskrav på bestemte videregående uddannelser.

Elevers valg af studieretning og valgfag

§ 51. Skolens leder skal give alle elever en reel mulighed for at ønske en anden studieretning ved grundforløbets afslutning end den, de havde angivet i deres forhåndstilkendegivelse om ønsket studieretning. Lederen skal undervejs i grundforløbet oplyse eleverne om eksistensen af denne reelle mulighed.

Stk. 2. Lederen skal fordele eleverne i studieretninger, så den samlede elevgruppes ønsker inden for de givne rammer tilgodeses i videst muligt omfang. Ingen elev har krav på at få opfyldt sit ønske om studieretning.

Stk. 3. Lederen skal sikre, at sammensætningen af elevernes uddannelsesforløb opfylder uddannelsens krav.

§ 52. Skolens leder skal skriftligt, herunder gerne elektronisk, indhente alle elevernes endelige ønsker om studieretning. Lederen må tidligst gøre dette i december måned i grundforløbet.

Stk. 2. Eleverne skal mindst kunne vælge mellem alle de studieretninger, skolen udbød i forbindelse med elevernes ansøgning om optagelse i uddannelsen. Skolen kan udbyde nye studieretninger, herunder studieretninger med nye niveauer.

Stk. 3. Studieretningsforløbet starter i løbet af januar måned på 1. år. Eleverne skal senest otte skoledage før studieretningsforløbets start have besked om, i hvilket omfang deres ønsker er blevet opfyldt.

§ 53. Skolens leder beslutter, hvornår eleverne afgiver ønske om valgfag for det kommende skoleår. Ønskerne skal dog være afgivet senest den 15. april, og de kan kun efter skolens leders konkrete tilladelse ændres efter den 15. april, jf. § 56.

Stk. 2. Eleverne skal kunne vælge mellem mindst alle de valgfag, som skolen udbød, da eleverne søgte optagelse i uddannelsen. Skolens leder kan dog beslutte, at visse af de udbudte valgfag kun kan vælges på 2. eller 3. år.

Stk. 3. Har nogle valgfag alene været udbudt i tilknytning til bestemte studieretninger, har kun de elever, der har søgt disse studieretninger, krav på at kunne ønske disse valgfag.

§ 54. Skolens leder fordeler eleverne på valghold, så den samlede elevgruppes ønsker inden for de givne rammer tilgodeses i videst muligt omfang. Lederen skal sikre, at sammensætningen af elevernes uddannelsesforløb opfylder uddannelsernes krav.

§ 55. Skolens leder kan efter ansøgning tillade, at en elev følger undervisningen i et valgfag, der kan indgå i hhx-uddannelsen, på en anden institution.

Stk. 2. Skolens leder kan i ganske særlige tilfælde tillade en elev, der ønsker et valgfag, der indgår som specifikt adgangskrav på en videregående uddannelse, og som ikke oprettes på skolen eller ikke oprettes på det ønskede niveau, eller hvis skematekniske forhold hindrer, at en elev kan blive optaget på et ønsket valghold, at følge undervisning i faget i en anden studieretning. I sådanne tilfælde skal eleven følge den plan, der er lagt for undervisningen i faget.

§ 56. En elev kan efter at have afgivet ønsker om valgfag og efter at have fået besked om, hvilke valgfag vedkommende har fået, anmode skolens leder om tilladelse til at udskifte et eller flere valgfag. Lederen kan i helt særlige tilfælde give tilladelse hertil, hvis de samlede krav til uddannelsen fortsat opfyldes.

Stk. 2. Omvalg kan, hvis der er påtrængende behov herfor, ske efter, at undervisningen i valgfaget er startet, dog senest en måned efter undervisningens start.

Stk. 3. Hvis lederen tillader en elev at skifte valgfag, og skiftet indebærer, at eleven ikke har kunnet aflægge en eventuel prøve i faget på et lavere niveau, kan lederen samtidig beslutte, at eleven ikke behøver at aflægge prøven på dette lavere niveau. En elev, der skal aflægge denne prøve, skal aflægge prøven inden eller snarest muligt efter skiftet.

Skoleår og ferie

§ 57. Skolen træffer beslutning om undervisningens start.

Stk. 2. Skolen træffer beslutning om antallet af skoledage og om placering af ferie- og fridage.

Kapitel 6

Undervisningens planlægning og gennemførelse

§ 58. Undervisningen planlægges og gennemføres, så målene for både uddannelsen som helhed og for de enkelte fag m.v., jf. bilag 2 og 4-30, opfyldes.

§ 59. Undervisningen skal tilrettelægges under hensyntagen til elevernes forskellige evner og forudsætninger.

§ 60. I studieretningsforløbet skal klasserne undervises samlet i obligatoriske fag og studieretningsfag, jf. dog stk. 2-3.

Stk. 2. Obligatorisk undervisning i 2. fremmedsprog kan ske på særskilte hold på tværs af klasser.

Stk. 3. I valgfag kan undervisningen organiseres i hold på tværs af klasser og klassetrin.

§ 61. Når undervisningen i et fag eller i forløb, hvor flere fag spiller sammen, varetages af flere lærere, skal skolens leder fastlægge en ansvarsfordeling for den samlede undervisning, evaluering og prøver.

§ 62. Skolens leder sammensætter for grundforløbet og for hver studieretningsklasse et eller flere lærerteam. Desuden kan lederen sammensætte lærerteam efter andre kriterier. Et lærerteam kan efter behov fungere i kortere eller længere tid.

Stk. 2. Lederen beslutter, hvilke opgaver der tillægges det enkelte lærerteam med hensyn til planlægning, gennemførelse, evaluering og udvikling.

§ 63. Skolens leder fastlægger efter drøftelse med relevante lærerteam en overordnet, kortfattet og overskuelig plan (studieplanen) for undervisningen. Studieplanen skal sikre sammenhæng og kontinuitet i uddannelsen, og studieplanen er udgangspunktet for lærerteamets fælles planlægning.

Stk. 2. Studieplanen skal indeholde en klar ansvarsfordeling mellem lærerne og sikre sammenhæng mellem enkeltfaglige og flerfaglige undervisningsforløb.

§ 64. Studieplanen skal i grundforløbet omfatte fagene og studieområdet. I studieretningsforløbet omfatter studieplanen alle klassens fag og deres samspil samt studieområdet for derigennem at sikre progression og variation i brugen af forskellige arbejdsformer, herunder skriftligt arbejde, virtuelle forløb, projektarbejde og ekskursioner.

§ 65. Studieplanen justeres løbende og skal formidles på skolens hjemmeside i overensstemmelse med bestemmelserne i lov om gennemsigtighed og åbenhed i uddannelserne m.v.

§ 66. Skolens leder skal sikre, at der er tydelige mål for elevernes opbygning af faglige, almene og personlige kompetencer som forudsætning for faglig fordybelse, studiekompetence og personlig udvikling, jf. uddannelsens formål i kapitel 1.

Stk. 2. Ud over de særfaglige mål skal lederen sikre elevernes

- 1) mundtlige og skriftlige udtryksfærdighed og formidlingsevne,
- 2) grundlæggende it-kompetencer, herunder en sikring af, at eleverne behersker it-baserede kommunikationsfora, og
- 3) bevidsthed om og evne til at kunne håndtere egne læreprocesser og beherskelse af forskellige arbejdsformer.

Stk. 3. Lederen skal sikre, at det skriftlige arbejde i fagenes samspil og i de enkelte fag, herunder fag med forhåndstildelt tid til skriftligt arbejde, jf. § 80, stk. 2, indgår i en fælles plan for det skriftlige arbejde med henblik på realisering af såvel de fagspecifikke mål som målene anført i stk. 1 og 2.

Stk. 4. Lederen skal sikre, at elevernes arbejdsbyrde fordeles jævnt over hele uddannelsesforløbet.

§ 67. Når undervisningen starter i et nyt fag eller på et nyt niveau, skal eleverne have forelagt en plan for undervisning-

gen eller medvirke ved udarbejdelsen af en sådan. For de senere faser planlægger elever og lærere i fællesskab arbejdet.

§ 68. Skolens leder skal sikre, at der sker en koordinering af undervisningen og det skriftlige arbejde. Koordineringen skal gøre det muligt at kombinere samtidige undervisningsforløb til forskellige niveauer i samme fag i overensstemmelse med fagets mål og indholds krav.

Uddannelsestid

§ 69. De enkelte fag og forløb har følgende rammer for deres uddannelsestid:

- 1) afsætning B: 225 timer.
- 2) dansk A: 260 timer.
- 3) engelsk A: 335 timer.
- 4) international økonomi B: 130 timer.
- 5) matematik C: 125 timer.
- 6) samtidshistorie B: 130 timer.
- 7) studieretningsprojektet: 50 timer.
- 8) virksomhedsøkonomi B: 225 timer.
- 9) undervisning i fysisk udfoldelse og personlig sundhed: mindst 15 timer.
- 10) undervisning i it: mindst 25 timer.

Stk. 2. Der afsættes 75 timer til øvrige fag på C-niveau, 200 timer til fag på B-niveau, 125 timer til løft fra C- til B-niveau og 125 timer til løft fra B- til A-niveau.

Stk. 3. Den angivne uddannelsestid omfatter uddannelsestiden til fagenes samspil i studieområdet, jf. bilag 2, samt uddannelsestid, der anvendes i henhold til § 73.

§ 70. Den uddannelsestid, de enkelte fag er tildelt, jf. § 69, skal fordeles mellem de enkelte fag og fagenes samspil, så uddannelsens samlede mål bedst muligt tilgodeses. Skolens leder afgør, hvordan fordelingen skal være.

Stk. 2. Studieområdet udgør mindst 270 timer af uddannelsestiden. Uddannelsestid til gennemførelse af studieretningsprojektet indgår ikke i uddannelsestiden til studieområdet.

§ 71. Skolens leder beslutter efter drøftelse med lærerne, hvordan fordelingen af uddannelsestiden i fagene og i studieområdet, jf. § 70, skal være på de enkelte år, så uddannelsens samlede mål tilgodeses bedst muligt.

Stk. 2. Fordelingen af uddannelsestiden skal foretages sådan, at fag på A-niveau altid afsluttes ved afslutningen af 3. år.

Stk. 3. Lederen kan beslutte, at et eller flere studieretningsfag på B- og C-niveau afsluttes før 3. år.

Stk. 4. Fagene afsætning og virksomhedsøkonomi afsluttes på B-niveau efter 2. år, når de ikke er studieretningsfag på A-niveau.

§ 72. Skolens leder fastsætter efter drøftelse med det enkelte lærerteam rammer for uddannelsestidens anvendelse til forskellige arbejdsformer med henblik på at understøtte, at eleverne møder forskellige arbejdsformer.

Stk. 2. Dele af uddannelsestiden kan anvendes til undervisning, der ikke forudsætter samtidig fælles tilstedeværelse af lærer og elever (virtuel undervisning). I grundforløbet kan

det højst være 10 pct. af uddannelsestiden og i studieretningsforløbet højst 25 pct. i hvert fag.

§ 73. Skolens leder kan beslutte, at op til syv pct. af elevens samlede uddannelsestid anvendes til interne prøver, andre interne evalueringer, interne fællestimer m.v. eller andre tværgående uddannelsesaktiviteter i overensstemmelse med uddannelsens formål.

Stk. 2. Lederen beslutter under hensyntagen til uddannelsens formål, hvordan den afsatte tid skal fordeles på de enkelte fag og undervisningsforløb.

Skriftligt arbejde

§ 74. Skolens leder sikrer fordeling af de afsatte ressourcer til at stille skriftlige opgaver og til at evaluere elevernes skriftlige arbejde. Lederen kan som led heri tilgodese oprettelse og vedligeholdelse af vidensbanker for opgaver og opgaveformuleringer samt udvikling og anvendelse af kollektive (herunder it-baserede) rettemetoder, der kan anvendes over for grupper af elever.

Stk. 2. Skriftlige arbejder kan have form af tekster, rapporter, it-præsentationer, multimedieproduktioner m.m.

§ 75. Det skriftlige arbejde skal anvendes til at sikre kvaliteten af den enkelte elevs uddannelse i forhold til målene for såvel uddannelsen som helhed som for de enkelte fag.

Stk. 2. Der skal være progression i kravene til elevernes skriftlige arbejde.

Stk. 3. Det skriftlige arbejde skal indgå i den løbende interne evaluering.

§ 76. Skriftligt arbejde skal både inden for det enkelte fag og på tværs af fag bidrage til elevernes kompetenceudvikling ved at

- 1) udvikle og dokumentere elevernes færdigheder og viden inden for fagområderne,
- 2) øve eleverne i at formidle fagligt stof i sprogligt korrekt skriftlig form,
- 3) sikre mulighed for, at eleverne kan gennemføre en selvstændig bearbejdning af problemstillinger,
- 4) øve eleverne i at udføre en systematisk skriftlig frestilling, herunder få mulighed for at demonstrere overblik over et fagligt stof,
- 5) bidrage til elevernes fordybelse i særlige problemstillinger og
- 6) give grundlag for elevens og lærerens evaluering af elevens standpunkt.

Stk. 2. Skolens leder prioriterer anvendelsen af skriftligt arbejde i såvel det enkelte fag som i fagenes samspil og sikrer koordinering og samarbejde mellem fagene om opnåelse af målene.

§ 77. Skolens leder beslutter, hvilke opgaver der tillægges den enkelte lærer og det enkelte lærerteam med hensyn til elevernes skriftlige arbejde.

Stk. 2. Omfanget af elevernes skriftlige arbejde skal tilnærmelsesvis være ens for alle studieretninger.

Stk. 3. Lederen kan dog tilgodese elever med særlige behov.

§ 78. Omfanget af det skriftlige arbejde opgøres i elevtid. Elevtiden er den forventede tid, en gennemsnitlig elev på det pågældende niveau skal bruge for at udfærdige en besvarelse af en bestemt opgave.

Stk. 2. Elevtiden omfatter ikke interne prøver.

§ 79. Skolens leder fastsætter efter drøftelse med de involverede lærere principper for, hvordan fastlæggelsen af elevtiden for den enkelte opgave sker. Skolens leder fordele elevtiden til skriftligt arbejde, jf. §§ 80-83.

Stk. 2. Eleverne skal på forhånd gøres bekendt med elevtiden for den enkelte opgave.

§ 80. Der afsættes en elevtid på 610-635 timer over hele uddannelsesforløbet til den enkelte elevs skriftlige arbejde.

Stk. 2. Skolens leder forhåndstildeler følgende timer:

- 1) mindst 75 timer til dansk A,
- 2) mindst 160 timer til matematik A,
- 3) mindst 110 timer til øvrige fag på A-niveau med skriftlig prøve,
- 4) mindst 100 timer til matematik B og
- 5) mindst 40 timer til virksomhedsøkonomi på B-niveau og til øvrige fag med afsluttende skriftlig standpunktskarakter (skriftlig årskarakter).

Stk. 3. Fag på A-niveau, der er forhåndstildelt mindst 110 timer, bidrager med ca. 10 pct. heraf til det skriftlige arbejde i studieområdet.

Stk. 4. Skolens leder sikrer progression i udviklingen af elevernes studieforberedende skrivekompetencer, jf. bilag 4.

Stk. 5. For at sikre den samlede målopfyldelse for det enkelte fag skal skolens leder ved beslutning om, hvorvidt et fag skal tildeles flere timer end den forhåndstildelte mindste elevtid, tage hensyn til, hvordan faget indgår i andet skriftligt arbejde.

Stk. 6. Skolens leder kan stille krav om elevernes tilstedeværelse ved afvikling af elevtid til skriftligt arbejde.

§ 81. På hver skole skal der ud over elevtiden til den enkelte elev, jf. § 80 og § 83, afsættes en pulje af elevtid, som efter skolens leders beslutning fordeles til elever med særlige behov, jf. § 36, stk. 1, til elever med særlige talenter, jf. § 37, stk. 1, og til elever, der har brug for styrket evaluering med henblik på eksamenstræning. I forbindelse med disse aktiviteter sikrer skolens leder faglig vejledning i nødvendigt omfang.

Stk. 2. Puljen er pr. skoleår på mindst tre timers elevtid gange antallet af elever på skolen pr. 1. oktober.

§ 82. Skolens leder beslutter efter drøftelse med de involverede lærere, hvordan den resterende elevtid fordeles. Ud over de opgaver, der er nævnt i bilag 4, pkt. 2.2., skal skriftligt arbejde tilgodeses inden for følgende områder:

- 1) studieområdet,
- 2) internt bedømte projekter,
- 3) samarbejde om skriftlige produkter i flere fag,
- 4) skriftligt arbejde i fag på B-niveau, som eleverne har tilkendegivet at ville vælge som valgfag på A-niveau, og
- 5) fag i øvrigt.

§ 83. Der kan afsættes flere timer til skriftligt arbejde end efter § 80, stk. 1, til

- 1) elever, der har flere end fire fag på A-niveau,
- 2) elever, der skifter fag, studieretning eller uddannelse, samt
- 3) elever i lignende situationer.

§ 84. Eleverne har i forbindelse med det skriftlige arbejde krav på jævnlige at få tilbagemelding om deres standpunkt, herunder at få en uddybet evaluering af opgavebesvarelsens styrker og svagheder.

Stk. 2. Skolens leder skal jævnlige sikre sig viden om den enkelte klasses styrker, svagheder og faglige niveau i det skriftlige arbejde. Lederen anvender denne viden til efter drøftelse med det enkelte lærerteam at sikre progression i og en hensigtsmæssig fordeling af det skriftlige arbejde.

§ 85. Ved evalueringen af elevernes skriftlige arbejde skal der i fag på A-niveau med forhåndstildelt tid til skriftligt arbejde, jf. § 80, stk. 2, nr. 1-3, og kan der i øvrige fag og i fagligt samspil benyttes forskellige evalueringsformer, herunder

- 1) retning af elevernes individuelle besvarelser af opgaver og test, herunder interne prøver,
- 2) retning og kommentering af gruppebaserede eller individuelle skriftlige arbejder, herunder interne prøver,
- 3) kommentering af delvist færdige skriftlige arbejder i en processkrivning,
- 4) samtaler med elever eller elevgrupper og
- 5) kombinationer af ovenstående.

Stk. 2. Skolens leder beslutter, hvordan evalueringen af det skriftlige arbejde foregår i de enkelte fag og i fagligt samspil.

Kapitel 7

Fireårige tilrettelæggelser m.v.

§ 86. For elever, der er optaget under TEAM Danmark, og for elever, der er optaget på Musikalsk Grundkursus eller tilsvarende kursus i billedkunst, kan uddannelsen tilrettelægges over fire år.

Stk. 2. Skolens leder kan for elever, der følger en fireårig tilrettelæggelse, begrænse elevernes mulighed for at vælge blandt skolens udbud af studieretninger.

§ 87. Skolens leder kan for elever, der følger en fireårig tilrettelæggelse af uddannelsen, fravige fagrækken i grundforløbet.

§ 88. En elev, der i studieretningsforløbet følger en fireårig tilrettelæggelse af uddannelsen, skal opfylde de generelle krav til uddannelsen. Skolens leder kan dog fravige sammensætningen af den studieretning, eleven er optaget på, så

- 1) obligatoriske fag på A-niveau afsluttes med udgangen af 3. eller 4. år,
- 2) det ene af de to studieretningsfag på højeste niveau (AA- eller AB-niveau) kan afvige fra resten af klassens, både med hensyn til fag og niveau,
- 3) det 3. studieretningsfag kan fravige resten af klassens, og

- 4) studieretningsfag på A-niveau kan afsluttes i 3. eller 4. år.

Stk. 2. Herudover kan Ministeriet for Børn og Undervisning efter ansøgning fra den enkelte skole godkende andre fravigelser.

Stk. 3. Skolens leder vælger 3. studieretningsfag. Alle studieretningsfag i en studieretning skal have gode muligheder for fagligt samspil.

§ 89. Elever, der følger en fireårig tilrettelæggelse af uddannelsen, kan vælge mellem at udarbejde et studieretningsprojekt, jf. bilag 5, og en projektopgave, jf. bilag 6.

§ 90. Hvis skolens leder godkender en elevs ønske om ikke længere at følge den fireårige tilrettelæggelse af uddannelsen, men i stedet den treårige tilrettelæggelse, skal lederen sikre, at elevens uddannelse sammensættes, så den opfylder kravene hertil i denne bekendtgørelse.

Stk. 2. Lederen kan tillade, at elevens studieretningsfag afviger fra resten af klassens efter reglerne i § 22, stk. 3.

Kapitel 8

Enkeltfag

Enkeltfagsundervisning

§ 91. Enkeltfagsundervisning udbydes og tilrettelægges efter reglerne om åben uddannelse.

§ 92. Enkeltfagskursister følger undervisningen på samme vilkår som de øvrige elever, jf. dog § 91.

Stk. 2. Undervisningen i de enkelte fag afsluttes med prøve efter reglerne for treårig tilrettelæggelse, jf. dog stk. 3.

Stk. 3. Der afholdes prøve i erhvervs-case og i det internationale område, jf. bilag 2. Det påhviler skolens leder at sikre, at kursisterne modtager vejledning til at kunne aflægge prøverne.

§ 93. Der afsættes kursisttid til den enkelte elevs skriftlige arbejde. Skolens leder forhåndstildeler følgende timer:

- 1) mindst 75 timer til dansk A,
- 2) mindst 160 timer til matematik A,
- 3) mindst 110 timer til øvrige fag på A-niveau med skriftlig prøve,
- 4) mindst 100 timer til matematik B og
- 5) mindst 40 timer til virksomhedsøkonomi på B-niveau og til øvrige fag med skriftlig årskaraktér.

Stk. 2. Ud over den i stk. 1 afsatte kursisttid kan der til alle fag, inklusive fag med skriftlig prøve eller fag, som i det treårige forløb har afsluttende skriftlig standpunktskaraktér (skriftlig årskaraktér), yderligere afsættes op til 25 timers kursisttid til skriftlig træning i andre fag. Skriftligt arbejde inden for følgende områder skal tilgodeses:

- 1) sprogfag,
- 2) interne projekter og
- 3) øvrige fag, herunder samarbejde om skriftlige arbejder, der involverer flere fag.

§ 94. Kapitel 10 om intern evaluering finder ikke anvendelse ved enkeltfagsundervisning, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Lærerne giver to gange årligt kursisterne et tilbud om en vurdering af deres standpunkt. I løbet af sidste semester før undervisningens ophør skal kursister i fag på niveauer, der afsluttes med skriftlig prøve, have tilbud om at udarbejde en skriftlig opgavebesvarelse under eksamenslignende forhold.

§ 95. Skolens leder kan tillade, at en enkeltfagskursist fra andre gymnasiale uddannelser optages i eksisterende klasser eller på eksisterende hold, der indgår i et treårigt uddannelsesforløb.

Enkeltfags højere handelseksamen

§ 96. En enkeltfags højere handelseksamen, jf. § 3, nr. 2, skal opfylde samme krav til omfang, niveauer og fag som angivet i § 4, stk. 3-6, § 6 og § 9, og den skal omfatte karakterer i en prøve i erhvervs-case og det internationale område, jf. § 92, stk. 3, og en prøve i en projektopgave, jf. bilag 6, der erstatter studieretningsprojektet. Hvis kursisten tidligere har aflagt prøve i et studieretningsprojekt, kan kursisten dog vælge at lade denne indgå i sin eksamen.

§ 97. Prøve i de enkelte fag aflægges for kursister i den eksamenstermin, der kommer umiddelbart efter undervisningens ophør.

Stk. 2. Aflægges prøve senere, aflægges prøven som selvstuderende, medmindre den aflægges som sygeeksamen.

Kapitel 9

Selvstuderende

§ 98. Selvstuderende skal indstilles til prøve efter regler i den almene eksamensbekendtgørelse. Forud for indstillingen skal den selvstuderende dokumentere, at et eventuelt eksaminationsgrundlag er til stede.

Stk. 2. Selvstuderende aflægges prøve efter de regler, der er fastsat i læreplanen for det pågældende fag, herunder de eventuelle særlige regler, der gælder for faget ved højere handelseksamen, medmindre særlige forhold er beskrevet i den pågældende læreplan.

§ 99. Selvstuderende skal tilbydes faglig vejledning, som kan gives individuelt eller i grupper af selvstuderende.

§ 100. Selvstuderende, der ønsker at udarbejde en projektopgave, jf. bilag 6, og som ikke i forvejen har udarbejdet et studieretningsprojekt, udarbejder projektopgaven på et tidspunkt, som skolens leder fastsætter.

§ 101. For selvstuderende, der ønsker at aflægge prøver til en samlet eksamen, gælder reglerne om prøveaflæggelse for enkeltfagsstuderende, jf. § 96, dog ikke med hensyn til uddannelsesetid.

Kapitel 10

Intern evaluering

Skolens evalueringsstrategi

§ 102. Skolen udarbejder en evalueringsstrategi. Skolens leder beslutter efter drøftelse med lærere og elever, hvordan strategien omsættes til en evalueringsproces, der omfatter

konkret, løbende evaluering af undervisningen og af den enkelte elev både ud fra de mål, der er opstillet for uddannelsen som helhed, og ud fra de mål og bedømmelseskriterier, der er opstillet for fagene m.v., jf. de gældende læreplaner. Processen skal tilrettelægges, således at

- 1) eleverne løbende er orienteret om deres faglige standpunkt, og hvilken udviklingsproces de er i,
- 2) den enkelte lærer er orienteret om klassens eller holdets elevers faglige standpunkt, og hvordan eleverne udvikler sig i lærerens og klassens andre fag og forløb,
- 3) undervisningen regelmæssigt evalueres med henblik på at vurdere valgte metoder og planlægge kommende forløb, og
- 4) skolens leder holder sig orienteret om resultatet af de gennemførte evalueringer.

Stk. 2. Strategien skal lægges på skolens hjemmeside.

Stk. 3. Skolens leder fastlægger ansvarsfordelingen mellem elever, lærere, lærerteam og ledelse for skolens konkrete, løbende evaluering af undervisningen og af den enkelte elev. Skolens leder fastlægger herunder, hvornår og hvordan der skal anvendes fælles evalueringsemner og -metoder på skolen.

§ 103. Skolen beslutter, hvordan evalueringsstrategien og evaluering af særlige faglige og pædagogiske indsatsområder indgår i skolens kvalitetssystem.

Stk. 2. Skolen beslutter i overensstemmelse med lov om gennemsigtighed og åbenhed, hvilke dele af de gennemførte evalueringer, jf. stk. 1, der offentliggøres.

Evaluering af den enkelte elev

§ 104. Alle større projekter, som eleverne deltager udarbejdelsen af, skal evalueres særskilt, og resultatet forelægges skolens leder.

§ 105. Den enkelte elevs faglige standpunkt evalueres ved brug af standpunktskarakterer, interne prøvekarakterer og eventuelle udtalelser.

Stk. 2. Standpunktskarakterer udtrykker graden af den enkelte elevs opfyldelse af målene for faglig viden, indsigt og metode i den pågældende læreplan og i forhold til det tidspunkt, hvor karakteren gives. Interne prøvekarakterer udtrykker graden af opfyldelse af målene for faglig viden, indsigt og metode i forhold til den stillede opgave.

§ 106. Eleverne får

- 1) standpunktskarakterer som led i den løbende evaluering,
- 2) standpunktskarakterer ved skoleårets afslutning i fag, der ikke afsluttes, og
- 3) afsluttende standpunktskarakterer (årskarakterer) ved afslutningen af de enkelte fag.

§ 107. Skolens leder fastsætter tidspunkterne for afgivelse af standpunktskarakterer, jf. dog stk. 2. Lederen afgør, om eleverne skal have en standpunktskarakter på det højeste niveau eller standpunktskarakterer på begge niveauer, hvis eleverne samtidig følger et fag på to niveauer.

Stk. 2. Ved afslutningen af hvert skoleår får eleverne en standpunktskarakter i de enkelte fag, der ikke afsluttes, med-

mindre lederen har fritaget eleven for faget i et omfang, der efter lederens vurdering ikke gør det muligt at evaluere eleven. Karakteren indgår i grundlaget for afgørelsen af, om eleven oprykkes til næste år.

§ 108. I fag, der har skriftlig prøve til højere handelseksamen, samt i matematik og sprogfag på C- og B-niveau får eleverne en karakter for det skriftlige standpunkt og en karakter for det mundtlige standpunkt. I alle andre fag sørger skolens leder for, at eleverne får én standpunktskarakter.

§ 109. Eleverne får afsluttende standpunktskarakter (årskarakter) i alle fag, når faget afsluttes, medmindre skolens leder har fritaget eleven for faget i et omfang, der efter lederens vurdering ikke gør det muligt at evaluere eleven.

Stk. 2. Eleverne får dog kun afsluttende standpunktskarakter (årskarakter) på det højeste niveau, hvis eleverne samtidig følger et fag på to niveauer.

§ 110. I fag, der har skriftlig prøve til højere handelseksamen, samt i samt i matematik C, fransk fortsættersprog B og tysk fortsættersprog B, sikrer skolens leder, at eleverne får en afsluttende standpunktskarakter (årskarakter) for det skriftlige standpunkt og en afsluttende standpunktskarakter (årskarakter) for det mundtlige standpunkt.

Stk. 2. I alle andre fag og for hvert af delområderne 2 og 3 i studieområdet (erhvervs-case og det internationale område) får eleven én afsluttende standpunktskarakter (årskarakter).

§ 111. Afsluttende standpunktskarakterer (årskarakterer) skal være indført i eksamensprotokollen, før planen for mundtlig eksamen offentliggøres. Den enkelte elev skal senest tre dage efter planens offentliggørelse være gjort bekendt med sine afsluttende standpunktskarakterer. De afsluttende standpunktskarakterer overføres til elevens eksamensbevis efter reglerne i den almene eksamensbekendtgørelse.

§ 112. I løbet af perioden fra starten af 1. år til undervisningens ophør i slutningen af 3. år skal der afholdes i alt mindst fem prøver, der enten er skriftlige eller mundtlige prøver til eksamen, jf. den almene eksamensbekendtgørelse, eller af skolens leder fastsatte interne skriftlige eller mundtlige prøver, med henblik på, at eleverne får træning i forskellige prøveformer, der indgår i uddannelsen.

§ 113. Senest ved slutningen af 1. år afholdes en intern prøve i studieområdet, jf. bilag 2.

Kapitel 11

Undervisningsbeskrivelser og attestationer for gennemført undervisning

§ 114. Hvert lærerteam henholdsvis hver lærer skal ved afslutningen af grundforløbet, ved afslutningen af hvert skoleår og ved afslutningen af undervisningen i det enkelte fag udarbejde en undervisningsbeskrivelse for det enkelte fag. Desuden udarbejdes en undervisningsbeskrivelse for hvert af delområderne 2 og 3 i studieområdet (erhvervs-case og det internationale område).

Stk. 2. Undervisningsbeskrivelser, der udarbejdes ved afslutningen af undervisningen i et fag og studieområdet, indgår som baggrundsoplysninger for de mundtlige prøver.

Stk. 3. Lærerteamet/læreren skal ved udarbejdelsen af undervisningsbeskrivelsen benytte den af Ministeriet for Børn og Undervisning udarbejdede skabelon i det af ministeriet fastsatte format. Ministeriet kan kræve undervisningsbeskrivelserne indsendt og kan forlange, at dette skal ske i et bestemt elektronisk format. Undervisningsbeskrivelsen skal være tilgængelig for skolens censorer.

§ 115. For elever, som på baggrund af skift af uddannelse, skole eller studieretning eller af andre grunde ikke har fulgt den samme undervisning som de øvrige elever på holdet, udarbejder lærerteamet/læreren om nødvendigt en særskilt undervisningsbeskrivelse.

§ 116. En elev, der har deltaget i undervisningen i et fag eller et forløb uden at fuldføre dette, kan på anmodning få udleveret attestation fra skolens leder for gennemført undervisning og opnåede resultater.

Stk. 2. En elev, der har fuldført undervisningen i et fag, og som har fået en afsluttende standpunktskarakter, kan på anmodning få udleveret deltagerbevis fra skolens leder for gennemført undervisning, hvis der ikke har været afholdt prøve i faget, jf. § 37 i den almene eksamensbekendtgørelse.

Stk. 3. En elev, der flytter skole og derfor er afskåret fra at fuldføre et fag på B- eller A-niveau, kan, hvis den nye skoles leder finder grundlag herfor, på eksamensbeviset få overført sin sidst givne standpunktskarakter i faget som afsluttende standpunktskarakter for et lavere niveau i faget.

Stk. 4. En elev, der har afsluttet et fag på B- eller A-niveau med en karakter i faget under bestågrænsen, kan, hvis skolens leder, blandt andet på baggrund af tidligere givne standpunktskarakterer, finder grundlag herfor, på anmodning få udleveret attestation for, at faget er afsluttet og kan anses for bestået på et lavere niveau.

Stk. 5. Det er en betingelse for at få attestation efter stk. 1 og 4 og deltagerbevis efter stk. 2, at eleven har opfyldt kravene i skolens studie- og ordensregler til aktiv deltagelse i undervisningen.

Kapitel 12

Specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand

§ 117. Elever, der har et handicap eller andre vanskeligheder, der kan sidestilles hermed, skal have tilbud om specialundervisning eller anden specialpædagogisk bistand (SPS), som imødekommer deres behov.

Stk. 2. Undervisning eller støtte tildeles eleven efter skolens leders konkrete vurdering af elevens behov på baggrund af sagkyndige udtalelser. Undervisningen eller støtten iværksættes efter drøftelse med eleven og elevens lærere eller lærerteam. Hvis eleven er undergivet forældremyndighed, skal iværksættelse ske i samarbejde med forældremyndighedens indehaver.

§ 118. For elever, der på grund af handicap ikke har mulighed for at følge et ordinært uddannelsesforløb, kan skolens leder tillade, at det treårige forløb udstrækkes over fire

år. Uddannelsestiden er den samme som for et ordinært forløb på tre år.

Kapitel 13

Sygeundervisning

§ 119. Elever, der midlertidigt på grund af sygdom i længere tid ikke kan følge den almindelige undervisning, skal have tilbud om sygeundervisning.

§ 120. Ved fravær på grund af sygdom, der forventes at vare i længere tid, skal skolens leder snarest og senest to uger (10 skoledage) efter, at eleven sidst deltog i undervisningen, rette henvendelse til eleven. Hvis eleven er undergivet forældremyndighed, skal lederen endvidere rette henvendelse til forældremyndighedens indehaver om iværksættelse af sygeundervisning.

Stk. 2. Lederen sørger for, at den nødvendige undervisning iværksættes efter aftale med eleven eller forældremyndighedens indehaver og i nødvendigt omfang elevens lærere eller lærerteam.

Stk. 3. Opholder eleven sig på et hospital eller anden institution, træffer lederen aftale med vedkommende institution om sygeundervisningens afvikling.

§ 121. Undervisningens omfang, der til enhver tid må afpasses elevens helbredstilstand, kan normalt ikke overstige fem ugentlige timer og kan normalt ikke strække sig ud over otte uger (40 skoledage). Den gennemførte undervisning erstatter den uddannelsestid, eleven i den pågældende periode ikke har gennemført.

§ 122. Hvis en elev hyppigt på grund af sygdom har haft kortvarige fravær eller forventes at få hyppige, kortvarige fravær, kan eleven få supplerende undervisning i tilknytning til elevens deltagelse i den almindelige undervisning.

Stk. 2. Skolens leder træffer afgørelse om undervisning efter stk. 1.

§ 123. For elever, der på grund af langvarig sygdom ikke har mulighed for at følge den ordinære undervisning, kan skolens leder tillade, at det treårige forløb udstrækkes over fire år. Det er en forudsætning herfor, at eleven ikke har udsigt til umiddelbar helbredelse, og at eleven har behov for, at undervisningen begrænses dagligt eller periodevist.

Stk. 2. Uddannelsestiden er den samme som for et ordinært forløb på tre år.

Stk. 3. §§ 86-89 finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Eleven skal dokumentere sin sygdom og sit behov, jf. stk. 1, ved en lægeerklæring.

Kapitel 14

Klage

§ 124. En elev kan klage til skolens leder over beslutninger, som er truffet på skolen i henhold til denne bekendtgørelse.

Stk. 2. Hvis eleven er undergivet forældremyndighed, kan klage også indgives af forældremyndighedens indehaver.

§ 125. Hvis skolens leder ikke giver eleven medhold i en klage efter § 124, kan eleven eller forældremyndighedens indehaver klage til Ministeriet for Børn og Undervisning over lederens afgørelse, når klagen vedrører retlige spørgsmål. Klagen skal afleveres til lederen inden to uger efter, at lederen har meddelt eleven sin afgørelse.

Stk. 2. Skolens leder skal udarbejde en udtalelse i sagen og give klageren lejlighed til at kommentere udtalelsen. Lederen skal give klageren en uges frist til dette. Klageren skal aflevere sine eventuelle kommentarer til lederen, der videresender sagen, inklusive udtalelse og klagerens eventuelle kommentarer, til ministeriet.

Stk. 3. Ministeriet kan træffe afgørelse om afvisning af klagen, hvis betingelserne i stk. 1 ikke er opfyldt, om fastholdelse af lederens afgørelse, om ændring af afgørelsen til fordel for klageren eller om hjemvisning af afgørelsen til lederens fornyede behandling.

Kapitel 15

Fravigelser fra bekendtgørelsens regler

§ 126. Ministeriet for Børn og Undervisning kan i særlige tilfælde give tilladelse til at fravige denne bekendtgørelses regler, hvis det sker for at fremme forsøgsarbejde og pædagogisk udviklingsarbejde.

Stk. 2. Ministeriet for Børn og Undervisning kan desuden gøre undtagelser for en enkelt elev, hvor helt særlige forhold gør sig gældende.

Kapitel 16

Ikrafttrædelses- og overgangsregler

§ 127. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. august 2013.

Stk. 2. Samtidig ophæves bekendtgørelse nr. 691 af 23. juni 2010 om uddannelsen til højere handelseksamen (hhx-bekendtgørelsen).

Ministeriet for Børn og Undervisning, den 26. juni 2013

P.M.V.
LARS MORTENSEN

/ Mads Bentzen

Bilag 1**Oversigt over bekendtgørelsens indhold og fortegnelse over bilag – hhx, juni 2013***Bekendtgørelsens indhold*

- Kapitel 1 Uddannelsens formål (§§ 1-2)
- Kapitel 2 Uddannelsens varighed og omfang (§§ 3-5)
- Kapitel 3 Uddannelsens struktur og indhold (§§ 6-40)
- Kapitel 4 Vejledning og fastholdelse (§ 41)
- Kapitel 5 Uddannelsens styring (§§ 42-57)
- Kapitel 6 Undervisningens planlægning og gennemførelse (§§ 58-85)
- Kapitel 7 Fireårige tilrettelæggelser m.v. (§§ 86-90)
- Kapitel 8 Enkeltfag (§§ 91-97)
- Kapitel 9 Selvstuderende (§§ 98-101)
- Kapitel 10 Intern evaluering (§§ 102-113)
- Kapitel 11 Undervisningsbeskrivelser og attestationer for gennemført undervisning (§§ 114-116)
- Kapitel 12 Specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand (§§ 117-118)
- Kapitel 13 Sygeundervisning (§§ 119-123)
- Kapitel 14 Klage (§§ 124-125)
- Kapitel 15 Fravigelser fra bekendtgørelsens regler (§ 126)
- Kapitel 16 Ikrafttrædelses- og overgangsregler (§ 127)

Bekendtgørelsens bilag

- Bilag 1 Oversigt over bekendtgørelsens indhold og fortegnelse over bilag
- Bilag 2 Studieområdet
- Bilag 3 Bindinger mellem studieretningsfagene
- Bilag 4 Elevernes studieforberedende skrivekompetencer
- Bilag 5 Studieretningsprojektet
- Bilag 6 Projektopgaven til enkeltfagseksamen
- Bilag 7 Afsætning A
- Bilag 8 Afsætning B
- Bilag 9 Dansk A
- Bilag 10 Engelsk A
- Bilag 11 Erhvervsret C
- Bilag 12 Finansiering B
- Bilag 13 Fransk begyndersprog A
- Bilag 14 Fransk fortsættersprog A
- Bilag 15 Fransk fortsættersprog B
- Bilag 16 International økonomi A
- Bilag 17 International økonomi B
- Bilag 18 It A
- Bilag 19 It B
- Bilag 20 Matematik A
- Bilag 21 Matematik B
- Bilag 22 Matematik C

Bilag 23	Samfundsfag C
Bilag 24	Samtidshistorie B
Bilag 25	Spansk A
Bilag 26	Tysk begyndersprog A
Bilag 27	Tysk fortsættersprog A
Bilag 28	Tysk fortsættersprog B
Bilag 29	Virksomhedsøkonomi A
Bilag 30	Virksomhedsøkonomi B

Bilag 2

Studieområdet – hhx, juni 2013

1. Identitet og formål

Studieområdet er et samarbejde mellem fag inden for og på tværs af hhx-uddannelsens faglige hovedområder: humaniora og samfundsvidenskab, herunder særligt økonomiske fagområder. I studieområdet arbejdes med teorier og metoder i relation til individ, virksomhed og samfund i tilknytning til almenmenneskelige spørgsmål og kulturelle, økonomiske og politiske fænomener.

Studieområdet udfolder en vifte af metodiske og flerfaglige aspekter, som tilsammen styrker elevernes studiekompetence. Eleverne skal udvikle bevidsthed om metodebegreber og evne til kritisk at håndtere såvel faglige metoder som studiemetoder i flerfaglige sammenhænge, hvilket bidrager til at kvalificere deres valg af studieretning og senere videregående uddannelse. Studieområdet udvikler desuden elevernes bevidsthed om fagenes identitet, forskellighed og samspil om konkrete problemstillinger. Studieområdet udfordrer elevernes kritiske sans og fremmer deres evne til at anvende viden på praktiske og teoretiske problemstillinger af almen, økonomisk og samfundsmæssig karakter.

Studieområdet medvirker til, at eleverne videreudvikler forståelse af sig selv som individer og borgere i et demokratisk samfund, styrker evnen til at forholde sig ræsonnerende til omverdenen og udvikler forståelsen af menneskers forskellighed på baggrund af personlige, sociale og kulturelle faktorer.

2. Faglige mål og fagligt indhold

2.1. Faglige mål

De faglige mål for studieområdet er, at eleverne skal kunne:

- anvende teori og metode fra studieområdets fag
- analysere en problemstilling ved at kombinere viden fra flere forskellige fag
- anvende fagligt relevante studiemetoder selvstændigt og produktivt
- reflektere over og vurdere forskellige fags og faglige metoders muligheder og begrænsninger
- søge og behandle relevant faglig information
- anvende it på en måde, der understøtter opfyldelse af de øvrige faglige mål
- strukturere og formidle fagligt stof mundtligt og skriftligt.

2.2. Fagligt indhold

Studieområdet er organiseret i tre dele, som hver for sig og til sammen profilerer hhx-uddannelsens faglige hovedområder. Undervisningen skal tilrettelægges med progression i faglighed og studiekompetence. Ud over de angivne fag i hver del kan skolens leder inddrage andre fag, når de bidrager til at styrke studieområdets identitet.

Del 1

Studieområdet del 1 omfatter en uddannelsestid på minimum 150 timer.

Der arbejdes med at udvikle elevernes evne til at forholde sig analytisk og reflekterende til faglig viden. Gennem arbejde med virkelighedsnære problemstillinger udvikler eleverne deres evne til at sammenholde viden og metoder fra forskellige fag. Endvidere arbejdes med grundlæggende faglige metoder og studiemetoder.

Del 1 består af tre flerfaglige områder:

- 1) Kultur og sprogområdet, der dels beskæftiger sig med grundlæggende viden om sprog og om sammenhængen mellem sprog, kultur og kommunikation, dels med anvendelse af forskellige kommunikationsformer samt mundtlige og skriftlige genrer i forbindelse med konkrete kulturelle problemstillinger.

linger i almene og/eller erhvervsmæssige sammenhænge. I dette område indgår fagene dansk og fremmedsprog med tilsammen ca. 45 timer.

- 2) Det samfundsøkonomisk/samfundsfaglige område, der beskæftiger sig med grundlæggende viden og begreber fra sociologi, samfundsøkonomi og politologi til at diskutere aktuelle samfundsmæssige problemstillinger. I dette område indgår fagene international økonomi og samfundsfag med tilsammen ca. 40 timer, heraf samfundsfag mindst 25 timer.
- 3) Det erhvervsøkonomiske område, der beskæftiger sig med grundlæggende viden og begreber om virksomheder og deres omverden til at diskutere aktuelle erhvervsøkonomiske problemstillinger. I dette hovedområde indgår fagene virksomhedsøkonomi og afsætning med tilsammen ca. 40 timer.

Matematik skal indgå med ca. 25 timer i det samfundsøkonomisk/samfundsfaglige og/eller det erhvervsøkonomiske område på en måde der sikrer, at fagets anvendelsesaspekt bringes i spil.

I mindst ét af de tre områder skal indgå en innovations- og iværksætterorienteret dimension.

Del 2 (erhvervs-case)

Studieområdet del 2 omfatter en uddannelsestid på minimum 60 timer. Afsætning og virksomhedsøkonomi indgår med ca. lige store andele.

Der arbejdes videre med at udvikle elevernes evne til på et metodisk og fagligt grundlag at indsamle intern og eksternt information om en eller flere virksomheder. Informationerne analyseres med henblik på at identificere virksomhedens kritiske succesfaktorer og udfordringer. På baggrund heraf skitseres mulige handlingsalternativer.

Der arbejdes med på et autentisk grundlag at udvikle elevernes evne til at forholde sig kritisk og reflekterende til informationer om en virksomheds interne og eksterne forhold ved hjælp af faglige metoder inden for fagene afsætning og virksomhedsøkonomi. Desuden arbejdes der med elevernes evne til at reflektere over, hvad der er karakteristisk for de faglige metoder, der anvendes i fagene afsætning og virksomhedsøkonomi og disses evne til at forklare forskelle og ligheder i forhold til metoder, der anvendes i andre typer af fag.

Del 3 (det internationale område)

Studieområdet del 3 omfatter en uddannelsestid på minimum 60 timer. Dansk, samtidshistorie, international økonomi og fremmedsprog indgår med ca. lige store andele.

I det internationale område arbejdes med analyser og vurderinger af problemstillinger vedrørende udviklingen i menneskesyn, værdigrundlag og samfundsøkonomiske forhold. Dette belyses i et internationalt perspektiv under anvendelse af relevant kultur-, historisk og samfundsfaglig teori og metode især fra fagene dansk, samtidshistorie, international økonomi og fremmedsprog.

Undervisningen tilrettelægges som kursusforløb. Desuden arbejder eleverne med en selvvalgt problemstilling, der kombinerer relevante fag. Eleverne videreudvikler deres evne til at vurdere forskellige fags bidrag til problemstillingen og faglige metoders muligheder, begrænsninger og betydning for arbejdet. Endvidere arbejdes fortsat med kritisk refleksion over konklusioner og faglige metoder.

3. Tilrettelæggelse

3.1. Didaktiske principper og arbejdsformer

Der skal anvendes forskellige arbejdsformer under hensyn til elevforudsætninger. Undervisningen tilrettelægges med variation og progression, således at stadig flere studiemetoder og arbejdsformer tages i brug. Der skal indgå case- og/eller projektorienterede arbejdsformer i alle dele af studieområdet. Eleverne indgår i dialog om tilrettelæggelsen af undervisningen. Elevernes arbejde omfatter et bredt spektrum af udtryksformer, herunder indgår skriftligt arbejde som en særlig studieforbereende arbejdsform med proces- og produktorienterede skrivinger. Der ydes vejledning i et omfang og på en sådan måde, at elevernes arbejdsproces understøttes.

Del 1

Undervisningen tilrettelægges som temaer, hvis belysning kræver flere fag inden for de tre områder i del 1. Fokus i de enkelte temaforløb skal være klart formuleret og skal give anledning til refleksion både over faglige mål og indholdsmæssige og fagligt metodiske problemstillinger. Der skal i arbejdet inddrages en række fagligt relevante studiemetoder og arbejdsformer, herunder skriftligt arbejde.

Undervisningen gennemføres, således at eleverne i arbejdet med de faglige spørgsmål og metoder udvikler faglige kompetencer, selvstændighed og samarbejdsevne. Det skal ske gennem undersøgende arbejdsprocesser samt ved at veksle mellem deduktive og induktive tilgange. Arbejdet tilrettelægges med progression og i et samspil med de faglige mål for fagene.

Del 2

Undervisningen tilrettelægges med et overordnet fokus på erhvervsøkonomisk metode og anvendelse af fagenes teori og terminologi på en måde, der skaber bevidsthed om det karakteristiske ved disse fags metoder. Der arbejdes i casebaserede forløb, fortrinsvis i grupper med informationsindsamling, analyse og opstilling af handlingsalternativer med udgangspunkt i konkrete virksomheder.

Der skal i arbejdet inddrages en række fagligt relevante studiemetoder. Undervisningen skal tilrettelægges, således at elevernes arbejde med faglig teori og metode videreudvikler deres faglige kompetencer, selvstændighed, samarbejdsevne og reflektive tænkning. Det sker gennem videreudvikling af undersøgende og spørgende arbejdsprocesser. Der indgår skriftligt arbejde, der understøtter elevernes læring i arbejdet med casen.

Del 3

Teamet/skolens leder vælger en tematisk ramme, der har et internationalt perspektiv, og som sikrer, at relevante faglige mål i de involverede fag tilgodeses. Undervisningen tilrettelægges med progression, og der udfoldes en vifte af mulige emner, der danner baggrund og inspiration for individuel fordybelse i udvalgte emner.

Der skal i arbejdet inddrages en række fagligt relevante studiemetoder. Undervisningen tilrettelægges, således at elevernes arbejde med de faglige emner og metoder videreudvikler deres faglige kompetencer, selvstændighed, samarbejdsevne og reflektive tænkning. Det skal ske gennem undersøgende og spørgende arbejdsprocesser. Omdrejningspunktet er elevens individuelle udarbejdelse og behandling af en problemformulering, der danner grundlag for en synopsis om det valgte emne.

I del 3 indgår skriftligt arbejde, der understøtter elevernes refleksion over områdets tema og det løbende arbejde med problemformulering og synopsis.

3.2. It

Undervisningen i alle studieområdets dele tilrettelægges, således at fagligt relevante informationsteknologiske værktøjer inddrages som en integreret del af elevernes arbejde med at strukturere deres opgave- og projektløsninger og med at udarbejde og formidle deres arbejde.

Endvidere indgår relevante informationsteknologiske værktøjer og programmer i forbindelse med elevernes arbejde med at indsamle og behandle informationer. Undervisningen i studieområdet skal sikre, at elevernes evne til kritisk vurdering af informationer fortsat styrkes.

4. Evaluering

4.1. Løbende evaluering

Den løbende evaluering skal sikre, at eleverne reflekterer over deres faglige udvikling i studieområdet og deres udvikling fra grundskoleelever til gymnasieelever og senere til studerende. Den skal gennem et bredt spektrum af evalueringsformer stimulere elevernes refleksion over deres udbytte af undervisningen.

Evaluering efter del 1

Senest ved slutningen af første år afholdes en intern evaluering under prøvelignende former med udgangspunkt i en af skolens leder valgt prøveform.

I bedømmelsen lægges vægt på, i hvor høj grad den enkelte elev er i stand til med udgangspunkt i et flerfagligt tema med tilknytning til studieområdet del 1 at:

- fremlægge og diskutere arbejdet med en faglig problemstilling
- redegøre for metodeanvendelse på et elementært niveau
- reflektere over sin faglige udvikling i løbet af studieområdet del 1, herunder brug af forskellige arbejdsformer og studiemetoder
- formidle og strukturere sit arbejde.

Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering.

4.2. Prøveformer

Der afholdes mundtlig prøve på grundlag af en centralt stillet case ved slutningen af andet år og på grundlag af en af skolens leder/teamet fastlagt tematisk ramme senest ved slutningen af tredje år. Eksaminandens prøvegrundlag er ved begge prøver en synopsis.

Del 2

Eksaminanderne udarbejder en synopsis af et omfang på tre til fem sider eksklusive bilag. Der gives ca. 48 timers forberedelse, dog ikke mindre end 48 timer. Synopsen udarbejdes i grupper, medmindre helt særlige faglige hensyn gør sig gældende, og skal danne grundlag for en samtale om relevante analyser, vurderinger og konklusioner og om gruppens/eksaminandens refleksioner over anvendelsen af teori og metode. I synopsen skitseres casevirksomhedens kritiske succesfaktorer, de udfordringer virksomheden står over for samt gruppens/eksaminandens forslag til, hvordan udfordringerne kan håndteres. Desuden indeholder synopsen metodeovervejelser, hvori gruppen/eksaminanden forklarer, hvordan fagene bidrager til arbejdet med casevirksomheden, og hvori de reflekterer kritisk over anvendelsen af teori og metode. Gruppen/eksaminanden kan vedlægge et antal bilag. Synopsen sendes til censor.

Eksaminator og censor skal samlet have kompetence inden for de fag, der indgår med størst vægt i elevens synopsis.

Skolens leder beslutter, om selve eksaminationen foregår individuelt eller gruppevis. Ved gruppevis eksamination tilrettelægges eksaminationen sådan, at der sikres grundlag for en individuel bedømmelse af den enkelte eksaminand, jf. pkt. 4.3. Når faglige forhold gør det nødvendigt, undtager skolens leder en eksaminand fra gruppevis eksamination.

Eksaminationstiden er ca. 24 minutter pr. eksaminand. Ved gruppevis eksamination kan eksaminationstiden pr. eksaminand forkortes med op til fire minutter.

Eksaminationen består af gruppens/eksaminandens præsentation af selvvalgte dele fra gruppens/eksaminandens synopsis og en efterfølgende samtale mellem gruppe/eksaminand og eksaminator med mulig inddragelse af censor.

Bedømmelsen er en vurdering af, i hvilket omfang eksaminandens præstation lever op til nedenstående bedømmelseskriterier for studieområdet del 2. Uanset valg af eksaminationsform bedømmes eksaminanderne individuelt ud fra den mundtlige præstation alene.

Eksaminanden skal kunne:

- anvende faglig teori, metode og terminologi
- indsamle, analysere og vurdere informationer om virksomhedens interne og eksterne forhold
- argumentere fagligt gennem selvstændige ræsonnementer
- reflektere kritisk over brug af metoder
- formidle sit arbejde.

Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering. Eksaminanden bedømmes alene ud fra den mundtlige præstation.

Del 3

Eleverne udarbejder i uddannelsestiden, jf. pkt. 3.1., individuelt en synopsis af et omfang på tre til fem sider eksklusive bilag på baggrund af selvvalgte fag og emner med relevans for studieområdet del 3. Forud for arbejdet med synopsen udarbejder eleverne en problemformulering, som skal godkendes af de involverede lærere. Problemformuleringen skal afgrænses på en måde, der sikrer, at der ikke kan ske genanvendelse af afsnit og/eller konklusioner fra besvarelser, som tidligere er blevet afleveret og rettet.

Synopsen skal danne grundlag for en samtale om relevante analyser, vurderinger, konklusioner og perspektiveringer samt om eksaminandens refleksioner over anvendelsen af teori og metode. I synopsen skitseres problemformulering, behandling af de faglige problemstillinger og en konklusion. Desuden indeholder synopsen metodeovervejelser, hvori eleven forklarer, hvordan de enkelte fag bidrager til udfoldelse af problemstillingerne, og hvor eleven reflekterer kritisk over anvendelsen af samfundsfaglig/humanistisk teori og metode. Eleven kan vedlægge et antal bilag. Synopsen sendes til censor.

Eksaminator og censor skal samlet have kompetence inden for de fag, der indgår med størst vægt i elevens synopsis.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter. Der gives ingen forberedelsestid. Eksaminationen består af eksaminandens præsentation og fremlæggelse af centrale problemstillinger rejst i synopsen samt en efterfølgende samtale mellem eksaminand og eksaminator med mulig inddragelse af censor.

Bedømmelsen er en vurdering af, i hvilket omfang eksaminandens præstation lever op til de faglige mål for studieområdet. Eksaminanden skal herunder kunne:

- selvstændigt formulere og analysere samfundsøkonomiske, kulturelle og historiske problemstillinger
- argumentere fagligt, herunder forholde sig kritisk og perspektiverende til egne konklusioner
- forholde sig kritisk til metodeanvendelse
- reflektere over fagenes bidrag til emne og problemformulering
- søge og behandle faglig information med relevans for den valgte problemstilling.

Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering. Eksaminanden bedømmes alene ud fra den mundtlige præstation.

4.3. Enkeltfagskursister og selvstuderende

Del 2

Enkeltfagskursister og selvstuderende aflægger prøven i del 2 inden for rammerne heraf. Kursisten/den selvstuderende udarbejder en synopsis af et omfang på tre til fem sider eksklusive bilag, svarende til beskrivelsen i pkt. 4.2.

Bedømmelseskriterierne svarer til bedømmelseskriterierne for del 2 i pkt. 4.2. i denne læreplan.

Del 3

Kursisten/den selvstuderende udarbejder en synopsis af et omfang på tre til fem sider eksklusive bilag inden for rammerne af studieområdet del 3 som beskrevet i pkt. 4.2. Skolens leder udpeger blandt skolens lærere vejledere for den enkelte kursist/selvstuderende i de fag, der indgår med størst vægt i synopsen. Kursisten/den selvstuderende vælger i samråd med vejlederne område for synopsen. Problemformulering udarbejdes af eksaminanden og skal efterfølgende godkendes af vejlederne.

Bedømmelseskriterierne svarer til bedømmelseskriterierne for del 3 i pkt. 4.2. i denne læreplan.

Bilag 3**Bindinger mellem studieretningsfagene – hhx, juni 2013**

Enhver studieretning skal indeholde mindst ét af de under 1)-4) nævnte fag på A-niveau, og så snart et fag på A-niveau optræder som studieretningsfag, skal studieretningen også indeholde et fag fra en bestemt gruppe af fag på mindst B-niveau, jf. nedenstående.

Hvis studieretningen indeholder:

- 1) virksomhedsøkonomi A, skal den også indeholde
 - a) mindst ét af fagene afsætning A eller international økonomi A eller
 - b) mindst ét af fagene matematik eller it på mindst B-niveau.
- 2) afsætning A, skal den også indeholde
 - a) mindst ét af fagene virksomhedsøkonomi A, international økonomi A eller et fremmedsprog A eller
 - b) mindst ét af fagene innovation eller it på mindst B-niveau.
- 3) international økonomi A, skal den også indeholde
 - a) mindst ét af fagene afsætning A, virksomhedsøkonomi A eller et fremmedsprog A eller
 - b) matematik på mindst B-niveau.
- 4) et fortsættersprog A, skal den også indeholde mindst ét af fagene afsætning A, international økonomi A eller et begyndersprog A.
- 5) finansiering B skal den også indeholde matematik på mindst B-niveau.

Bilag 4**Elevernes studieforberevende skrivekompetencer – hhx, juni 2013****1. Mål**

Eleverne skal kunne finde og udvælge relevant stof samt behandle og skriftligt formidle centrale enkelt- og flerfaglige emner.

Eleverne skal under anvendelse af faglig viden, grundlæggende metoder i faget/fagene og relevant dokumentation kunne give en klar, sammenhængende og nuanceret skriftlig fremstilling, der bygger på følgende studieforberevende skrivekompetencer:

- genrebevidsthed
- sproglig korrekthed
- disposition
- argumentation
- anvendelse af citater, figurer, illustrationer m.v.
- præsentation
- relevante henvisninger, noteapparat og litteraturliste.

De studieforberevende skrivekompetencer skal anvendes i blandt andet studieretningsprojektet.

2. Gennemførelse

2.1. Skolens leder sikrer, at der gennem hele uddannelsesforløbet er progression og sammenhæng i udviklingen af den enkelte elevs studieforberevende skrivekompetencer. Skolens leder beslutter, hvordan det systematiske arbejde med at opnå målene tilrettelægges.

2.2. Som led i opbygningen af elevernes studieforberevende skrivekompetencer skal hver elev:

- i løbet af studieområdet del 1, inden for rammerne af sprog- og kulturområdet, gennemføre et forløb om skriftlighed, hvor der arbejdes med grundlæggende begreber og metoder af betydning for skriveproces og det færdige produkt
- individuelt besvare en opgave i en faglig problemstilling fra dansk eller samtidshistorie eller begge fag. Opgaven skrives i uddannelsens 2. år, medmindre skolens leder har besluttet, at undervisningen i samtidshistorie først starter på 3. år. I disse tilfælde kan opgaven skrives i løbet af de første måneder af 3. år
- i løbet af 2. år individuelt besvare en opgave i en flerfaglig problemstilling fra to eller tre af studieretningens obligatoriske fag og studieretningsfag.

Skolens leder beslutter, ud over studieretningsprojektet, jf. bilag 5, hvilke øvrige enkelt- og flerfaglige opgaver der har særligt fokus på opnåelse af målene. Skolens leder beslutter, hvordan elevernes øvrige skriftlige arbejde indgår i den samlede kompetenceopbygning.

2.3. Skolens leder beslutter for alle større skriftlige opgaver proceduren for valg af fag eller fagligt samspil, valg af fagligt område og udarbejdelse af opgaveformulering. Lederen kan for de i pkt. 2.2., 2. og 3. pind, nævnte opgaver opstille begrænsninger for elevernes valg, hvis det sker af hensyn til den i pkt. 2.1. nævnte progression og sammenhæng eller af andre pædagogiske hensyn.

2.4. Skolen stiller vejledningsressourcer m.v. til rådighed for den enkelte elev/elevgruppe.

3. Evaluering

3.1. Ved evalueringen af de i pkt. 2.2. nævnte opgaver indgår både en vurdering af besvarelsens faglige kvaliteter og mangler og af, i hvilket omfang eleven behersker de studieforberevende skrivekompetencer angivet i pkt. 1. Evalueringen skal anvendes fremadrettet med henblik på en løbende progression i elevernes beherskelse af skrivekompetencerne. Evalueringen gennemføres med anvendelse af evalueringsformerne anført i § 85.

3.2. Skolens leder beslutter, om der skal gives karakter for den enkelte opgavebesvarelse. Skolens leder beslutter, hvordan evalueringen af den enkelte skriftlige opgave indgår ved fastlæggelsen af standpunkt-karakterer.

Bilag 5

Studieretningsprojektet – hhx, juni 2013

1. Formål

Formålet med studieretningsprojektet er, at eleverne arbejder selvstændigt med at fordybe sig i og formidle en faglig problemstilling inden for et selvvalgt område i tilknytning til deres studieretning. Ved at kombinere forskellige faglige tilgange og discipliner, som forstærker den faglige fordybelse, skal eleverne demonstrere, at de er i stand til selvstændigt at udvælge, inddrage og anvende relevant baggrundsstof, og at de er i stand til at gennemføre en kritisk vurdering på et fagligt og metodisk grundlag. I arbejdet med studieretningsprojektet styrker eleverne således deres studiekompetence ved, at de gennem skriftlig fremstilling skal dokumentere, at de er i stand til at overskue, bearbejde, disponere, sammenfatte og formidle en faglig og kompleks problemstilling.

2. Mål

Målet med studieretningsprojektet er, at eleverne skal kunne:

- demonstrere evne til faglig fordybelse og til at sætte sig ind i nye faglige områder
- demonstrere evne til at udvælge, anvende og kombinere forskellige faglige tilgange og metoder og dermed forstærke den faglige fordybelse
- beherske relevante faglige mål i de indgående fag
- udvælge, bearbejde og strukturere relevant materiale
- demonstrere evne til faglig formidling
- besvare en stillet opgave fyldestgørende, herunder at der er overensstemmelse mellem opgaveformuleringen og opgavebesvarelsen
- beherske fremstillingsformen i en faglig opgavebesvarelse (f.eks. citatteknik, noter, kilde- og litteraturfortegnelse).

3. Projektets rammer

3.1. På 3. år skal hver elev udarbejde et studieretningsprojekt.

3.2. Studieretningsprojektet skal skrives inden for et område og en faglig problemstilling, således at ét af de studieretningsfag, eleven har på A-niveau, samt et fag på mindst B-niveau indgår i besvarelsen af projektet. Skolens leder skal i den forbindelse sikre, at kombinationen af fag underbygger den faglige fordybelse i fagene og området.

3.3. Skolens leder kan dog, på baggrund af en begrundet ansøgning fra eleven, undtagelsesvist godkende, at studieretningsprojektet skrives alene på grundlag af ét af elevens studieretningsfag på A-niveau, eller at et tredje fag inddrages i studieretningsprojektet. Godkendelsen forudsætter, at alle fastsatte mål for studieretningsprojektet opfyldes, herunder at der inddrages flere faglige tilgange og metoder, og at målet om faglig fordybelse kan realiseres.

3.4. Hvis der i elevens studieretningsprojekt indgår et fag, der er blevet afsluttet før 3. år, skal skolens leder sikre, at eleven tilbydes faglig og metodisk vejledning i faget.

3.5. Et fag, der indgår i en elevs studieretningsprojekt, indgår på det højeste niveau, eleven har eller har haft faget.

3.6. Besvarelsen af studieretningsprojektet skal udarbejdes i løbet af to uger (10 skoledage), der placeres inden for en samlet periode på højst seks uger i tidsrummet fra 15. oktober til 1. marts. Opgaveformuleringen udleveres ved skriveperiodens start. De første fem dage kan efter skolens leders valg placeres enkeltvis og/eller adskilt fra den sidste sammenhængende uge. I de dage, der er afsat til udarbejdelse af studieretningsprojektet, gives der ikke anden undervisning.

4. Vejledning og opgaveformulering

4.1. Skolens leder udpeger blandt skolens lærere i de indgående fag vejledere for den enkelte elev. Ved vejledning forstås gode råd og vink til elevens valg og videre arbejde med projektet. Skolens leder tilrettelægger vejledningen således, at der sikres en klar adskillelse mellem lærerens rolle som vejleder og bedømmer, og vejledningen må derfor ikke omfatte en bedømmelse af væsentlige dele af elevens besvarelse. Samtidig skal skolens leder ved tilrettelæggelse af vejledningen sikre, at eleven kan modtage vejledning i alle projektforsøgets faser frem til afleveringen af besvarelsen.

4.2. Eleven vælger i samråd med sin(e) vejleder(e) område og faglig problemstilling for studieretningsprojektet. Området og de faglige problemstillinger skal - inden for såvel fagenes kernestof som supplerende stof - afgrænses på en sådan måde, at der kan udformes en opgaveformulering, der sikrer, at der ikke kan ske genanvendelse af afsnit fra besvarelser, som tidligere er blevet afleveret og rettet.

4.3. Elever, der har valgt samme område, skal have forskellige opgaveformuleringer. Opgaveformuleringen kan ikke direkte bygge på det stof, der er indgået i den enkelte elevs undervisning. Der er dog intet til hinder for, at studieretningsprojektet udarbejdes i forlængelse af arbejdet i det eller de indgående fag eller har forbindelse hermed.

4.4. Opgaveformuleringen udfærdiges af elevens vejleder(e). Den skal rumme såvel fagspecifikke som tværgående faglige krav i de indgående fag, og der skal være krav om fordybelse, der på væsentlige punkter ligger ud over arbejdet i mindst ét af fagene. Opgaveformuleringen skal:

- være konkret og afgrænset og skal i præcise formuleringer angive, hvad der kræves af eleven, herunder krav til omfanget af opgavebesvarelsen, og den skal inddrage nogle aspekter eller være ledsaget af bilag, der ikke er blevet drøftet med eleven under vejledningen
- gøre det muligt for eleven at honorere målene med studieretningsprojektet
- være udformet således, at eleven har mulighed for at besvare opgaven fyldestgørende inden for de tidsmæssige rammer for studieretningsprojektet
- have en sådan form, at eleven ikke på forhånd kan udarbejde detaljerede dele af den endelige besvarelse
- tage hensyn til de overvejelser, eleven har gjort sig om opgaven inden skriveperioden.

4.5. Ved studieretningsprojekter, hvori ét eller flere fremmedsprog indgår, skal en del af de anvendte kilder være på det / de fremmede sprog.

4.6. Opgavebesvarelsen skal udarbejdes på dansk. Skolens ledere kan dog godkende, at den helt eller delvist udarbejdes på engelsk, tysk eller fransk. Hvis et eller flere fremmedsprog indgår, kan skolens leder endvidere godkende, at opgavebesvarelsen helt eller delvist udarbejdes på ét af de pågældende sprog.

4.7. Opgavebesvarelsen skal indeholde et kort resumé på engelsk.

5. Bedømmelseskriterier

5.1 Der gives én karakter ud fra en helhedsbedømmelse, som er baseret på en vurdering af, i hvilket omfang eksaminandens opgavebesvarelse lever op til de fastsatte mål for studieretningsprojektet. Hvis opgaven er skrevet i kun ét fag, indgår det tillige i vurderingen, i hvilket omfang besvarelsen demonstrerer eksaminandens beherskelse af specifik faglig fordybelse.

5.2. Hvis opgavebesvarelsen helt eller delvist er udarbejdet på et fremmedsprog, er kravene til den sproglige udformning de samme, som hvis den var udarbejdet på dansk.

Bilag 6

Projekt opgaven til enkeltfagseksamen – hhx, juni 2013

1. Formål

Formålet med projekt opgaven er, at kursisterne arbejder selvstændigt med at fordybe sig i og formidle en faglig problemstilling inden for et selvvalgt område i tilknytning til de fag, der indgår i kursistens uddannelse. Kursisterne skal demonstrere evne til faglig fordybelse, og at de er i stand til selvstændigt at udvælge, inddrage og anvende relevant baggrundsstof og til at gennemføre en kritisk vurdering på et fagligt og metodisk grundlag. I arbejdet med projekt opgaven styrker kursisterne således deres studiekompetence ved, at de gennem skriftlig fremstilling skal dokumentere, at de er i stand til at overskue, bearbejde, disponere, sammenfatte og formidle en faglig og kompleks problemstilling.

2. Mål

Målet med projekt opgaven er, at kursisterne skal kunne:

- demonstrere evne til faglig fordybelse og til at sætte sig ind i nye faglige områder
- demonstrere evne til at udvælge og anvende relevante faglige analyse- og arbejdsmetoder og dermed
- forstærke den faglige fordybelse
- beherske relevante faglige mål i de(t) indgående fag
- udvælge, bearbejde og strukturere relevant materiale
- demonstrere evne til faglig formidling
- besvare en stille opgave fyldestgørende, herunder at der er overensstemmelse mellem opgaveformuleringen og opgavebesvarelsen
- beherske fremstillingsformen i en faglig opgavebesvarelse (f.eks. citatteknik, noter, kilde- og litteraturfortegnelse).

3. Projekt opgavens rammer

3.1. Hver kursist udarbejder en projekt opgave. Projekt opgaven skrives i ét til tre af de fag, der indgår i kursistens uddannelse. Mindst ét af fagene skal være på A-niveau.

3.2. På tidspunktet for udarbejdelsen af projekt opgaven skal kursisten enten følge undervisningen eller have aflagt prøve i det eller de fag, som opgaven skrives i.

3.3. Den enkelte kursist vælger inden for rammerne af pkt. 3.1.-3.2. selv, hvilke fag projekt opgaven skrives i.

3.4. Besvarelsen af projekt opgaven skal udarbejdes i løbet af to uger (10 skoledage), der placeres inden for en samlet periode på højst seks uger. Skolens leder beslutter skriveperiodens placering. De første fem dage kan efter skolens leder valg placeres enkeltvis og/eller adskilt fra den sidste sammenhængende uge. I de dage, der er afsat til udarbejdelse af opgavebesvarelsen, gives der ikke anden undervisning.

4. Vejledning og opgaveformulering

4.1. Skolens leder udpeger blandt skolens lærere vejledere for den enkelte kursist i de fag, der indgår i projekt opgaven. Ved vejledning forstås gode råd og vink til kursistens valg og videre arbejde med projekt opgaven. Skolens leder tilrettelægger vejledningen således, at der sikres en klar adskillelse mellem lærerens rolle som vejleder og bedømmer, og vejledningen må derfor ikke omfatte en bedømmelse af væsentlige dele af kursistens besvarelse. Samtidig skal skolens leder ved tilrettelæggelse af vejledningen sikre, at kursisten kan modtage vejledning i alle projektførløbets faser frem til afleveringen af besvarelsen.

4.2. Kursisten vælger i samråd med sin(e) vejleder(e) område og faglig problemstilling for projekt opgaven. Området og de faglige problemstillinger skal - inden for såvel fagenes kernestof som supplerende stof - afgrænses på en sådan måde, at der kan udformes en opgaveformulering, der sikrer, at der ikke kan ske genanvendelse af afsnit fra besvarelser, som tidligere er blevet afleveret og rettet.

4.3. Kursister, der har valgt samme område, skal have forskellige opgaveformuleringer. Opgaveformuleringen kan ikke direkte bygge på det stof, der er indgået i den enkelte kursists undervisning. Der er dog intet til hinder for, at projektopgaven udarbejdes i forlængelse af arbejdet i det eller de indgående fag eller har forbindelse hermed.

4.4. Opgaveformuleringen udfærdiges af kursistens vejleder(e). Den skal rumme fagspecifikke krav i det eller de indgående fag, og den kan desuden rumme mere tværgående faglige krav i tilfælde, hvor der indgår mere end ét fag. Der skal være krav om fordybelse, der på væsentlige punkter ligger ud over arbejdet i mindst ét af fagene. Opgaveformuleringen skal:

- være konkret og afgrænset og skal i præcise formuleringer angive, hvad der kræves af kursisten, herunder krav til omfanget af opgavebesvarelsen, og den skal inddrage nogle aspekter eller være ledsaget af bilag, der ikke er blevet drøftet med kursisten under vejledningen
- gøre det muligt for kursisten at honorere målene med projektopgaven
- være udformet således, at kursisten har mulighed for at besvare opgaven fyldestgørende inden for de tidsmæssige rammer for projektopgaven
- have en sådan form, at kursisten ikke på forhånd kan udarbejde detaljerede dele af den endelige besvarelse
- tage hensyn til de overvejelser, kursisten har gjort sig om opgaven inden skriveperioden.

4.5. Ved projektopgaver, hvori et eller flere fremmedsprog indgår, skal en del af de anvendte kilder være på det / de fremmede sprog.

4.6. Opgavebesvarelsen skal udarbejdes på dansk. Skolens leder kan dog godkende, at den helt eller delvist udarbejdes på engelsk, tysk eller fransk. Hvis et eller flere fremmedsprog indgår, kan skolens leder endvidere godkende, at opgavebesvarelsen helt eller delvist udarbejdes på et af de pågældende sprog.

4.7. Opgavebesvarelsen skal indeholde et kort resumé på engelsk.

5. Bedømmelseskriterier

5.1. Der gives én karakter ud fra en helhedsbedømmelse, som er baseret på en vurdering af, i hvilket omfang eksaminandens opgavebesvarelse lever op til de fastsatte mål for projektopgaven.

5.2. Hvis opgavebesvarelsen helt eller delvist er udarbejdet på et fremmedsprog, er kravene til den sproglige udformning de samme, som hvis den var udarbejdet på dansk.

Bilag 7**Afsætning A – hhx, juni 2013****1. Identitet og formål****1.1. Identitet**

Afsætning er et samfundsvidenskabeligt fag. Faget giver viden om strategi, købsadfærd, markedsanalyse, markedskommunikation og afsætningsledelse. Faget beskæftiger sig med virksomhedens forhold til den nationale og internationale omverden og med virksomhedens markedsføringsmæssige beslutninger.

1.2. Formål

Formålet med undervisningen er at fremme elevernes evne til at arbejde selvstændigt og helhedsorienteret med afsætningsøkonomiske problemstillinger.

Eleverne skal gennem arbejde med virksomheders nationale og internationale udvikling styrke evnen til at argumentere, ræsonnere og formidle afsætningsøkonomiske problemstillinger samt udvikle forståelse af virksomhedens rolle i et globalt perspektiv.

Det er endvidere formålet at fremme elevernes evne til at indsamle og analysere relevante informationer med henblik på at skabe et beslutningsgrundlag. Endelig skal eleverne kunne anvende afsætningsøkonomisk teori og metode, herunder informationsteknologiske værktøjer, i arbejdet med afsætningsøkonomiske problemstillinger.

2. Faglige mål og fagligt indhold**2.1. Faglige mål**

Eleverne skal i såvel et nationalt som internationalt perspektiv kunne:

- afgøre hvilke forhold, der har betydning for en virksomheds afsætning
- identificere, formulere og behandle de afsætningsmæssige udfordringer, der knytter sig til en virksomheds fortsatte vækst
- anvende afsætningsøkonomiske modeller og forklare modellernes forudsætninger og egenskaber
- udarbejde et afsætningsøkonomisk ræsonnement, herunder kunne forklare sammenhængen mellem en række afsætningsøkonomiske forhold i en given kontekst
- indsamle, bearbejde og præsentere informationer om en virksomheds markedsforhold og vurdere informationernes troværdighed og relevans i en given sammenhæng
- fortolke og formidle afsætningsøkonomiske forhold
- udvælge og anvende it-værktøjer.

2.2. Kernestof

Kernestoffet er:

- metode: kvantitative og kvalitative metoder
- makroforhold: omverdensforhold nationalt og internationalt
- internationaliseringsteori: markedsudvælgelse, internationaliseringsmodeller og kulturelle forhold
- strategisk planlægning: virksomhedens interne forhold, konkurrence-, vækst- og porteføljestrategier
- efterspørgselsforhold: markedets størrelse, segmentering og målgruppevalg nationalt og internationalt samt købsadfærdsteori på konsument- og producentmarkedet
- udbudsforhold: markedsafgrænsning, brancheforhold og konkurrencesituation
- marketingmix: produkt, pris, distribution og promotion på nationalt og internationalt niveau samt markedsføringsplan.

2.3. Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof skal udvælges, således at det sammen med kernestoffet medvirker til udvikling af de faglige mål. Det supplerende stof omfatter aktuelt afsætningsøkonomisk stof, typisk avisartikler, tv-udsendelser eller informationer fra virksomheders hjemmesider, der perspektiverer og uddyber de faglige mål.

3. Tilrettelæggelse

3.1. Didaktiske principper

De afsætningsøkonomiske problemstillinger ansues ud fra en helhedsorienteret synsvinkel med fokus på sammenhænge og med inddragelse af fagets teori i en international kontekst. Et problemorienteret undervisningsprincip har en central plads i tilrettelæggelsen af undervisningen. Gennem denne undervisning styrkes elevernes faglige nysgerrighed, intuition og kreativitet, ligesom elevernes faglige selvstændighed og sikkerhed styrkes. Fagets problemstillinger ansues, således at der skelnes mellem person-, virksomheds- og brancheniveau. Undervisningen omfatter analyse ved anvendelse af fagets grundlæggende metoder, teorier og modeller og sammenhænge med virkelighedsnære problemstillinger.

3.2. Arbejdsformer

Undervisningen tilrettelægges med variation og progression i valget af undervisningsformer. Der veksles mellem selvstændigt arbejde, gruppe- og klasseundervisning. De forskellige arbejdsformer skal medvirke til at fremme elevernes evne til at analysere og vurdere afsætningsøkonomiske problemstillinger. Der arbejdes med autentiske cases, samarbejde med virksomheder samt virksomhedsbesøg og gæstelærere.

Undervisningen tilrettelægges med mindst ét sammenhængende forløb, som tager udgangspunkt i samarbejde med en virksomhed. I undervisningsforløbet skal eleverne arbejde selvstændigt med afsætningsøkonomiske informationer og problemstillinger med udgangspunkt i virksomheden. Forløbet tilrettelægges, således at elevernes evne til at demonstrere faglige færdigheder fremmes, og således at deres evner til at diskutere, analysere og vurdere en virksomheds problemstillinger på et konkret grundlag udvikles.

Det skriftlige arbejde planlægges, så der er progression og sammenhæng til skriftligt arbejde i de øvrige fag. Der arbejdes med progression i såvel form som indhold og omfang. Det skriftlige arbejde skal understøtte opfyldelsen af de faglige mål, herunder evnen til systematisk at formidle faglige problemstillinger ved anvendelse af fagets metoder og teorier. Herved opnår eleven en gradvis sikkerhed i at integrere observerede informationer fra statistikker, artikler m.v. i en teoretisk ramme. Der skal endvidere arbejdes systematisk med betydningen af de taksonomiske niveauer og udfoldningen af fagets kernestof.

3.3. It

Undervisningen tilrettelægges under hensyn til, at tekst- og præsentationsprogrammer skal indgå som naturlige værktøjer i elevernes arbejde med afsætningsøkonomiske opgaver og øvelser. I forbindelse med casearbejde og arbejdet med åbne og virkelighedsnære problemstillinger tilrettelægges undervisningen under hensyn til, at eleverne skal have adgang til internettet, samt at eleverne skal kunne søge og finde relevante informationer i centrale databaser.

3.4. Samspil med andre fag

Når faget indgår som *studieretningsfag*, har det et fagligt samspil med humanistiske fag omkring internationale eller tværkulturelle problemstillinger og med andre samfundsvidenskabelige fag omkring virksomhedens eksport, strategi og logistik samt lovgivningsmæssige aspekter. Når faget er et studieretningsfag, skal dele af kernestof og supplerende stof vælges og behandles, så det bidrager til styrkelse af det faglige samspil i studieretningen.

4. Evaluering

4.1. Løbende evaluering

Gennem individuel vejledning og evaluering opnår eleverne undervejs i det samlede forløb en klar opfattelse af niveauet for og udviklingen i det faglige standpunkt. Herunder inddrages aktiviteter, som stimulerer den individuelle og fælles refleksion over udbyttet af undervisningen. Grundlaget for evalueringen er de faglige mål.

4.2. Prøveformer

Der afholdes en centralt stillet skriftlig prøve og en mundtlig prøve.

Skriftlig prøve

Skriftlig prøve på grundlag af en centralt stillet opgave. Opgaven indeholder en rammebeskrivelse af en virksomhed og et bilagsmateriale. Prøvens varighed er fem timer.

Mundtlig prøve

Skolens leder vælger for det enkelte hold én af følgende to prøveformer:

Prøveform a)

Mundtlig prøve på grundlag af et ukendt, autentisk tekstmateriale med ca. fire spørgsmål i tilknytning hertil. Prøvematerialet sendes til censor forud for prøvens afholdelse.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives ca. 60 minutters forberedelsestid.

Eksaminationen former sig som en samtale mellem eksaminand og eksaminator med udgangspunkt i eksaminandens besvarelse af de stillede spørgsmål. Et prøvemateriale må højst anvendes ved tre eksaminationer på samme hold.

Prøveform b)

Mundtlig prøve på grundlag af dels et sammenhængende undervisningsforløb, dels et ukendt tekstmateriale med ca. tre spørgsmål i tilknytning hertil. Prøvematerialet samt en beskrivelse af det sammenhængende undervisningsforløb sendes til censor forud for prøvens afholdelse.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives ca. 30 minutters forberedelsestid.

Eksaminationen er todelt.

Første del består af eksaminandens præsentation af arbejdet med virksomheden i det sammenhængende undervisningsforløb suppleret med uddybende spørgsmål fra eksaminator.

Anden del tager udgangspunkt i det ukendte tekstmateriale med de tilhørende spørgsmål og former sig som en samtale mellem eksaminand og eksaminator.

Eksaminationstiden fordeles ligeligt mellem de to dele.

Et prøvemateriale må højst anvendes ved tre eksaminationer på samme hold.

4.3. Bedømmelseskriterier

Bedømmelsen af eksaminandens præstation ved den skriftlige og mundtlige prøve er en vurdering af, i hvor høj grad eksaminanden er i stand til at opfylde fagets mål, som de er angivet i pkt. 2.1. Der gives én karakter ud fra en helhedsbedømmelse.

Bilag 8**Afsætning B – hhx, juni 2013****1. Identitet og formål****1.1. Identitet**

Afsætning er et samfundsvidenskabeligt fag. Faget giver viden om strategi, købsadfærd, markedsanalyse, markedskommunikation og afsætningsledelse. Faget beskæftiger sig med virksomhedens forhold til den nationale og internationale omverden og med virksomhedens markedsføringsmæssige beslutninger.

1.2. Formål

Formålet med undervisningen er at fremme elevernes evne til at arbejde selvstændigt og helhedsorienteret med afsætningsøkonomiske problemstillinger.

Eleverne skal gennem arbejde med virksomheders nationale og internationale udvikling styrke evnen til at argumentere, ræsonnere og formidle afsætningsøkonomiske problemstillinger og udvikle forståelse af virksomhedens rolle i et globalt perspektiv.

Det er endvidere formålet at fremme elevernes evne til at indsamle og analysere relevante informationer med henblik på at skabe et beslutningsgrundlag. Endelig skal eleverne kunne anvende afsætningsøkonomisk teori og metode, herunder informationsteknologiske værktøjer, i arbejdet med afsætningsøkonomiske problemstillinger.

2. Faglige mål og fagligt indhold**2.1. Faglige mål**

Eleverne skal kunne:

- afgøre hvilke forhold, der har betydning for en virksomheds afsætning
- identificere, formulere og behandle de grundlæggende afsætningsmæssige udfordringer, der knytter sig til en virksomheds fortsatte vækst
- anvende simple afsætningsøkonomiske modeller og forklare modellernes egenskaber
- udarbejde et elementært afsætningsøkonomisk ræsonnement, herunder kunne forklare sammenhængen mellem afsætningsøkonomiske forhold i en given og afgrænset kontekst
- indsamle, bearbejde og præsentere informationer om en virksomheds grundlæggende markedsforhold og vurdere informationernes troværdighed
- fortolke og formidle fundamentale afsætningsøkonomiske forhold
- udvælge og anvende it-værktøjer.

2.2. Kernestof

Kernestoffet er:

- metode: kvantitative og kvalitative metoder
- makroforhold: omverdensforhold
- internationalisering: interne forhold og markedsudvælgelse
- interne forhold og strategi
- efterspørgselsforhold: markedets størrelse, segmentering og målgruppevalg, købsadfærd på konsumentmarkedet
- udbudsforhold: markedsafgrænsning og konkurrencesituationen
- marketingmix: produkt, pris, distribution, promotion og markedsføringsplan.

2.3. Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof skal udvælges, således at det sammen med kernestoffet medvirker til opfyldelse af de faglige mål. Det supplerende stof omfatter aktuelt afsætningsøkonomisk stof, typisk avisartikler, tv-udsendelser eller informationer fra virksomheders hjemmesider, der perspektiverer og uddyber de faglige mål.

3. Tilrettelæggelse

3.1. Didaktiske principper

De afsætningsøkonomiske problemstillinger anskues ud fra en helhedsorienteret synsvinkel med fokus på sammenhænge og med inddragelse af fagets teori i en international kontekst.

Et casebaseret undervisningsprincip har en central plads i tilrettelæggelsen af undervisningen.

Gennem denne undervisning styrkes elevernes faglige nysgerrighed, intuition og kreativitet, ligesom elevernes faglige selvstændighed og sikkerhed styrkes.

Fagets problemstillinger anskues, således at der skelnes mellem person-, virksomheds- og brancheniveau. Undervisningen omfatter analyse ved anvendelse af fagets grundlæggende metoder, teorier og modeller og sammenhænge med virkelighedsnære problemstillinger.

3.2. Arbejdsformer

Undervisningen tilrettelægges med variation og progression i valget af arbejdsformer.

Der veksles mellem selvstændigt arbejde, gruppe- og klasseundervisning. De forskellige arbejdsformer skal medvirke til at fremme elevernes evne til at analysere og vurdere afsætningsøkonomiske problemstillinger. Der arbejdes med autentiske cases, samarbejde med virksomheder samt virksomhedsbesøg og gæstelærere. Undervisningen tilrettelægges med mindst ét sammenhængende forløb, som tager udgangspunkt i samarbejde med en virksomhed. I undervisningsforløbet skal eleverne arbejde selvstændigt med afsætningsøkonomiske informationer og problemstillinger med udgangspunkt i virksomheden. Forløbet tilrettelægges, således at elevernes evne til at demonstrere faglige færdigheder fremmes, og således at deres evner til at diskutere og analysere en virksomheds problemstillinger på et konkret grundlag udvikles.

Hvis faget har fået tillagt elevtid, skal det skriftlige arbejde planlægges, så der er progression og sammenhæng til skriftligt arbejde i de øvrige fag. Der arbejdes med progression i såvel form som indhold og omfang.

3.3. It

Undervisningen tilrettelægges under hensyn til, at tekst- og præsentationsprogrammer skal indgå som naturlige værktøjer i elevernes arbejde med afsætningsøkonomiske opgaver og øvelser. I forbindelse med casearbejde og arbejdet med åbne og virkelighedsnære problemstillinger skal eleverne have adgang til internettet med henblik på mulighed for at søge relevante informationer i centrale databaser.

3.4. Samspil med andre fag

Faget har som *obligatorisk fag* fagligt samspil med humanistiske fag om internationale og tværkulturelle problemstillinger og med øvrige fag om virksomhedens eksport, strategi og logistik, anvendelse af it og problemstillinger omkring erhvervspolitiske forhold og lovgivningsmæssige aspekter. Kernestof og supplerende stof skal vælges og behandles, så det bidrager til styrkelse af det faglige samspil i studieretningen.

4. Evaluering

4.1. Løbende evaluering

Gennem individuel vejledning og evaluering opnår eleverne undervejs i det samlede forløb en klar opfattelse af niveauet for og udviklingen i det faglige standpunkt, herunder inddrages aktiviteter, som stimulerer den individuelle og fælles refleksion over udbyttet af undervisningen.

Grundlaget for evalueringen skal være de faglige mål.

4.2. Prøveformer

Der afholdes en mundtlig prøve. Skolens leder vælger for det enkelte hold én af følgende to prøveformer:

Prøveform a)

Mundtlig prøve på grundlag af et ukendt, autentisk tekstmateriale med ca. fire spørgsmål i tilknytning hertil. Prøvematerialet sendes til censor forud for prøvens afholdelse.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives ca. 60 minutters forberedelsestid.

Eksaminationen former sig som en samtale mellem eksaminand og eksaminator med udgangspunkt i eksaminandens besvarelse af de stillede spørgsmål.

Et prøvemateriale må højst anvendes ved tre eksaminationer på samme hold.

Prøveform b)

Mundtlig prøve på grundlag af dels et sammenhængende undervisningsforløb, dels et ukendt, autentisk tekstmateriale med ca. tre spørgsmål i tilknytning hertil. Prøvematerialet samt en beskrivelse af det sammenhængende undervisningsforløb sendes til censor forud for prøvens afholdelse.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives ca. 30 minutters forberedelsestid.

Eksaminationen er todelt.

Første del består af eksaminandens præsentation af arbejdet med virksomheden i det sammenhængende undervisningsforløb suppleret med uddybende spørgsmål fra eksaminator.

Anden del tager udgangspunkt i det ukendte tekstmateriale med de tilhørende spørgsmål og former sig som en samtale mellem eksaminand og eksaminator.

Eksaminationstiden fordeles ligeligt mellem de to dele.

Et prøvemateriale må højst anvendes ved tre eksaminationer på samme hold.

4.3. Bedømmelseskriterier

Bedømmelsen af eksaminandens præstation er en vurdering af, i hvor høj grad eksaminanden er i stand til at opfylde fagets mål, som de er angivet i pkt. 2.1. Der gives én karakter ud fra en helhedsbedømmelse.

Bilag 9**Dansk A – hhx, juni 2013****1. Identitet og formål****1.1. Identitet**

Faget dansk er et humanistisk fag med berøringsflader til de samfundsvidenskabelige fag. Fagets kerne er tekstanalyse og tekstproduktion, idet der læses, fortælles, skrives og tolkes tekster, som udtrykker menneskers tanker, oplevelser, følelser, intentioner og holdninger.

Faget beskæftiger sig med sprog, litteratur og medier. Det danske sprog er udgangspunktet for fagets arbejde med at afdække, frembringe og forstå betydning i forskellige teksttyper, herunder at se og fortolke i arbejdet med visuelle tekster.

1.2. Formål

Formålet med undervisningen er at udvikle elevernes kreative og kritiske sans gennem tilegnelse og anvendelse af viden om sprog, litteratur og medier. Faget bidrager til opbygning af elevernes studiekompetence ved at udvikle refleksion og analytiske evner gennem arbejdet med tekster i et sprogligt, æstetisk, kulturelt og historisk perspektiv. Beherskelse af et sikkert sprogligt udtryk, refleksion samt kritisk-analytisk sans udvikler elevernes evne til at begå sig med ansvarlighed og tolerance og til aktivt at tage del i et demokratisk samfund.

Formålet er desuden, gennem arbejdet med teksttyper, der varierer i tid, sted, genre og intention, at udvikle elevernes selv- og omverdensforståelse som et led i den personlige identitetsdannelse.

2. Faglige mål og fagligt indhold**2.1. Faglige mål**

Eleverne skal kunne:

- udtrykke sig mundtligt og skriftligt hensigtsmæssigt, formelt korrekt, personligt, nuanceret og argumenterende
- demonstrere indsigt i sprogets opbygning, brug og funktion, herunder kunne anvende grammatisk og stilistisk terminologi
- anvende forskellige mundtlige og skriftlige genrer, herunder oplæsning, referat, redegørelse, karakteristik, diskussion og debatoplæg
- selvstændigt udføre metodisk og relevant analyse og fortolkning af forskellige litterære tekster, såvel mundtligt som skriftligt
- analysere trykte og elektroniske medietekster og vurdere disse som led i en kommunikationssituation, såvel mundtligt som skriftligt
- perspektivere og vurdere tekster ud fra viden om historiske, kulturelle, samfundsmæssige, æstetiske, psykologiske, kommunikative og erhvervsrelaterede sammenhænge
- karakterisere litterære hovedværker fra epoker med betydning for udviklingen af nutidens tankegang
- demonstrere kendskab til danske og internationale strømninger inden for litteratur og medier og samspillet med kultur og samfund
- navigere i store tekstmængder og analytisk fokuseret kunne udvælge og dokumentere.

2.2. Kernestof

Kernestoffet er:

- mundtlig og skriftlig sprogfærdighed, herunder retorik og argumentation
- mangfoldige litterære genrer, herunder folkeviser
- journalistik billeder, film og kommerciel kommunikation

- oversatte og nordiske tekster
- danske tekster fra centrale perioder i de seneste 400 år, med særlig forpligtelse på tekster efter det moderne gennembrud
- mindst én tekst af hver af følgende forfattere: Ludvig Holberg, Adam Oehlenschläger, N.F.S. Grundtvig, Steen St. Blicher, H.C. Andersen, Herman Bang, Henrik Pontoppidan, Johannes V. Jensen, Martin Andersen Nexø, Tom Kristensen, Karen Blixen, Martin A. Hansen, Peter Seeberg og Klaus Rifbjerg
- tekster med betydning for dansk, nordisk eller europæisk kultur og tankegang
- sprog-, medie- og litteraturvidenskabelige begreber, redskaber og metoder.

Faget er organiseret i fokusområder:

- litteraturhistorie
- mediehistorie
- sprog og kommunikation
- tendenser i samtiden
- periode.

Der skal læses seks værker, enten i tilknytning til fokusområderne eller selvstændigt.

2.3. Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof skal udvælges, således at det medvirker til at uddybe og perspektivere kernestoffet og dermed medvirker til at opfylde de faglige mål. Til det supplerende stof hører:

- kultur- og bevidsthedshistoriske fremstillinger
- to valgfrie fokusområder inden for kategorierne: genre, forfatterskab, tema, periode, medie, kunst og kultur.

3. Tilrettelæggelse

3.1. Didaktiske principper

Undervisningen bygger videre på dansk i grundskolen og slutmålene for »Det talte sprog«, »Det skrevne sprog« og »Sprog, litteratur og kommunikation«. Undervisningen tilrettelægges, således at fagets skriftlige og mundtlige dimension arbejder sammen og understøtter en videreudvikling af kompetencerne lytte, tale, læse, skrive og se. Undervisningen tilrettelægges desuden med en faglig progression gennem de tre år.

Arbejdet med sprog, litteratur og medier skal så vidt muligt integreres. Både litterære og kommunikative tekster skal være repræsenteret inden for fokusområderne, og der arbejdes sprogligt, litterært og medieanalytisk med disse. Fagligt relevante læsestrategier inddrages i arbejdet med tekster.

3.2. Arbejdsformer

Undervisningen tilrettelægges med vekslende arbejdsformer og forskellige læringsstrategier, som tilgodeser elevernes kulturelle baggrund, indflydelse og faglige fordybelse. Eleverne inddrages i valg af stof og arbejdsformer.

Arbejdet med mundtlig og skriftlig fremstilling integreres.

Den mundtlige dimension tilrettelægges som klasediskussioner samt gruppevis og individuelle fremlæggelser med stigende krav til form og indhold.

Den skriftlige dimension tilrettelægges ligeledes med progression i form, indhold og omfang. Det skriftlige arbejde omfatter mindre skriveøvelser, som træner elevernes delkompetencer, samt større genrededefinerede opgaver inden for tekstanalyse, essay og formidling. Procesorienterede skriveøvelser foregår med faglig vejledning i forbindelse med det mundtlige arbejde og i forbindelse med elektronisk baseret skriftligt arbejde.

I samarbejde med sprogfagene inden for rammerne af studieområdet indgår på 1. år et forløb om skriftlighed, hvor eleverne arbejder med grundlæggende begreber og metoder af betydning for skriveproces og det færdige produkt.

På 2. år eller de første måneder af 3. år indgår en opgave i formidling af en faglig problemstilling i dansk eller i samtidshistorie eller i begge fag.

3.3. It

It er et redskab i undervisningen. It anvendes i forbindelse med elevernes informationssøgning, kommunikation, tekstanalyse og tekstproduktion.

3.4. Samspil med andre fag

Dele af fagets kernestof og supplerende stof vælges og behandles, så det bidrager til styrkelse af det faglige samspil i studieretningen. Dansk A indgår på forskellige måder såvel skriftligt som mundtligt i studieområdet i overensstemmelse med de regler, der gælder for dette forløbs tre dele. I samspil med andre fag står tekstanalyse, tekstproduktion og historisk bevidsthed centralt.

4. Evaluering

4.1. Løbende evaluering

Eleverne skal undervejs i det samlede forløb gennem opgavearbejde og individuel vejledning opnå en klar opfattelse af niveauet for og udviklingen i det faglige standpunkt. Desuden inddrages aktiviteter, som stimulerer den individuelle og fælles refleksion over udbyttet af undervisningen. Grundlaget for evalueringen er de faglige mål.

4.2. Prøveformer

Der afholdes en centralt stillet skriftlig prøve og en mundtlig prøve.

Den skriftlige prøve

Skriftlig prøve på grundlag af et centralt stillet elektronisk opgavesæt. Et opgavesæt omfatter mindst fire opgaver, der bredt dækker kernestoffet. Den enkelte opgave rummer et tekstgrundlag samt eventuelt inspirationsmateriale. Eksaminanden vælger én af opgaverne til besvarelse. Prøvens varighed er seks timer.

Den mundtlige prøve

Mundtlig prøve på grundlag af et ukendt tekstmateriale, som skal gøres til genstand for analyse, fortolkning og perspektivering, samt en tilhørende titel på et fra undervisningen kendt fokusområde, som skal benyttes som udgangspunkt for et kort mundtligt oplæg.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter. Der gives ca. 60 minutters forberedelsestid.

Eksaminationen tager udgangspunkt i eksaminandens præsentation af sin besvarelse suppleret med uddybende spørgsmål fra eksaminator.

Et prøvemateriale, dvs. en kendt titel med tilhørende ukendt tekstmateriale, må anvendes højst tre gange på samme hold. Det samlede prøvemateriale skal bredt dække kernestof og supplerende stof.

4.3. Bedømmelseskriterier

I bedømmelsen indgår, i hvor høj grad eksaminanden er i stand til at opfylde fagets mål, som de er angivet i pkt. 2.1. Eksaminanden skal herunder kunne følge:

Ved den *skriftlige prøve*:

- demonstrere genrebevidst skriftlig formidling
- abstrahere og konkretisere inden for valgte emne
- anvende danskfaglig viden og fagets grundlæggende metoder.

Der gives én karakter ud fra en helhedsbedømmelse.

Ved den *mundtlige prøve*:

- demonstrere hensigtsmæssig og nuanceret mundtlig fremstilling
- strukturere og redegøre for det trukne emne
- anvende danskfaglig viden og fagets grundlæggende metoder.

Der gives én karakter ud fra en helhedsbedømmelse.

Bilag 10**Engelsk A – hhx, juni 2013****1. Identitet og formål****1.1. Identitet**

Engelsk er et færdighedsfag, et vidensfag og et kulturfag, der beskæftiger sig med de engelsksprogede områder og globale sammenhænge. Fagets arbejdsområde er det engelske sprog som kommunikationsmiddel og som middel til forståelse af kultur og samfundsforhold i de engelsksprogede områder. Faget omfatter arbejdet med kommunikation i praksis, tekstanalyse og tekstperspektivering samt det engelske sprogs opbygning og grammatik.

1.2. Formål

Det er formålet med undervisningen, at eleverne gennem arbejdet med engelsk opnår evne til at forstå og anvende det engelske sprog og dermed skabe forudsætninger for, at de kan deltage aktivt i internationale og globale sammenhænge både personligt og erhvervsmæssigt. Det er også formålet, at eleverne opnår aktuel viden om Storbritannien og USA foruden kendskab til andre engelsksprogede samfund og globale sammenhænge. Faget skal desuden skabe grundlag for, at elevernes evne til at kommunikere på tværs af kulturelle grænser både i almene og erhvervsrelaterede sammenhænge fremmes. Endelig skal undervisningen i fagets forskellige discipliner bidrage til at udvikle elevernes sproglige viden og bevidsthed.

2. Faglige mål og fagligt indhold**2.1. Faglige mål**

Eleverne skal kunne:

- forstå varierede former for autentisk engelsk
- anvende et bredt alment og fagligt ordforråd og en varieret syntaks i kombination med sikker beherskelse af grammatikkens hovedregler
- anvende viden om det engelske sprogs opbygning og grammatik til sproglig analyse, tekstforståelse og formidling
- anvende hensigtsmæssige læsestrategier til orientering i større tekstmængder med henblik på udvælgelse af stof og benytte viden om, hvordan man lærer fremmedsprog, i det daglige arbejde
- anvende relevante tekstanalysemetoder til at fortolke og perspektivere tekster
- anvende viden om historiske, kulturelle, samfundsmæssige og erhvervsrelaterede forhold i Storbritannien og USA til analyse og perspektivering af aktuelle forhold
- anvende relevante hjælpemidler til erhvervelse, vurdering og formidling af ny viden om sprogområdet og globale sammenhænge
- redegøre sammenhængende for og deltage i samtale om almene, litterære, samfundsmæssige og erhvervsrelaterede emner
- formulere forskellige teksttyper skriftligt, herunder oversættelser, resumeer, interne og eksterne forretningsmeddelelser og længere, selvstændige fremstillinger af komplekse problemstillinger og emner.

2.2. Kernestof

Kernestoffet er:

- det engelske sprogs grammatik, lydsystem, ortografi, idiomatik, ordforråd og orddannelse
- almene og erhvervsrelaterede kommunikationsformer
- faglige tekster, nyhedstekster og elektronisk baseret materiale, der behandler emner inden for marketing, international økonomi, kultur og samfundsforhold
- tekster af væsentlige engelsksprogede forfattere inden for de litterære hovedgenrer

- centrale tekster og elektronisk baseret materiale, der tilsammen giver et portræt af det moderne Storbritannien og USA omfattende historiske, kulturelle, samfundsmæssige og erhvervsrelaterede forhold
- tekster og elektronisk baseret materiale om historiske og aktuelle forhold i andre dele af den engelsktalende verden.

2.3. Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof udvælges, således at det sammen med kernestoffet medvirker til udvikling af de faglige mål i faget. Det supplerende stof omfatter typisk aktuelt engelsksproget materiale, der perspektiverer og uddyber kernestoffet, og er ikke nødvendigvis en del af emnelæsningen. Arbejdet med det supplerende stof vil ofte være kendetegnet ved en høj grad af elevindflydelse.

3. Tilrettelæggelse

3.1. Didaktiske principper

Undervisningen skal tage udgangspunkt i det faglige niveau, som eleverne har opnået i grundskolen og tilrettelægges, således at de gradvist møder større kompleksitet i stofvalg og metodik og oplever større selvstændighed og ansvar i forhold til deres egen faglige udvikling. Der skal veksles mellem induktive og deduktive arbejdsformer.

Arbejdet med fagets forskellige stofområder integreres, således at eleverne oplever en klar sammenhæng mellem udtryksmåde, stof og kommunikationssituation. Der skal arbejdes med lytte-, læse- og kommunikationsstrategier og med fremmedsprogstilegnelse. Elevernes egen sprogproduktion i skrift og tale skal prioriteres højt.

Arbejdsproget er helt overvejende engelsk.

3.2. Arbejdsformer

Centralt i undervisningen står den faglige progression. Arbejdet med faget organiseres fortrinsvis som emner eller projekter med udgangspunkt i fagets kernestof og i det supplerende stof.

Undervisningen tilrettelægges i form af 7 til 10 emner.

Det skriftlige arbejde planlægges, så der er progression og sammenhæng til skriftligt arbejde i de øvrige fag. Det skriftlige arbejde skal omfatte screeninger, test og afprøvning af sproglige færdigheder og sprog-iagttagelse. Det anvendes til dokumentation af elevernes færdigheder, til formidling og til selvstændig bearbejdelse af problemstillinger.

3.3. It og elektroniske medier

It og elektroniske medier anvendes med det overordnede formål at fremme elevernes læringsproces og læringsresultat.

Integration af elektroniske medier i undervisningen giver eleverne mulighed for at opleve sproget i varierede autentiske og aktuelle sammenhænge.

It skal blandt andet anvendes som et af flere redskaber i arbejdet med tekster og i arbejdet med den færdighedsmæssige side af sprogstilegnelsen. Den praktiske anvendelse af it skal desuden styrke elevernes evne til at søge, udvælge og formidle relevant fagligt materiale, og eleverne skal opnå viden om forskellige elektroniske mediers betydning for kommunikationen.

3.4. Samspil med andre fag

Engelsk A er omfattet af det generelle krav om samspil mellem fagene. Faget optræder som *obligatorisk fag* i samtlige studieretninger, hvor det indgår i faglige samspil om økonomiske, samfundsmæssige, historiske, internationale og interkulturelle emner. Dele af kernestoffet og det supplerende stof vælges og behandles, så det bidrager til styrkelse af det faglige samspil i studieretningen.

Faget indgår på forskellige måder, såvel skriftligt som mundtligt, i studieområdet del 1 (i kultur og sprogområdet) og del 3 (det internationale område).

4. Evaluering

4.1. Løbende evaluering

Elevernes faglige standpunkt evalueres ved hjælp af en indledende screening, der undervejs i forløbet følges op af test. Efter afslutningen af hvert emne- eller projektforsløb foretages en evaluering, således at eleverne opnår en klar opfattelse af niveauet for og udviklingen i det faglige standpunkt, og således at den individuelle og fælles refleksion over udbyttet af undervisningen styrkes.

Grundlaget for evalueringen skal være de faglige mål.

4.2. Prøveformer

Der afholdes en centralt stillet skriftlig prøve og en mundtlig prøve.

Den skriftlige prøve

Grundlaget for den skriftlige prøve er et todelt centralt stillet opgavesæt. Prøvens varighed er fem timer. Hele opgavesættet udleveres ved prøvens start. Delprøve 1 besvares uden brug af computer eller faglige hjælpemidler. Når delprøve 1 er afleveret til en tilsynsførende senest efter én time, må eleven starte computeren. Ved besvarelse af delprøve 2 er alle hjælpemidler tilladt. Kommunikation med omverdenen er ikke tilladt. Endvidere er brug af internettet ikke tilladt, jf. dog § 15, stk. 2, i den almene eksamensbekendtgørelse.

Den mundtlige prøve

Skolens leder vælger for det enkelte hold én af nedenstående to prøveformer. For begge prøveformer gælder, at de emner, der indgår som grundlag for prøven, tilsammen skal dække de faglige mål og kernestoffet, og at det samme ukendte prøvemateriale må anvendes højst tre gange på samme hold.

Prøveform a)

Mundtlig prøve på grundlag af et ukendt tekstmateriale med tilknytning til et af de studerede emner. Det ukendte tekstmateriale skal bestå af en eller flere tekster med et samlet omfang på ca. fire til seks normalsider afhængig af materialets sværhedsgrad. Tekstmaterialet forsynes med en kort instruks på engelsk. Prøvematerialet sendes til censor forud for prøvens afholdelse. Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives ca. 60 minutters forberedelsestid. Eksaminationen former sig som en samtale mellem eksaminand og eksaminator om det ukendte tekstmateriale med inddragelse af de studerede emner.

Prøveform b)

Mundtlig prøve på grundlag af et ukendt tekstmateriale med tilknytning til ét af de studerede emner og en ukendt, ubearbejdet tekst. Det ukendte tekstmateriale skal bestå af en eller flere tekster med et samlet omfang på ca. 12-15 normalsider afhængig af materialets sværhedsgrad. Den ukendte, ubearbejdede prosatekst har et omfang på ca. én normalside. Tekstmaterialet forsynes med en kort instruks på engelsk. Eksaminationen er todelt med en samlet eksaminationstid på ca. 30 minutter. Prøvematerialet sendes til censor forud for prøvens afholdelse. Første del består af eksaminandens præsentation af det ukendte tekstmateriale med inddragelse af de studerede emner suppleret med en uddybende samtale mellem eksaminand og eksaminator. Tekstmaterialet udleveres dagen før prøven, og der gives ca. 24 timers forberedelsestid, dog ikke mindre end 24 timer.

Anden del består dels af eksaminandens oplæsning og oversættelse af udvalgte dele af den ukendte, ubearbejdede prosatekst og dels af kommentering og forklaring i tilknytning til ordforråd og grammatik. Til denne del af prøven gives en forberedelsestid på ca. 30 minutter.

Eksaminationstiden fordeles mellem de to dele, således at første del udgør ca. 2/3 og anden del ca. 1/3.

En normalside er for prosa 1300 bogstaver, svarende til ca. 1350 tegn, og for lyrik/drama 30 linjer. Ved anvendelse af elektronisk mediemateriale svarer tre til seks minutters afspilning til én normalside.

4.3. Bedømmelseskriterier

Ved både den skriftlige og mundtlige prøve bedømmes det, i hvilket omfang eksaminandens præstation lever op til de faglige mål, som de er angivet i pkt. 2.1. Bedømmelsen af *den skriftlige prøve* omfatter eksaminandens:

- tekstforståelse, overblik og evne til udvælgelse af relevante informationer
- forståelse af kommunikationssituationen og evne til at tilpasse tekst til modtager
- evne til at strukturere logisk og sammenhængende
- evne til at udfolde emnet og foretage relevante perspektiveringer
- evne til at anvende relevante hjælpemidler
- sikkerhed i beherskelsen af det engelske sprog, herunder sprogrigtighed, sprogbrug og ordforråd
- evne til at præsentere synspunkter og argumentere sammenhængende.

Der gives én karakter ud fra en helhedsbedømmelse.

Bedømmelsen af *den mundtlige prøve* omfatter eksaminandens:

- tekstforståelse, overblik over tekstmaterialet og evne til at udvælge relevante informationer
- evne til at udfolde emnet og foretage relevante perspektiveringer
- evne til at præsentere et stof sammenhængende og velstruktureret
- evne til ubesværet at indgå i en samtale på engelsk, præsentere synspunkter flydende og argumentere sammenhængende
- evne til at forklare og anvende relevante begreber og metoder i forhold til tekst(er) og emne
- evne til at foretage relevante sproglige og stilistiske iagttagelser
- sikkerhed i beherskelsen af det engelske sprog, herunder sprogrigtighed, udtale, sprogbrug og ordforråd.

Der gives én karakter ud fra en helhedsbedømmelse.

Bilag 11**Erhvervsret C – hxx, juni 2013****1. Identitet og formål****1.1. Identitet**

Erhvervsret er et juridisk fag, der omfatter viden om de generelle retslige principper og et bredt felt af erhvervsrettet lovgivning. Erhvervsret giver viden om de erhvervsrettede love og om, hvordan disse på én gang skaber muligheder og sætter rammer for den internationale og markedsorienterede virksomhed.

1.2. Formål

Gennem undervisningen i erhvervsret C skal eleverne udvikle evnen til at reflektere over juridiske problemstillinger i relation til virksomheden, både nationalt og internationalt. Endvidere skal eleverne gennem undervisningen udvikle evnen til at identificere erhvervsretlige problemstillinger gennem forståelse af de juridiske grundprincipper, der gælder i et demokratisk retssamfund. Endelig skal eleverne udvikle evnen til at inddrage faglig metode i forbindelse med problemstillinger omkring forebyggelse og løsning af retlige konflikter.

2. Faglige mål og fagligt indhold**2.1. Faglige mål**

Eleverne skal kunne:

- redegøre for de retsfilosofiske, etiske og internationale aspekter
- redegøre for aspekter omkring nationale og internationale retskilder
- anvende juridisk metode til analyse og vurdering af dansk privatretlige problemstillinger i forholdet mellem virksomheden og dens omverden
- diskutere og vurdere ansættelsesretlige problemstillinger
- diskutere aspekter vedrørende retsforfølgning.

2.2. Kernestof

Kernestoffet er:

- retlig regulering og retskilder
- erstatning uden for kontrakt, produktansvar
- kontraktens indgåelse, forbrugeraftaler, markedsføring
- køb og salg af varer, nationalt og internationalt samt tjenesteydelser, international privatret, forbruger-køb
- kreditaftaler, kreditsikring, herunder pant og kaution
- it-jura
- ansættelsesret
- retsforfølgning.

2.3. Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof er konkrete sager, der perspektiverer og uddyber de faglige mål omkring de erhvervsretlige problemstillinger.

3. Tilrettelæggelse

3.1. Didaktiske principper

I erhvervsret arbejdes med aktuelle juridiske problemstillinger, idet konkrete sager analyseres ud fra en helhedsorienteret synsvinkel. Der inddrages juridisk teori, således at eleverne får mulighed for at redegøre for virksomhedens juridiske beslutninger og adfærd i en virkelighedsnær kontekst. Undervisningen skal i størst muligt omfang inddrage elevernes erfaringsgrundlag.

Det induktive undervisningsprincip har en central plads i tilrettelæggelsen af undervisningen. Gennem en induktiv baseret undervisning fremmes elevernes evne til at strukturere, formulere og formidle et fagligt ræsonnement.

3.2. Arbejdsformer

Undervisningen skal tilrettelægges med variation og progression i valget af arbejdsformer.

Endvidere omfatter undervisningen mundtligt og skriftligt arbejde med opgaver omkring afgrænsede juridiske problemstillinger.

3.3. It

Undervisningen tilrettelægges under hensyn til, at it indgår som et fagligt og pædagogisk værktøj.

3.4. Samspil med andre fag

Dele af kernestoffet og det supplerende stof vælges og behandles, så det bidrager til styrkelse af det faglige samspil i studieretningen. Faget indgår i samspil med andre fag omkring internationale problemstillinger og i et samspil med de samfundsvidenskabelige fag i forbindelse med erhvervsretlige og generelle juridiske problemstillinger.

4. Evaluering

4.1. Løbende evaluering

Grundlaget for den løbende evaluering er de faglige mål. Gennem individuel vejledning og evaluering opnår eleverne undervejs i det samlede forløb en klar opfattelse af niveauet for og udviklingen i det faglige standpunkt, herunder inddrages aktiviteter, som stimulerer den individuelle og fælles refleksion over udbyttet af undervisningen.

4.2. Prøveformer

Der afholdes en mundtlig prøve. Skolens leder vælger for det enkelte hold én af følgende to prøveformer:

Prøveform a)

Mundtlig prøve på grundlag af et ukendt tekstmateriale og et antal spørgsmål. Prøvematerialet sendes til censor forud for prøvens afholdelse. Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives ca. 30 minutters forberedelsestid.

Eksaminationen former sig som en samtale mellem eksaminand og eksaminator.

Et prøvemateriale må højst anvendes ved tre eksaminationer på samme hold. Hele prøvematerialet skal dække de faglige mål bredt.

Prøveform b)

Mundtlig prøve på grundlag af dels et af eksaminanden selvvalgt emne fra undervisningen og dels et ukendt tekstmateriale med et antal spørgsmål. Prøvematerialet sendes til censor forud for prøvens afholdelse. Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives ca. 30 minutters forberedelsestid. Eksaminationen er todelt.

Den ene del består af eksaminandens præsentation af et selvvalgt emne fra undervisningen suppleret med uddybende spørgsmål fra eksaminator.

Anden del tager udgangspunkt i det ukendte tekstmateriale og former sig som en samtale mellem eksaminand og eksaminator.

Eksaminationstiden fordeles ligeligt mellem de to dele.

Et prøvemateriale må højst anvendes ved tre eksaminationer på samme hold.

Hele prøvematerialet skal dække de faglige mål bredt.

4.3. Bedømmelseskriterier

Ved bedømmelsen vurderes det, i hvor høj grad eksaminanden er i stand til at opfylde fagets mål, som de er angivet i pkt. 2.1.

Eksaminanden skal herunder kunne:

- strukturere og formidle fagligt stof
- formulere et fagligt ræsonnement
- diskutere og vurdere erhvervsretlige problemstillinger med anvendelse af fagets metode og terminologi i en virkelighedsnær kontekst.

Der gives én samlet karakter ud fra en helhedsvurdering.

Bilag 12

Finansiering B – hhx, juni 2013

1. Identitet og formål

1.1. Identitet

Finansiering er et samfundsvidenskabeligt fag, der omfatter viden om finansielle institutioner og finansielle markeder samt viden om virksomhedernes og husholdningernes kapitalfremskaffelse og kapitalanvendelse. Faget giver viden om virksomhedens muligheder for at fremskaffe og anvende kapital bedst muligt under hensyn til den prisdannelse, der finder sted på de internationale finansielle markeder.

1.2. Formål

Gennem undervisningen i finansiering B skal eleverne udvikle evnen til at forholde sig reflekterende til virksomhedernes og husholdningernes finansielle situation og muligheder på det internationale finansielle marked. Eleverne skal udvikle evnen til selvstændigt at identificere og arbejde med finansielle problemstillinger gennem anvendelse af finansielle teorier i en virkelighedsnær og international kontekst.

2. Faglige mål og fagligt indhold

2.1. Faglige mål

Eleverne skal kunne:

- redegøre for nationale og internationale finansielle institutioner og virksomheder
- anvende viden om internationale finansielle markeder til at diskutere prisdannelsen på finansielle produkter
- analysere og vurdere virksomhedens balancestruktur
- anvende viden om finansielle investeringsprodukter og porteføljeteori til at diskutere og vurdere virksomhedens finansielle dispositioner
- analysere og vurdere virksomhedens kapitalomkostninger
- anvende viden om finansiering med egenkapital og fremmedkapital til at diskutere og vurdere virksomhedens kapitalfremskaffelse
- anvende viden om husholdningernes indkomstformer og indkomstanvendelser til at diskutere og vurdere en husholdnings finansieringsbehov og muligheder.

2.2. Kernestof

Kernestoffet er:

- nationale og internationale finansielle institutioner og virksomheder
- finansielle markeder
- finansielle investeringer
- virksomhedens balancestruktur
- finansiering med egenkapital
- finansiering med fremmedkapital
- indkomstformer, indkomstanvendelser og finansieringsbehov.

2.3. Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof er aktuelt finansielt stof, der perspektiverer og uddyber de faglige mål omkring kapitalfremskaffelse og kapitalanvendelse.

3. Tilrettelæggelse

3.1. Didaktiske principper

I finansiering arbejdes med aktuelle og virkelighedsnære problemstillinger, idet konkrete finansielle problemstillinger analyseres ud fra en helhedsorienteret synsvinkel. Finansiell teori anvendes for at skabe struktur og forståelse.

Det induktive og casebaserede undervisningsprincip har en central plads i tilrettelæggelsen af undervisningen. Gennem den induktive og casebaserede undervisning fremmes elevernes evne til at strukturere og formulere et fagligt ræsonnement.

3.2. Arbejdsformer

Undervisningen skal tilrettelægges med variation og progression i valget af arbejdsformer.

Undervisningen omfatter arbejde med øvelser ud fra konkrete og afgrænsede finansielle problemstillinger, således at eleverne opnår færdigheder i arbejdet med finansielle modeller.

Undervisningen omfatter et projektførløb. Forløbet tilrettelægges med en høj grad af autenticitet, således at elevernes evne til at diskutere og vurdere erhvervsøkonomiske problemstillinger med anvendelse af fagets teori i en virkelighedsnær og international kontekst udvikles.

3.3. It

Undervisningen tilrettelægges under hensyn til, at it indgår som et fagligt og pædagogisk værktøj. I forbindelse med casearbejde skal eleverne have adgang til elektroniske kommunikationsplatforme og internettet.

3.4. Samspil med andre fag

Dele af kernestoffet og det supplerende stof vælges og behandles, så det bidrager til styrkelse af det faglige samspil i studieretningen. Når faget indgår i en *studieretning*, skal der i tilrettelæggelsen af undervisningen lægges vægt på mulighederne for samspil med international økonomi omkring internationale problemstillinger og matematik omkring de finansielle modeller.

4. Evaluering

4.1. Løbende evaluering

Grundlaget for den løbende evaluering er de faglige mål. Gennem individuel vejledning og evaluering opnår eleverne undervejs i det samlede forløb en klar opfattelse af niveauet for og udviklingen i det faglige standpunkt. Der inddrages aktiviteter, som stimulerer den individuelle og fælles refleksion over udbyttet af undervisningen.

4.2. Prøveformer

Der afholdes en mundtlig prøve. Skolens leder vælger for det enkelte hold én af følgende to prøveformer:

Prøveform a)

Mundtlig prøve på grundlag af et ukendt tekstmateriale og et antal spørgsmål. Prøvematerialet sendes til censor forud for prøvens afholdelse. Eksaminationstiden er ca. 20 minutter pr. eksaminand. Der gives ca. 40 minutters forberedelsestid.

Eksaminationen former sig som en samtale mellem eksaminand og eksaminator. Et prøvemateriale må højst anvendes ved tre eksaminationer på samme hold.

Hele prøvematerialet skal dække de faglige mål bredt.

Prøveform b)

Mundtlig prøve på grundlag eksaminandens projektforsløb fra undervisningen og et ukendt tekstmateriale med et antal spørgsmål. Prøvematerialet sendes til censor forud for prøvens afholdelse. Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives ca. 30 minutters forberedelsestid.

Eksaminationen er todelt.

Den ene del består af eksaminandens præsentation af en selvvalgt problemstilling fra projektforsløbet suppleret med uddybende spørgsmål fra eksaminator.

Anden del tager udgangspunkt i det ukendte tekstmateriale og former sig som en samtale mellem eksaminand og eksaminator.

Eksaminationstiden fordeles ligeligt mellem de to dele.

Et prøvemateriale må højst anvendes ved tre eksaminationer på samme hold.

Hele prøvematerialet skal dække de faglige mål bredt.

4.3. Bedømmelseskriterier

Ved bedømmelsen vurderes det, i hvor høj grad eksaminanden er i stand til at opfylde fagets mål, som de er angivet i pkt. 2.1.

Eksaminanden skal herunder kunne:

- strukturere og formidle fagligt stof
- formulere et fagligt ræsonnement
- diskutere og vurdere finansielle problemstillinger med anvendelse af fagets teori i en virkelighedsnær og international kontekst.

Der gives én karakter ud fra en helhedsbedømmelse.

Bilag 13**Fransk begyndersprog A – hhx, juni 2013****1. Identitet og formål****1.1. Identitet**

Fransk er et færdighedsfag, et vidensfag og et kulturfag. Fagets centrale arbejdsområde er det franske sprog, dels som alment og erhvervsmæssigt kommunikationsmiddel i europæiske og andre internationale sammenhænge, dels som erkendelsesmiddel og som genvej til forståelse af andre romanske sprog og kulturer. Endvidere omhandler faget erhvervs- og samfundsforhold samt kultur i Frankrig og andre fransk-sprogede lande.

1.2. Formål

Gennem arbejdet med fransk sprog udvikles elevernes evne til at kommunikere på fransk i såvel almene som erhvervsmæssige sammenhænge. Studiet af fransksproget kultur og litteratur giver viden og indsigt, som bibringer eleverne såvel forståelse af fransksprogede samfund og kulturer som øget omverdensforståelse og interkulturel bevidsthed. Faget udvikler elevernes sans for den æstetiske dimension i fagets udtryksformer. Endelig sætter franskfaget eleverne i stand til gennem kulturmødet at reflektere over egen kultur i sammenligning med fransksprogede kulturer.

2. Faglige mål og fagligt indhold**2.1. Faglige mål**

Eleverne skal kunne:

- forstå hovedindholdet, når der tales fransk om kendte såvel som almene emner, formidlet gennem forskellige medier
- deltage i samtale og diskussion på et klart og nogenlunde flydende fransk om kendte såvel som almene emner
- læse og forstå ubearbejdede fransksprogede tekster, herunder medietekster
- mundtligt præsentere, redegøre for og kommentere kendte problemstillinger inden for samfund, erhverv og kultur på et klart og nogenlunde flydende fransk ved hjælp af relevante præsentationsformer
- udtrykke sig skriftligt om en given problemstilling på et enkelt og sammenhængende fransk, oversætte en lettere dansk tekst til fransk samt udfærdige enkle erhvervsrelaterede materialer
- analysere og fortolke fransksprogede tekster af forskellige litterære og ikke-litterære genrer samt sætte den enkelte tekst ind i kulturelle, samfundsmæssige og litterære sammenhænge
- perspektivere den erhvervede viden om franske og frankofone samfunds-, erhvervs- og kulturforhold til andre samfunds-, erhvervs- og kulturforhold
- benytte viden om, hvordan man lærer fremmedsprog, i det daglige arbejde.

2.2. Kernestof

Kernestoffet er:

- de grundlæggende principper for sprogets opbygning og anvendelse, både vedrørende samtalers og teksters struktur og vedrørende den relevante syntaks og morfologi
- et alment og erhvervsmæssigt ordforråd og idiomatik til brug for mundtlig og skriftlig kommunikation med særligt fokus på de studerede emner
- de grundlæggende elementer i fransk udtale og intonation, receptivt såvel som produktivt
- aktuelle mundtlige og skriftlige litterære og ikke-litterære udtryksformer fra Frankrig og andre frankofone lande
- centrale sider af Frankrigs og andre frankofone landes samfund og erhverv

- kulturelle og interkulturelle forhold, der har relevans for de studerede emner
- aktuelle forhold i fransksprogede lande med hovedvægt på Frankrig. Der skal indgå fransksproget materiale fra såvel trykte som elektroniske medier
- intern og ekstern kommunikation i franske virksomheder.

2.3. Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof består af forskellige kulturelle, litterære, erhvervs- og samfundsmæssige udtryk, som har udgangspunkt i den frankofone verden, og er ikke nødvendigvis en del af emnelæsningen. Det skal uddybe og perspektivere kernestoffet samt udvide den faglige horisont, så eleverne opfylder de faglige mål. Det supplerende stof bidrager endvidere til at styrke samspillet med andre fag.

3. Tilrettelæggelse

3.1. Didaktiske principper

Fagets discipliner skal opleves som en helhed, der i overensstemmelse med de faglige mål primært fokuserer på anvendelsesaspektet.

Undervisningen skal give eleverne mulighed for at erhverve sig den viden om sprog, der er nødvendig for at udvikle såvel mundtlige som skriftlige kommunikative kompetencer.

Centralt i undervisningen står elevernes mulighed for egen sprogproduktion og udfoldelse i forhold til de faglige mål. Fluency prioriteres højere end sproglig præcision.

Lytte-, læse- og kommunikationsstrategier skal give eleverne redskaber til at kunne igangsætte og opretholde kommunikation.

Grammatik, tekstforståelse og fremmedsprogstilegnelse inddrages i relevant omfang og under hensyntagen til den faglige progression. Eleverne trænes i at anvende et- og tosprogede ordbøger, en fransk grammatik og andre hjælpemidler.

Undervisningen foregår i størst muligt omfang på fransk.

3.2. Arbejdsformer

Centralt i undervisningen står den faglige progression.

Efter begynderundervisningen organiseres arbejdet hovedsageligt gennem seks til otte forskellige emner, og det sikres, at de faglige mål integreres i dette arbejde.

Arbejdsformer og metoder varieres og tilpasses de faglige mål, der arbejdes hen imod i det pågældende emne.

Undervisningen tilrettelægges med progression i valget af arbejdsformer, så eleverne opnår studiekompetence og selvstændighed i arbejdet.

Der vælges fortrinsvis arbejdsformer, der udvikler elevernes kommunikative kompetencer, evne til at læse og forstå tekster samt til at fremlægge et givent emne. Forståelse af talt fransk sikres ved, at eleverne hører sproget formidlet gennem forskellige medier.

Arbejdet med kultur, litteratur, samfunds- og/eller erhvervmæssige forhold i Frankrig og andre fransksprogede lande integreres i arbejdet med alle emner.

Skriftligt arbejde medtænkes i den daglige undervisning, dels som støttedisciplin til den mundtlige dimension, dels som en selvstændig disciplin, hvor eleverne både får lejlighed til at træne og demonstrere deres sproglige viden og kunnen og til at udvikle evnen til skriftligt at redegøre for den indholdsmæssige side. Der arbejdes både proces- og produktorienteret. Det skriftlige arbejde planlægges, så der er progression, og så der er sammenhæng med det skriftlige arbejde i andre fag.

3.3. It og medier

It og elektroniske medier anvendes med det overordnede formål at fremme elevernes læringsproces og læringsresultat. Integration af it og elektroniske medier i undervisningen giver eleverne mulighed for at opleve sproget i varierede, autentiske og aktuelle sammenhænge. Således bidrager informations- og kommunikationsteknologi og medieanvendelse til at sikre og nuancere elevernes sproglige og indholdsmæssige udbytte.

3.4. Samspil med andre fag

Fransk begyndersprog A er omfattet af det generelle krav om samspil mellem fagene og indgår i studieområdet i overensstemmelse med de regler, der gælder for dette forløb. Fagets alment sproglige, internationale og globale dimensioner åbner for samspil med andre fag. Dele af kernestoffet og af det supplerende stof vælges og behandles, så det bidrager til styrkelse af det faglige samspil i studieretningen, både når fransk begyndersprog A indgår som *studieretningsfag*, og når det indgår som *obligatorisk fag*.

4. Evaluering

4.1. Løbende evaluering

Gennem individuel vejledning og brug af test, screening og selvevaluering får eleverne undervejs i det samlede forløb en klar opfattelse af niveauet for og udviklingen i det faglige standpunkt. Der inddrages aktiviteter, som stimulerer den individuelle og fælles refleksion over udbyttet af undervisningen. Grundlaget for evalueringen skal være de faglige mål.

Evalueringen skal være fremadrettet.

4.2. Prøveformer

Der afholdes en centralt stillet skriftlig prøve og en mundtlig prøve.

Den skriftlige prøve

Skriftlig prøve på baggrund af et centralt stillet opgavesæt. Opgavesættet omfatter:

- fri skriftlig produktion med udgangspunkt i et fransksproget tekstmateriale på ca. én normalside og et billedmateriale
- oversættelse af en tekst fra dansk til fransk
- en erhvervsrelateret opgave på fransk på baggrund af et fransksproget materiale.

Prøvens varighed er fire timer.

Eksaminanden må anvende alle hjælpemidler. Kommunikation med omverdenen er ikke tilladt. Endvidere er brug af internettet og oversættelsesprogrammer, dvs. software eller netbaserede programmer, der kan oversætte hele sætninger og hele tekster fra ét sprog til et andet, ikke tilladt, jf. dog § 15, stk. 2, i den almene eksamensbekendtgørelse.

Den mundtlige prøve

Mundtlig prøve på grundlag af et ukendt, ubearbejdet fransksproget tekstmateriale af et omfang på ca. fire normalsider med tilknytning til ét af de studerede emner og et ukendt, ubearbejdet fransksproget tekst- og billedmateriale af et omfang på ca. én normalside om et alment emne. De emner, der indgår som grundlag for prøven, skal tilsammen dække de faglige mål og kernestoffet.

Prøven er todelt med en samlet eksaminationstid på ca. 30 minutter.

Første del omfatter en samtale på fransk med udgangspunkt i det ukendte tekst- og billedmateriale. Teksten forsynes med en kort introduktion på fransk, og kun realkommentarer og særlige glosser anføres. Teksten refereres i hovedtræk på fransk. Til denne del af prøven gives en forberedelsestid på ca. 30 minutter. I denne forberedelsestid må eksaminanden benytte alle hjælpemidler. Kommunikation med omverdenen

er ikke tilladt. Endvidere er brug af internettet ikke tilladt, jf. dog § 15, stk. 2, i den almene eksamensbekendtgørelse.

Anden del omfatter en præsentation på fransk af det ukendte, ubearbejdede tekstmateriale. Tekstmaterialet forsynes med en kort introduktion på fransk og glosseres under hensyntagen til niveau og sværhedsgrad. Det tilhørende studerede emne inddrages i præsentationen og i den uddybende samtale mellem eksaminand og eksaminator. Tekstmaterialet udleveres dagen før prøven, og der gives ca. 24 timers forberedelsestid, dog ikke mindre end 24 timer. Alle hjælpemidler er tilladt.

En normalside er for prosa 1300 bogstaver, svarende til ca. 1350 tegn, for lyrik 30 verslinjer.

Det samme ukendte prøvemateriale må anvendes højst tre gange på samme hold.

4.3. Bedømmelseskriterier

Ved både den skriftlige og den mundtlige prøve bedømmes det, i hvilket omfang eksaminandens præstation lever op til de faglige mål, som de er angivet i pkt. 2.1.

Ved *den skriftlige prøve* lægges der vægt på, at eksaminanden kan uddrage det væsentlige af det udleverede tekstmateriale, udtrykke sig skriftligt på et sammenhængende fransk, besvare en opgave, disponere og fremstille et indhold klart og selvstændigt på en måde, der svarer til emnets karakter.

Eksaminanden skal endvidere kunne vise sikkerhed i den relevante morfologi og syntaks og beherske et alment ordforråd samt idiomatik.

Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering.

Ved *den mundtlige prøve* lægges der vægt på, at eksaminanden på fransk kan præsentere og perspektivere det ukendte tekstmateriale og inddrage relevante elementer af fransk og frankofon kultur, litteratur, erhverv og samfund fra det studerede emne. Endvidere lægges der vægt på samtalefærdighed og tekstforståelse.

Sammenhængende sprogbrug er vigtigere end korrekthed i detaljen.

Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering.

Bilag 14**Fransk fortsættersprog A – hhx, juni 2013****1. Identitet og formål****1.1. Identitet**

Fransk er et færdighedsfag, et vidensfag og et kulturfag. Fagets centrale arbejdsområde er det franske sprog, dels som alment og erhvervsmæssigt kommunikationsmiddel i europæiske og andre internationale sammenhænge, dels som erkendelsesmiddel og som genvej til forståelse af andre romanske sprog og kulturer. Endvidere omhandler faget erhvervs- og samfundsforhold samt kultur i Frankrig og andre fransksprogede lande.

1.2. Formål

Gennem arbejdet med fransk sprog udvikles elevernes evne til at kommunikere på fransk i såvel almene som erhvervsmæssige sammenhænge. Studiet af fransksproget kultur og litteratur giver viden og indsigt, som bibringer eleverne såvel forståelse af fransksprogede samfund og kulturer som øget omverdensforståelse og interkulturel bevidsthed. Faget udvikler elevernes sans for den æstetiske dimension i fagets udtryksformer. Endelig sætter franskfaget eleverne i stand til gennem kulturmødet at reflektere over egen kultur i sammenligning med fransksprogede kulturer.

2. Faglige mål og fagligt indhold**2.1. Faglige mål**

Eleverne skal kunne:

- forstå talt fransk, formidlet gennem forskellige medier, herunder længere mundtlige redegørelser
- deltage i samtaler og diskussioner på et varieret og flydende fransk
- anvende forskellige læsestrategier med henblik på at orientere sig i større tekstmængder og forstå ubearbejdede fransksprogede tekster, herunder medietekster
- mundtligt præsentere og redegøre for et emne ved hjælp af relevante præsentationsformer på et klart og velstruktureret fransk
- skrive et varieret og nogenlunde korrekt fransk om kendte emner, udfærdige erhvervsrelaterede materialer samt oversætte en dansk tekst af en vis sværhedsgrad til et klart og præcist fransk
- analysere og fortolke fransksprogede tekster af forskellige litterære og ikke-litterære genrer samt perspektivere den enkelte tekst i forhold til kulturelle, samfundsmæssige og litterære sammenhænge
- anvende den erhvervede viden om franske og frankofone samfundsmæssige, erhvervsmæssige og kulturelle forhold i det daglige arbejde, såvel mundtligt som skriftligt
- perspektivere den erhvervede viden om franske og frankofone samfundsmæssige, erhvervsmæssige og kulturelle forhold til andre samfundsmæssige, erhvervsmæssige og kulturelle forhold
- benytte viden om, hvordan man lærer fremmedsprog, i det daglige arbejde.

2.2. Kernestof

Kernestoffet er:

- de generelle principper for sprogets opbygning og anvendelse, både vedrørende samtalers og teksters struktur og vedrørende syntaks og morfologi
- et varieret alment og erhvervsmæssigt ordforråd samt idiomatik til brug i skriftlig og mundtlig kommunikation med særligt fokus på de studerede emner
- viden om fransk udtale og intonation, receptivt såvel som produktivt
- centrale såvel som specifikke sider af Frankrigs og andre frankofone landes samfund, erhverv og kultur

- aktuelle mundtlige og skriftlige litterære og ikke-litterære udtryksformer fra Frankrig og andre frankofone lande
- franske virksomheders profil, struktur og samspil med omverdenen
- kulturelle og interkulturelle forhold, der har relevans for de studerede emner
- aktuelle forhold i fransksprogede lande med hovedvægt på Frankrig. Der skal indgå fransksproget materiale fra såvel trykte som elektroniske medier
- den frankofone verdens rolle i det internationale samfund.

2.3. Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof består af forskellige kulturelle, litterære, erhvervs- og samfundsmæssige udtryk, som har udgangspunkt i den frankofone verden, og er ikke nødvendigvis en del af emnelæsningen. Det skal uddybe og perspektivere kernestoffet samt udvide den faglige horisont, så eleverne opfylder de faglige mål. Det supplerende stof bidrager endvidere til at styrke samspillet mellem fagene.

3. Tilrettelæggelse

3.1. Didaktiske principper

Fagets discipliner skal opleves som en helhed, der i overensstemmelse med de faglige mål primært fokuserer på anvendelsesaspektet.

Undervisningen skal give eleverne mulighed for at erhverve sig den viden om sprog, der er nødvendig for at udvikle såvel mundtlige som skriftlige kommunikative kompetencer.

Centralt i undervisningen står elevernes mulighed for egen sprogproduktion og udfoldelse i forhold til de faglige mål. Der lægges vægt på at udvikle den sproglige opmærksomhed og bevidsthed for at fremme elevernes sproglige refleksionsniveau og præcision. Fluency prioriteres højere end sproglig præcision.

Lytte-, læse- og kommunikationsstrategier skal give eleverne redskaber til at kunne igangsætte og opretholde kommunikation.

Grammatik, tekstforståelse og fremmedsprogstilegnelse inddrages i relevant omfang og under hensyntagen til den faglige progression. Eleverne trænes i at anvende et- og tosprogede ordbøger, en fransk grammatik samt andre hjælpemidler. Undervisningen foregår i størst muligt omfang på fransk.

3.2. Arbejdsformer

Centralt i undervisningen står den faglige progression.

Arbejdet organiseres hovedsageligt gennem 8 til 10 forskellige emner, og det sikres, at de faglige mål integreres i dette arbejde.

Arbejdsformer og metoder varieres og tilpasses de faglige mål, der arbejdes hen imod i det pågældende emne.

Undervisningen tilrettelægges med progression i valget af arbejdsformer, så eleverne opnår studiekompetence og selvstændighed i arbejdet.

Der fokuseres på arbejdsformer, der udvikler elevernes kommunikative kompetencer, evnen til at læse og forstå tekster samt udvikler evnen til at fremlægge et givent emne. Forståelse af talt fransk sikres ved, at eleverne hører sproget formidlet gennem forskellige medier.

Arbejdet med kultur, litteratur, samfunds- og/eller erhvervmæssige forhold i Frankrig og andre fransksprogede lande integreres i arbejdet med alle emner.

Skriftligt arbejde medtænkes i den daglige undervisning, dels som støttedisciplin til den mundtlige dimension, dels som en selvstændig disciplin, hvor eleverne både får lejlighed til at træne og demonstrere deres sproglige viden og kunnen og til at udvikle evnen til skriftligt at redegøre for den indholdsmæssige side. Der arbejdes både proces- og produktorienteret. Det skriftlige arbejde planlægges, så der er progression, og så der er sammenhæng med det skriftlige arbejde i andre fag.

3.3. It og medier

It og elektroniske medier anvendes med det overordnede formål at fremme elevernes læringsproces og læringsresultat. Integration af it og elektroniske medier i undervisningen giver eleverne mulighed for at opleve sproget i varierede, autentiske og aktuelle sammenhænge. Således bidrager informations- og kommunikationsteknologi og medieanvendelse til at sikre og nuancere elevernes sproglige og indholdsmæssige udbytte.

3.4. Samspil med andre fag

Fransk fortsættersprog A er omfattet af det generelle krav om samspil mellem fagene og indgår i studieområdet i overensstemmelse med de regler, der gælder for dette forløb. Fagets alment sproglige, internationale og globale dimensioner åbner for samspil med andre fag. Dele af kernestoffet og af det supplerende stof vælges og behandles, så det bidrager til styrkelse af det faglige samspil i studieretningen, både når fransk fortsættersprog A indgår som *studieretningsfag*, og når det indgår som *obligatorisk fag*.

4. Evaluering

4.1. Løbende evaluering

Gennem individuel vejledning og brug af test, screening og selvevaluering får eleverne undervejs i det samlede forløb en klar opfattelse af niveauet for og udviklingen i det faglige standpunkt. Der inddrages aktiviteter, som stimulerer den individuelle og fælles refleksion over udbyttet af undervisningen. Grundlaget for evalueringen skal være de faglige mål.

Evalueringen skal være fremadrettet.

4.2. Prøveformer

Der afholdes en centralt stillet skriftlig prøve og en mundtlig prøve.

Den skriftlige prøve

Skriftlig prøve på baggrund af et centralt stillet opgavesæt. Opgavesættet omfatter:

- fri skriftlig produktion med udgangspunkt i et fransksproget tekstmateriale på to til tre normalsider og et billedmateriale
- oversættelse af en tekst fra dansk til fransk
- en erhvervsrelateret opgave på fransk på baggrund af et fransksproget materiale.

Prøvens varighed er fem timer.

Eksaminanden må anvende alle hjælpemidler. Kommunikation med omverdenen er ikke tilladt. Endvidere er brug af internettet og oversættelsesprogrammer, dvs. software eller netbaserede programmer, der kan oversætte hele sætninger og hele tekster fra ét sprog til et andet, ikke tilladt, jf. dog § 15, stk. 2, i den almene eksamensbekendtgørelse.

Den mundtlige prøve

Mundtlig prøve på grundlag af et ukendt, ubearbejdet fransksproget tekstmateriale af et omfang på ca. seks normalsider med tilknytning til ét af de studerede emner og en ukendt, ubearbejdet fransksproget prosatekst af et omfang på ca. to normalsider. De emner, der indgår som grundlag for prøven, skal tilsammen dække de faglige mål og kernestoffet.

Prøven er todelt med en samlet eksaminationstid på ca. 30 minutter.

Første del omfatter tekstforståelse med udgangspunkt i den ukendte, ubearbejdede prosatekst. Teksten forsynes med en kort introduktion på fransk, og kun realkommentarer og særlige glosser anføres. Teksten refereres i hovedtræk på fransk og kommenteres. Til denne del af prøven gives der en forberedelsestid på ca. 30 minutter. I denne forberedelsestid må eksaminanden benytte alle hjælpemidler. Kommunikation

med omverdenen er ikke tilladt. Endvidere er brug af internettet ikke tilladt, jf. dog § 15, stk. 2, i den almene eksamensbekendtgørelse.

Anden del omfatter en præsentation på fransk af det ukendte, ubearbejdede tekstmateriale. Tekstmaterialet forsynes med en kort introduktion på fransk og glosseres under hensyntagen til niveau og sværhedsgrad. Det tilhørende studerede emne inddrages i præsentationen og i den uddybende samtale mellem eksaminand og eksaminator. Tekstmaterialet udleveres dagen før prøven, og der gives ca. 24 timers forberedelsestid, dog ikke mindre end 24 timer. Alle hjælpemidler er tilladt.

En normalside er for prosa 1300 bogstaver, svarende til ca. 1350 tegn, for lyrik 30 verslinjer.

Det samme ukendte prøvemateriale må anvendes højst tre gange på samme hold.

4.3. Bedømmelseskriterier

Ved både den skriftlige og den mundtlige prøve bedømmes det, i hvilket omfang eksaminandens præstation lever op til de faglige mål, som de er angivet i pkt. 2.1.

Ved *den skriftlige prøve* lægges der vægt på, at eksaminanden kan uddrage det væsentlige af det udleverede tekstmateriale, udtrykke sig skriftligt på et sammenhængende fransk, besvare en opgave, disponere og fremstille et indhold klart og selvstændigt på en måde, der svarer til emnets karakter og opgavens stilleje. Eksaminanden skal endvidere kunne vise sikkerhed i den relevante morfologi og syntaks og beherske et alment ordforråd samt idiomatik.

Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering.

Ved *den mundtlige prøve* lægges der vægt på, at eksaminanden på fransk kan præsentere og perspektivere det ukendte tekstmateriale og inddrage relevante elementer af fransk og frankofon kultur, litteratur, erhverv og samfund fra det studerede emne. Endvidere lægges der vægt på samtalefærdighed og tekstforståelse.

Sammenhængende sprogbrug er vigtigere end korrekthed i detaljen.

Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering.

Bilag 15**Fransk fortsættersprog B – hhx, juni 2013****1. Identitet og formål****1.1. Identitet**

Fransk er et færdighedsfag, et vidensfag og et kulturfag. Fagets centrale arbejdsområde er det franske sprog, dels som alment og erhvervsmæssigt kommunikationsmiddel i europæiske og andre internationale sammenhænge, dels som erkendelsesmiddel og som genvej til forståelse af andre romanske sprog og kulturer. Endvidere omhandler faget erhvervs- og samfundsforhold samt kultur i Frankrig og andre fransk-sprogede lande.

1.2. Formål

Gennem arbejdet med fransk sprog udvikles elevernes evne til at kommunikere på fransk i såvel almene som erhvervsmæssige sammenhænge. Studiet af fransksproget kultur og litteratur giver viden og indsigt, som bibringer eleverne såvel forståelse af fransksprogede samfund og kulturer som øget omverdensforståelse og interkulturel bevidsthed. Faget udvikler elevernes sans for den æstetiske dimension i fagets udtryksformer. Endelig sætter franskfaget eleverne i stand til gennem kulturmødet at reflektere over egen kultur i sammenligning med fransksprogede kulturer.

2. Faglige mål og fagligt indhold**2.1. Faglige mål**

Eleverne skal kunne:

- forstå hovedindholdet, når der tales fransk om kendte såvel som almene emner, formidlet gennem forskellige medier
- deltage i samtale og diskussion på et klart og nogenlunde flydende fransk om kendte såvel som almene emner
- læse og forstå ubearbejdede fransksprogede tekster, herunder medietekster
- mundtligt præsentere, redegøre for og kommentere kendte problemstillinger inden for samfund, erhverv og kultur på et klart og nogenlunde flydende fransk ved hjælp af relevante præsentationsformer
- udtrykke sig skriftligt om en given problemstilling på et enkelt og sammenhængende fransk, oversætte en lettere dansk tekst til fransk samt udfærdige enkle erhvervsrelaterede materialer
- analysere og fortolke fransksprogede tekster af forskellige litterære og ikke-litterære genrer samt sætte den enkelte tekst ind i kulturelle, samfundsmæssige og litterære sammenhænge
- perspektivere den erhvervede viden om franske og frankofone samfunds-, erhvervs- og kulturforhold til andre samfunds-, erhvervs- og kulturforhold
- benytte viden om, hvordan man lærer fremmedsprog, i det daglige arbejde.

2.2. Kernestof

Kernestoffet er:

- de grundlæggende principper for sprogets opbygning og anvendelse, både vedrørende samtalers og teksters struktur og vedrørende den relevante syntaks og morfologi
- et alment og erhvervsmæssigt ordforråd og idiomatik til brug for mundtlig og skriftlig kommunikation med særligt fokus på de studerede emner
- de grundlæggende elementer i fransk udtale og intonation, receptivt såvel som produktivt
- aktuelle mundtlige og skriftlige litterære og ikke-litterære udtryksformer fra Frankrig og andre frankofone lande
- centrale sider af Frankrigs og andre frankofone landes samfund og erhverv

- kulturelle og interkulturelle forhold, der har relevans for de studerede emner
- aktuelle forhold i fransksprogede lande med hovedvægt på Frankrig. Der skal indgå fransksproget materiale fra såvel trykte som elektroniske medier
- intern og ekstern kommunikation i franske virksomheder.

2.3. Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof består af forskellige kulturelle, litterære, erhvervs- og samfundsmæssige udtryk, som har udgangspunkt i den frankofone verden, og er ikke nødvendigvis en del af emnelæsningen. Det skal uddybe og perspektivere kernestoffet samt udvide den faglige horisont, så eleverne opfylder de faglige mål. Det supplerende stof bidrager endvidere til at styrke samspillet med andre fag.

3. Tilrettelæggelse

3.1. Didaktiske principper

Fagets discipliner skal opleves som en helhed, der i overensstemmelse med de faglige mål primært fokuserer på anvendelsesaspektet.

Undervisningen skal give eleverne mulighed for at erhverve sig den viden om sprog, der er nødvendig for at udvikle såvel mundtlige som skriftlige kommunikative kompetencer.

Centralt i undervisningen står elevernes mulighed for egen sprogproduktion og udfoldelse i forhold til de faglige mål. Fluency prioriteres højere end sproglig præcision.

Lytte-, læse- og kommunikationsstrategier skal give eleverne redskaber til at kunne igangsætte og opretholde kommunikation.

Grammatik, tekstforståelse og fremmedsprogstilegnelse inddrages i relevant omfang og under hensyntagen til den faglige progression. Eleverne trænes i at anvende et- og tosprogede ordbøger, en fransk grammatik og andre hjælpemidler.

Undervisningen foregår i størst muligt omfang på fransk.

3.2. Arbejdsformer

Centralt i undervisningen står den faglige progression.

Arbejdet organiseres hovedsageligt gennem seks til otte forskellige emner, og det sikres, at de faglige mål integreres i dette arbejde.

Arbejdsformer og metoder varieres og tilpasses de faglige mål, der arbejdes hen imod i det pågældende emne.

Undervisningen tilrettelægges med progression i valget af arbejdsformer, så eleverne opnår studiekompetence og selvstændighed i arbejdet.

Der fokuseres på arbejdsformer, der udvikler elevernes kommunikative kompetencer, evnen til at læse og forstå tekster samt udvikler evnen til at fremlægge et givent emne. Forståelse af talt fransk sikres ved, at eleverne hører sproget formidlet gennem forskellige medier.

Arbejdet med kultur, litteratur, samfunds- og/eller erhvervmæssige forhold i Frankrig og andre fransksprogede lande integreres i arbejdet med alle emner.

Skriftligt arbejde medtænkes i den daglige undervisning, dels som støttedisciplin til den mundtlige dimension, dels som en selvstændig disciplin, hvor eleverne både får lejlighed til at træne og demonstrere deres sproglige viden og kunnen og til at udvikle evnen til skriftligt at redegøre for den indholdsmæssige side. Der arbejdes både proces- og produktorienteret. Det skriftlige arbejde planlægges, så der er progression, og så der er sammenhæng med det skriftlige arbejde i andre fag.

3.3. It og medier

It og elektroniske medier anvendes med det overordnede formål at fremme elevernes læringsproces og læringsresultat. Integration af it og elektroniske medier i undervisningen giver eleverne mulighed for at opleve sproget i varierede, autentiske og aktuelle sammenhænge. Således bidrager informations- og kommunikationsteknologi og medieanvendelse til at sikre og nuancere elevernes sproglige og indholdsmæssige udbytte.

3.4. Samspil med andre fag

Fransk fortsættersprog B er omfattet af det generelle krav om samspil mellem fagene og indgår i studieområdet i overensstemmelse med de regler, der gælder for dette forløb. Fagets alment sproglige, internationale og globale dimensioner åbner for samspil med andre fag. Dele af kernestoffet og af det supplerende stof vælges og behandles, så det bidrager til styrkelse af det faglige samspil i studieretningen, både når fransk fortsættersprog B indgår som *studieretningsfag*, og når det indgår som *obligatorisk fag*.

4. Evaluering

4.1. Løbende evaluering

Gennem individuel vejledning og brug af test, screening og selvevaluering får eleverne undervejs i det samlede forløb en klar opfattelse af niveauet for og udviklingen i det faglige standpunkt. Der inddrages aktiviteter, som stimulerer den individuelle og fælles refleksion over udbyttet af undervisningen. Grundlaget for evalueringen skal være de faglige mål.

Evalueringen skal være fremadrettet.

4.2. Prøveform

Der afholdes en mundtlig prøve på grundlag af et ukendt, ubearbejdet fransksproget tekstmateriale af et omfang på ca. fire normalsider med tilknytning til ét af de studerede emner og et ukendt, ubearbejdet fransksproget tekst- og billedmateriale af et omfang på ca. én normalside om et alment emne. De emner, der indgår som grundlag for prøven, skal tilsammen dække de faglige mål og kernestoffet.

Prøven er todelt med en samlet eksaminationstid på ca. 30 minutter.

Første del omfatter en samtale på fransk med udgangspunkt i det ukendte tekst- og billedmateriale. Teksten forsynes med en kort introduktion på fransk, og kun realkommentarer og særlige glosser anføres. Teksten refereres i hovedtræk på fransk. Til denne del af prøven gives en forberedelsestid på ca. 30 minutter. I denne forberedelsestid må eksaminanden benytte alle hjælpemidler. Kommunikation med omverdenen er ikke tilladt. Endvidere er brug af internettet ikke tilladt, jf. dog § 15, stk. 2, i den almene eksamensbekendtgørelse.

Anden del omfatter en præsentation på fransk af det ukendte, ubearbejdede tekstmateriale. Tekstmaterialet forsynes med en kort introduktion på fransk og glosseres under hensyntagen til niveau og sværhedsgrad. Det tilhørende studerede emne inddrages i præsentationen og i den uddybende samtale mellem eksaminand og eksaminator. Tekstmaterialet udleveres dagen før prøven, og der gives ca. 24 timers forberedelsestid, dog ikke mindre end 24 timer. Alle hjælpemidler er tilladt.

En normalside er for prosa 1300 bogstaver, svarende til ca. 1350 tegn, for lyrik 30 verslinjer.

Det samme ukendte prøvemateriale må anvendes højst tre gange på samme hold.

4.3. Bedømmelseskriterier

Ved prøven bedømmes det, i hvilket omfang eksaminandens præstation lever op til de faglige mål, som de er angivet i pkt. 2.1.

Der lægges vægt på, at eksaminanden på fransk kan præsentere og perspektivere det ukendte tekstmateriale og inddrage relevante elementer af fransk og frankofon kultur, litteratur, erhverv og samfund fra det studerede emne. Endvidere lægges der vægt på samtalefærdighed og tekstforståelse.

Sammenhængende sprogbrug er vigtigere end korrekthed i detaljen.
Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering.

Bilag 16**International økonomi A – hhx, juni 2013****1. Identitet og formål****1.1. Identitet**

International økonomi er et samfundsvidenskabeligt fag, der omhandler den samfundsøkonomiske udvikling set i et nationalt, et europæisk og et globalt perspektiv.

Faget giver således viden om og forståelse af den samfundsøkonomiske udvikling i en åben økonomi. Faget beskæftiger sig med beskrivende økonomi og med økonomisk teori og metode.

1.2. Formål

Formålet med faget er, at eleverne udvikler deres samfundsforståelse og deres evne til at beskrive, analysere, reflektere over og tage stilling til både historiske og aktuelle samfundsøkonomiske sammenhænge og problemstillinger. Eleverne skal udvikle deres metodiske kompetencer samt opnå indsigt i og forståelse af samfundsøkonomiske problemstillinger i og mellem det nationale, det europæiske og det globale perspektiv. Eleverne skal styrke evnen til at forholde sig reflekterende til den samfundsøkonomiske udvikling.

2. Faglige mål og fagligt indhold**2.1. Faglige mål**

Eleverne skal kunne:

- anvende viden om økonomisk teori og metode til analyse af samfundsøkonomiske sammenhænge og af samspillet mellem de økonomiske delsektorer
- ud fra økonomiske nøgletal analysere og vurdere økonomiske balanceproblemer samt analysere og vurdere de samfundsøkonomiske virkninger af økonomisk-politiske indgreb og begivenheder
- analysere, perspektivere og vurdere nationale og globale samfundsøkonomiske problemstillinger
- demonstrere kendskab til centrale makroøkonomiske skoler
- anvende viden om handelsteorier og det internationale økonomiske samarbejde til at analysere og vurdere udviklingen i Danmarks udenrigshandel, den globale handel og den internationale arbejdsdeling
- analysere, vurdere og sammenligne forskellige grader af økonomisk integration, herunder redegøre for det økonomiske samarbejde i EU
- anvende viden om økonomisk vækst og globale vækstcentre til at analysere konjunkturudviklingen i Danmark og den globale økonomi
- analysere, diskutere og vurdere forskellige velfærdsmodeller
- analysere og vurdere forskelle i levevilkår samt gøre rede for forskellige udviklingsteorier og former for udviklingsbistand
- redegøre for, sammenligne, analysere og vurdere informationer vedrørende erhvervsstruktur, levevilkår, demografi og økonomisk udvikling i forskellige lande og regioner
- foretage databehandling, herunder søge og vurdere samfundsøkonomisk information
- opstille tabeller og tegne diagrammer til at illustrere samfundsøkonomiske data og foretage simple beregninger i forbindelse med samfundsøkonomiske analyser
- strukturere og formidle fagligt stof.

2.2. Kernestof

Kernestoffet er:

- økonomisk teori og metode
- de økonomiske delsektorer og samspillet mellem disse

- nationalregnskabsbegreber og makroøkonomiske nøgletal
- økonomiske balanceproblemer – herunder miljø udfordringer – og centrale økonomiske politikker
- makroøkonomiske skoler
- handelsteorier, international handel og international arbejdsdeling
- internationalt økonomisk samarbejde og forskellige grader af økonomisk integration
- økonomisk vækst, konjunkturforløb og international konjunkturspredning
- velfærdsmodeller
- udviklingsteorier, udviklingspolitik og udviklingssamarbejde
- erhvervsstruktur, levevilkår, indkomstfordeling og demografisk udvikling.

2.3. Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof skal udvælges, således at det medvirker til at perspektivere og uddybe kernestoffet og dermed medvirker til at opfylde de faglige mål. Det supplerende stof omfatter nationalt og globalt, aktuelt eller historisk, samfundsøkonomisk stof, typisk avisartikler, tv-udsendelser eller hjemmesider.

3. Tilrettelæggelse

3.1. Didaktiske principper

Undervisningen skal tilrettelægges tematiseret med stor vægt på elevaktiverende arbejdsformer.

Der skal veksles mellem den induktive undervisningsmetode, hvor der tages udgangspunkt i virkelighedsnære problemstillinger, hvor eleverne formulerer forklaringerne på og følgerne af problemerne, og den deduktive undervisningsmetode, hvor læreren strukturerer stoffet og etablerer fagets grundlæggende sammenhænge.

Aktuelle eksempler og cases skal løbende inddrages i undervisningen, således at den faglige teori og metode anvendes i konkrete virkelighedsnære sammenhænge. Der lægges vægt på praktisk teorianvendelse frem for teoretisk modelopbygning.

Der skal være progression i undervisningens tilrettelæggelse.

3.2. Arbejdsformer

Der skal veksles mellem selvstændigt arbejde, gruppeundervisning og klasseundervisning. De forskellige arbejdsformer skal alle medvirke til at fremme elevernes evne til at analysere, vurdere og argumentere.

Det skriftlige arbejde skal planlægges, så der er progression og sammenhæng til skriftligt arbejde i de øvrige fag.

I løbet af det samlede forløb udarbejdes skriftlige produkter med progression i form og indhold. Skriftligt arbejde skal understøtte opfyldelsen af de faglige mål, herunder evnen til systematisk at formidle problemstillinger på relevante taksonomiske niveauer med anvendelse af fagets begrebsapparat. Der skal arbejdes systematisk med forskellige opgavetyper og med varieret materiale, herunder tekst, diagram og talmateriale.

3.3. It

Informationsteknologiske redskaber skal inddrages i undervisningen, hvor de kan støtte og supplere de faglige mål og den pædagogiske proces. Herunder skal it anvendes til informationssøgning og til at opstille tabeller og diagrammer til brug for mundtlig og skriftlig præsentation.

3.4. Samspil med andre fag

International økonomi A er omfattet af det generelle krav om samspil mellem fagene, væsentligst gennem dets bidrag til studieområdet som beskrevet i bilag 2. Når faget optræder som *studieretningsfag*, indgår

det i samspil med de øvrige samfundsvidenskabelige fag. Med humanistiske fag, indgår faget i samspil om internationale temaer.

Endelig har faget samspil med matematik vedrørende matematisk bearbejdning af samfundsøkonomiske problemstillinger, når matematik indgår i studieretningen.

Kernestof og supplerende stof skal udvælges, så det bidrager til styrkelse af fagligt samspil i studieretningen

4. Bedømmelse

4.1. Løbende evaluering

Gennem individuel vejledning og brug af test opnår eleverne undervejs i det samlede forløb en klar opfattelse af niveauet for og udviklingen i det faglige standpunkt. Herunder inddrages aktiviteter, der stimulerer den individuelle og fælles refleksion over udbyttet af undervisningen.

Grundlaget for evalueringen er de faglige mål.

4.2. Prøveformer

Der afholdes en centralt stillet skriftlig prøve og en mundtlig prøve.

Den skriftlige prøve

Skolens leder vælger for det enkelte hold én af følgende to prøveformer:

Prøveform a)

Skriftlig prøve på grundlag af en centralt stillet case, hvortil der er knyttet et antal spørgsmål. Prøvens varighed er fem timer.

Prøveform b)

Skriftlig prøve på grundlag af en centralt stillet case, hvortil der er knyttet et antal spørgsmål. Prøvens varighed er fem en halv time.

Prøven er todelt.

Varigheden af første del af prøven er halvanden time. Eksaminanderne læser og diskuterer indbyrdes i grupper på op til fire den udleverede case.

Varigheden af anden del af prøven er fire timer. Spørgsmål i tilknytning til casen udleveres, og eksaminanden udformer sin individuelle besvarelse af de stillede spørgsmål.

Den mundtlige prøve

Skolens leder vælger for det enkelte hold én af følgende to prøveformer:

Prøveform a)

Mundtlig prøve på grundlag af et ukendt tekstmateriale og et antal spørgsmål. Prøvematerialet sendes til censor forud for prøvens afholdelse.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives ca. 60 minutters forberedelsestid.

Eksaminationen former sig som en samtale mellem eksaminator og eksaminand.

Et prøvemateriale må højst anvendes ved tre eksaminationer på samme eksamenshold. Hele prøvematerialet skal dække kernestof og supplerende stof bredt.

Prøveform b)

Mundtlig prøve på grundlag af et ukendt materiale, som omhandler et fra undervisningen kendt tema. Prøvematerialet sendes til censor forud for prøvens afholdelse. Eksaminanden udarbejder med udgangspunkt i materialet en synopsis på maksimalt to sider.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives ca. 24 timers forberedelsestid, dog ikke mindre end 24 timer.

Eksaminationen tager udgangspunkt i eksaminandens præsentation af sin synopsis suppleret med uddybende spørgsmål fra eksaminator. Eksaminanden bedømmes alene ud fra den mundtlige præstation.

Et prøvemateriale må højst anvendes ved tre eksaminationer på samme eksamenshold. Hele prøvematerialet skal dække kernestof og supplerende stof bredt.

4.3. Bedømmelseskriterier

Ved bedømmelsen af præstationen ved den skriftlige og mundtlige prøve indgår, i hvor høj grad eksaminanden er i stand til at opfylde fagets mål, som de er angivet i pkt. 2.1. Der lægges særlig vægt eksaminandens:

- faglige viden og overblik
- anvendelse af faglig teori og metode
- evne til at analysere, perspektivere og vurdere faglige problemstillinger
- evne til at formulere sig fagligt præcist
- evne til at argumentere for de fremførte synspunkter
- evne til at strukturere og formidle fagligt stof.

Der gives én karakter ud fra en helhedsbedømmelse.

Bilag 17**International økonomi B – hxx, juni 2013****1. Identitet og formål****1.1. Identitet**

International økonomi er et samfundsvidenskabeligt fag, der omhandler den samfundsøkonomiske udvikling set i et nationalt, et europæisk og et globalt perspektiv.

Faget giver således viden om og forståelse af den samfundsøkonomiske udvikling i en åben økonomi. Faget beskæftiger sig med beskrivende økonomi og med økonomisk teori og metode.

1.2. Formål

Formålet med faget er, at eleverne udvikler deres samfundsforståelse og deres evne til at beskrive, analysere, reflektere over og tage stilling til historiske og aktuelle samfundsøkonomiske sammenhænge og problemstillinger. Desuden skal eleverne udvikle deres metodiske kompetencer og opnå indsigt i og forståelse af samfundsøkonomiske problemstillinger i og mellem det nationale, det europæiske og det globale perspektiv. Eleverne skal styrke evnen til at forholde sig reflekterende til den samfundsøkonomiske udvikling.

2. Faglige mål og fagligt indhold**2.1. Faglige mål**

Eleverne skal kunne:

- anvende grundlæggende viden om økonomisk teori og metode til analyse af samfundsøkonomiske sammenhænge og af samspillet mellem de økonomiske delsektorer
- analysere økonomiske balanceproblemer samt analysere, diskutere og vurdere de samfundsøkonomiske virkninger af økonomisk-politiske indgreb og begivenheder
- redegøre for og vurdere nationale og globale samfundsøkonomiske problemstillinger
- anvende viden om handelsteorier og det internationale økonomiske samarbejde til at redegøre for udviklingen i Danmarks udenrigshandel samt den globale handel
- forklare konjunkturudviklingen i Danmark
- redegøre for forskelle i levevilkår i lande på forskellige udviklingstrin
- analysere tabeller, diagrammer og tekst vedrørende et lands erhvervsstruktur, demografi og økonomi
- foretage databehandling, herunder søge og vurdere samfundsøkonomisk information
- opstille tabeller og tegne diagrammer til at illustrere samfundsøkonomiske data og foretage simple beregninger i forbindelse med samfundsøkonomiske analyser
- strukturere og formidle fagligt stof.

2.2. Kernestof

Kernestoffet er:

- grundlæggende økonomisk teori og metode
- de økonomiske delsektorer og samspillet mellem disse
- økonomiske balanceproblemer og centrale økonomiske politikker
- international handel og handelsteorier
- det økonomiske samarbejde i EU
- nationalregnskabsbegreber samt makroøkonomiske nøgletal
- økonomisk vækst, velfærdsamfundet, erhvervsstruktur og levevilkår.

2.3. Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof skal udvælges, således at det medvirker til at perspektivere og uddybe kernestoffet og dermed medvirker til at opfylde de faglige mål. Det supplerende stof omfatter nationalt og globalt, aktuelt eller historisk, samfundsøkonomisk stof, typisk avisartikler, tv-udsendelser eller hjemmesider.

3. Tilrettelæggelse

3.1. Didaktiske principper

Undervisningen skal tilrettelægges tematiseret med stor vægt på elevaktiverende arbejdsformer.

Der skal veksles mellem den induktive undervisningsmetode, hvor der tages udgangspunkt i virkelighedsnære problemstillinger, hvor eleverne formulerer forklaringerne på og følgerne af problemerne, og den deduktive undervisningsmetode, hvor læreren strukturerer stoffet og etablerer fagets grundlæggende sammenhænge.

Aktuelle eksempler og cases skal løbende inddrages i undervisningen, således at den faglige teori og metode anvendes i konkrete virkelighedsnære sammenhænge. Der lægges vægt på praktisk teorianvendelse frem for teoretisk modelopbygning.

Ligeledes skal der være progression i undervisningens tilrettelæggelse.

3.2. Arbejdsformer

Der skal veksles mellem selvstændigt arbejde, gruppeundervisning og klasseundervisning. De forskellige arbejdsformer skal alle medvirke til at fremme elevernes evne til at analysere, vurdere og argumentere.

Hvis faget har fået tillagt elevtid, skal det skriftlige arbejde planlægges, så der er progression og sammenhæng til skriftligt arbejde i de øvrige fag.

3.3. It

Informationsteknologiske redskaber skal inddrages i undervisningen, hvor de kan støtte og supplere de faglige mål og den pædagogiske proces, herunder skal it anvendes til informationssøgning.

3.4. Samspil med andre fag

International økonomi B er omfattet af det generelle krav om samspil mellem fagene, væsentligst gennem dets bidrag til studieområdet som beskrevet i bilag 2. Faget er *obligatorisk fag* i samtlige studieretninger, hvor det indgår i samspil med de øvrige samfundsvidenskabelige fag. Med humanistiske fag indgår faget i samspil om internationale temaer. Endelig har faget samspil med matematik vedrørende matematisk bearbejdning af samfundsøkonomiske problemstillinger, når matematik indgår i studieretningen.

Kernestof og supplerende stof skal udvælges, så det bidrager til styrkelse af fagligt samspil i studieretningen.

4. Evaluering

4.1. Løbende evaluering

Gennem individuel vejledning og brug af test opnår eleverne undervejs i det samlede forløb en klar opfattelse af niveauet for og udviklingen i det faglige standpunkt, herunder inddrages aktiviteter, der stimulerer den individuelle og fælles refleksion over udbyttet af undervisningen.

Grundlaget for evalueringen er de faglige mål.

4.2. Prøveformer

Der afholdes en mundtlig prøve. Skolens leder vælger for det enkelte hold én af følgende to prøveformer:

Prøveform a)

Mundtlig prøve på grundlag af et ukendt tekstmateriale og et antal spørgsmål. Prøvematerialet sendes til censor forud for prøvens afholdelse.

Eksaminationstiden er ca. 24 minutter pr. eksaminand. Der gives ca. 48 minutters forberedelsestid.

Eksaminationen former sig som en samtale mellem eksaminand og eksaminator.

Et prøvemateriale må højst anvendes ved tre eksaminationer på samme eksamenshold. Hele prøvematerialet skal dække kernestof og supplerende stof bredt.

Prøveform b)

Mundtlig prøve på grundlag af et ukendt materiale, som omhandler et fra undervisningen kendt fagligt tema. Prøvematerialet sendes til censor forud for prøvens afholdelse. Eksaminanden udarbejder med udgangspunkt i materialet en synopsis på maksimalt to sider.

Eksaminationstiden er ca. 24 minutter pr. eksaminand. Der gives ca. 24 timers forberedelsestid, dog ikke mindre end 24 timer.

Eksaminationen tager udgangspunkt i eksaminandens præsentation af sin synopsis suppleret med uddybende spørgsmål fra eksaminator.

Eksaminanden bedømmes alene ud fra den mundtlige præstation.

Et prøvemateriale må højst anvendes ved tre eksaminationer på samme eksamenshold. Hele prøvematerialet skal dække kernestof og supplerende stof bredt.

4.3. Bedømmelseskriterier

Bedømmelsen er en vurdering af i hvor høj grad eksaminanden er i stand til at opfylde fagets mål, som de er angivet i pkt. 2.1.

Ved bedømmelsen skal der lægges særlig vægt på eksaminandens:

- faglige viden og overblik
- anvendelse af faglig teori og metode
- evne til at analysere, diskutere og vurdere faglige problemstillinger
- evne til at strukturere og formidle fagligt stof.

Der gives én karakter ud fra en helhedsbedømmelse.

Bilag 18**It A – hhx, juni 2013****1. Identitet og formål****1.1. Identitet**

It er et samfundsvidenskabeligt fag med berøringsflader til teknologiske fagområder. Faget giver viden inden for databehandlingsteknologier og systemer samt færdigheder i udvikling, implementering og anvendelse af it i forhold til individ, erhverv og samfund. Faget beskæftiger sig med teknologier og systemer til behandling af data og formidling af information.

1.2. Formål

Undervisningen skal fremme elevernes evne til at forholde sig reflekterende til den informationsteknologiske udvikling og betydning for individ, erhverv og samfund. Undervisningen skal endvidere fremme elevernes evne til at forholde sig analytisk til brug og misbrug af informationer og informationsteknologien. Undervisningen skal udvikle elevernes evne til at anvende fagets teori og metode i udvikling og løsning af informationsteknologiske problemstillinger i en virkelighedsnær og international kontekst.

2. Faglige mål og fagligt indhold**2.1. Faglige mål**

Eleverne skal kunne:

- redegøre for it's betydning for individ, erhverv og samfund
- anvende faglig viden til at organisere og vedligeholde digitale arbejdspladser i netværk
- strukturere data og anvende databaser på forskellige anvendelsesområder
- programmere løsninger på enkle faglige problemstillinger
- anvende viden om udvikling og implementering af it-systemer til at planlægge og organisere projekter
- anvende viden om it-værktøjer til at vurdere og udvikle forretningsprocesser
- kortlægge it-sikkerhedsproblemer og opstille forskellige løsningsforslag
- analysere og skitsere it-strategiske løsninger og politikker i sammenhæng med en virksomheds udvikling og øvrige strategier
- anvende viden om it til kommunikation i interaktive sammenhænge herunder vurdere visualiseringsæstetik og brugervenlighed.

2.2. Kernestof

Kernestoffet er:

- it-infrastruktur og retsregler
- it-systemer herunder server, datatransmission og netværk
- databaser, modellering, systemintegration og datarepræsentation
- programmering og programmeringssprog, beskrivelsesværktøjer og testmetoder
- it-organisation, udvikling og styring
- it-værktøjer og it-systemer til optimering af forretningsprocesser
- logisk, fysisk og organisatorisk datasikkerhed
- it-strategier og teknologiledelse
- kommunikationsværktøjer, modeller, hjemmesider, design og visualisering.

2.3. Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof skal have et omfang svarende til 15 pct. af den samlede uddannelsestid og skal udvælges, således at det med-

virker til opnåelse af de faglige mål, understøtter anvendelsen af it i flerfaglige sammenhænge, uddyber og perspektiverer kernestoffet i forhold til studieretningen og viser de aktuelle udviklingstendenser inden for faget.

3. Tilrettelæggelse

3.1. Didaktiske principper

Undervisningen i faget skal fremme elevernes nysgerrighed og lærelyst gennem en kreativ og eksperimenterende tilgang til stoffet. Dette opnås ved en induktiv tilgang til fagets emneområder.

I undervisningen skal eleverne erfare den positive synergieffekt, der fremkommer i et gensidigt samarbejde, hvor individuelle evner udnyttes i samspil med andre.

3.2. Arbejdsformer

Undervisningen tilrettelægges med variation og progression i valget af undervisningsformer.

Der veksles mellem overbliksskabende forløb, eksperimenter, øvelser og projekter, hvor der er fokus på såvel proces som produkt. Undervisningen omfatter arbejde med øvelser ud fra konkrete og afgrænsede programmeringsopgaver.

Undervisningsforløbet afsluttes med et gruppeprojekt. Projektet består af et informationsteknologisk produkt og en rapport, der dokumenterer udviklingen frem mod det færdige produkt. Forløbet tilrettelægges, således at elevernes evne til at demonstrere it-faglige færdigheder fremmes.

Hvis faget har fået tillagt elevtid, skal det skriftlige arbejde tilrettelægges, så der er progression i fagets skriftlighed og sammenhæng til skriftligt arbejde i andre fag i udviklingen af den enkelte elevs skriftlige kompetencer.

3.3. It

Fagets primære genstandsområde er informationsteknologien. Faget skal derfor gennemføres med udstrakt brug af it-værktøjer til eksperimenter, afprøvning og udarbejdelse af dokumentation.

3.4. Fagligt samspil

It A er omfattet af det generelle krav om samspil mellem fagene, væsentligst gennem dets bidrag til studieområdet som beskrevet i bilag 2. Faget har et samspil med andre fag omkring anvendelse og implementering af it-løsninger

Dele af kernestof og supplerende stof vælges og behandles, så det bidrager til styrkelse af det faglige samspil i studieretningen.

Endvidere indgår faget i samspil med samfundsvidenskabelige fag i forbindelse med problemstillinger omkring teknologiudvikling og it-politiske forhold.

4. Evaluering

4.1. Løbende evaluering

Grundlaget for den løbende evaluering er de faglige mål. Gennem individuel vejledning og brug af test opnår eleverne undervejs i det samlede forløb en klar opfattelse af niveauet for og udviklingen i det faglige standpunkt, herunder inddrages aktiviteter som stimulerer den individuelle og fælles refleksion over udbyttet af undervisningen.

4.2. Prøveformer

Der afholdes en mundtlig prøve. Skolens leder vælger for det enkelte hold én af følgende to prøveformer:

Prøveform a)

Mundtlig prøve på grundlag af projekt og et eksamensspørgsmål. Eksaminator udarbejder eksamensspørgsmål. Rapport og eksamensspørgsmål sendes til censor forud for prøvens afholdelse. Eksaminator og censor bedømmer rapporten. Inden den mundtlige prøve drøfter eksaminator og censor, hvilke af projektets problemstillinger eksaminanden skal uddybe.

Eksaminanderne arbejder i grupper på op til fire personer med et projekt inden for rammerne af et projektoplæg stillet af skolen. Projektbeskrivelsen skal godkendes af skolens leder. Projektet består af et produkt og en rapport. Rapporten skal beskrive udviklingen af det færdige produkt. Projektet skal foreligge senest en uge før eksamensperiodens begyndelse. Projektet har et omfang svarende til 40 timers arbejde pr. gruppemedlem. Rapporten må højst have et omfang af 20 sider pr. gruppemedlem.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives ca. 30 minutters forberedelsestid. Eksaminationen er todelt.

Første del består af eksaminandens præsentation af projektet suppleret med uddybende spørgsmål fra eksaminator.

Anden del former sig som eksaminandens besvarelse af eksamensspørgsmålet suppleret med uddybende spørgsmål fra eksaminator.

Eksaminationstiden fordeles ligeligt mellem de to dele.

Prøveform b)

Mundtlig prøve på grundlag af projekt. Rapporten sendes til censor forud for prøvens afholdelse. Eksaminator og censor bedømmer rapporten. Inden den mundtlige prøve drøfter eksaminator og censor, hvilke af projektets problemstillinger eksaminanden skal uddybe.

Eksaminanderne arbejder i grupper på op til fire personer med et projekt inden for rammerne af et projektoplæg stillet af skolen. Projektbeskrivelsen skal godkendes af skolens leder. Projektet består af et produkt og en rapport. Rapporten skal beskrive udviklingen af det færdige produkt. Projektet skal foreligge senest en uge før eksamensperiodens begyndelse. Projektet har et omfang svarende til 40 timers arbejde pr. gruppemedlem. Rapporten må højst have et omfang af 20 sider pr. gruppemedlem.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives ingen forberedelsestid.

Eksaminationen er todelt.

Første del består af eksaminandens præsentation af projektet suppleret med uddybende spørgsmål fra eksaminator.

Anden del former sig som en samtale mellem eksaminand og eksaminator om emner inden for projektet set i relation til fagets kernestof og supplerende stof.

Eksaminationstiden fordeles ligeligt mellem de to dele.

4.3. Bedømmelseskriterier

Bedømmelsen er en vurdering af, i hvilket omfang eksaminandens præstation lever op til de faglige mål, som de er angivet i pkt. 2.1.

Der lægges vægt på:

- analysen og beskrivelse af projektets problemstillinger
- fremlæggelsen og forsvaret af projektet
- kvaliteten af produktet
- rapportens dokumentations- og kommunikationsværdi
- besvarelse af uddybende og supplerende spørgsmål
- demonstration af it-færdigheder
- diskussion og vurdering af it-problemstillinger med anvendelse af fagets teori og metode i en virkelighedsnær kontekst.

Der gives én karakter ud fra en helhedsbedømmelse af projektet og eksaminandens mundtlige præstation.

Bilag 19

It B – hxx, juni 2013

1. Identitet og formål

1.1. Identitet

It er et samfundsvidenskabeligt fag med berøringsflader til teknologiske fagområder. Faget giver viden inden for databehandlingsteknologier og systemer samt færdigheder i udvikling, implementering og anvendelse af it i forhold til individ, erhverv og samfund. Faget beskæftiger sig med teknologier og systemer til behandling af data og formidling af information.

1.2. Formål

Undervisningen skal fremme elevernes evne til at forholde sig reflekterende til den informationsteknologiske udvikling og betydning for individ, erhverv og samfund. Undervisningen skal endvidere fremme elevernes evne til at forholde sig analytisk til brug og misbrug af informationer og informationsteknologien. Undervisningen skal udvikle elevernes evne til at anvende fagets teori og metode i udvikling og løsning af informationsteknologiske problemstillinger i en virkelighedsnær og international kontekst.

2. Faglige mål og fagligt indhold

2.1. Faglige mål

Eleverne skal kunne:

- redegøre for it's betydning for individ, erhverv og samfund
- anvende faglig viden til at organisere og vedligeholde digitale arbejdspladser i netværk
- strukturere data og anvende databaser på forskellige anvendelsesområder
- anvende viden om udvikling og implementering af it-systemer til at planlægge og organisere projekter
- anvende viden om it-værktøjer til at vurdere forretningsprocesser
- kortlægge it-sikkerhedsproblemer og opstille forskellige løsningsforslag
- redegøre for it-strategiske løsninger og politikker i sammenhæng med en virksomheds udvikling og øvrige strategier
- anvende viden om it til kommunikation i interaktive sammenhænge, herunder at vurdere visualiseringsæstetik og brugervenlighed.

2.2. Kernestof

Kernestoffet er:

- it-infrastruktur og retsregler
- it-systemer, herunder server, datatransmission og netværk
- databaser, modellering, systemintegration og datarepræsentation
- it-organisation, udvikling og styring
- it-værktøjer og it-systemer til optimering af forretningsprocesser
- logisk, fysisk og organisatorisk datasikkerhed
- it-strategier og teknologiledelse
- kommunikationsværktøjer og modeller, hjemmesider, design og visualisering.

2.3. Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof skal have et omfang svarende til 15 pct. af den samlede uddannelsestid og skal udvælges, således at det medvirker til opnåelse af de faglige mål, understøtter anvendelsen af it i flerfaglige sammenhænge, uddyber

og perspektiverer kernestoffet i forhold til studieretningen og viser de aktuelle udviklingstendenser inden for faget.

3. Tilrettelæggelse

3.1. Didaktiske principper

Undervisningen i faget skal fremme elevernes nysgerrighed og lærelyst gennem en kreativ og eksperimenterende tilgang til stoffet. Dette opnås ved en induktiv tilgang til fagets emneområder.

I undervisningen skal eleverne erfare den positive synergieffekt, der fremkommer i et gensidigt samarbejde, hvor individuelle evner udnyttes i samspil med andre.

3.2. Arbejdsformer

Undervisningen tilrettelægges med variation og progression i valget af undervisningsformer.

Der veksles mellem overbliksskabende forløb, eksperimenter, øvelser og projekter, hvor der er fokus på såvel proces som produkt.

Undervisningsforløbet afsluttes med et gruppeprojekt. Projektet består af et informationsteknologisk produkt og en rapport der dokumenterer udviklingen frem mod det færdige produkt. Forløbet tilrettelægges, således at elevernes evne til at demonstrere it-faglige færdigheder fremmes.

Hvis faget har fået tillagt elevtid, skal det skriftlige arbejde tilrettelægges, så der er progression i fagets skriftlighed og sammenhæng til skriftligt arbejde i andre fag i udviklingen af den enkelte elevs skriftlige kompetencer.

3.3. It

Fagets primære genstandsområde er informationsteknologien. Faget skal derfor gennemføres med udstrakt brug af it-værktøjer til eksperimenter, afprøvning og udarbejdelse af dokumentation.

3.4. Fagligt samspil

It B er omfattet af det generelle krav om samspil mellem fagene, væsentligst gennem dets bidrag til studieområdet som beskrevet i bilag 2. Faget har et samspil med andre fag omkring anvendelse og implementering af it-løsninger.

Dele af kernestof og supplerende stof vælges og behandles, så det bidrager til styrkelse af det faglige samspil i studieretningen.

Endvidere indgår faget i samspil med samfundsvidenskabelige fag i forbindelse med problemstillinger omkring teknologiudvikling og it-politiske forhold.

4. Evaluering

4.1. Løbende evaluering

Grundlaget for den løbende evaluering er de faglige mål. Gennem individuel vejledning og brug af test opnår eleven undervejs i det samlede forløb en klar opfattelse af niveauet for og udviklingen i det faglige standpunkt, herunder inddrages aktiviteter som stimulerer den individuelle og fælles refleksion over udbyttet af undervisningen.

4.2. Prøveformer

Der afholdes en mundtlig prøve. Skolens leder vælger for det enkelte hold én af følgende to prøveformer:

Prøveform a)

Mundtlig projektprøve på grundlag af projekt, synopsis og eksamensspørgsmål. Eksaminator udarbejder eksamensspørgsmål. Synopsis og eksamensspørgsmål sendes til censor forud for prøvens afholdelse. Ek-

saminator og censor drøfter inden den mundtlige prøve, hvilke problemstillinger eksaminanden skal uddybe.

Eksaminanderne arbejder i grupper på op til fire personer med et projekt inden for rammerne af et projektoplæg stillet af skolen. Projektbeskrivelsen skal godkendes af skolens leder. Projektet består af et produkt og en rapport. Rapporten skal beskrive udviklingen af det færdige produkt. Synopsis beskriver produkt og dokumentation. Projekt og synopsis skal foreligge senest en uge før eksamensperiodens begyndelse. Projektet har et omfang svarende til 30 timers arbejde pr. gruppemedlem. Rapporten må højst have et omfang af 20 sider pr. gruppemedlem. Synopsis må have et omfang af to sider.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives ca. 30 minutters forberedelsestid.

Eksaminationen er todelt.

Første del består af eksaminandens præsentation af projektet suppleret med uddybende spørgsmål fra eksaminator.

Anden del former sig som eksaminandens besvarelse af eksamensspørgsmålet suppleret med uddybende spørgsmål fra eksaminator.

Eksaminationstiden fordeles ligeligt mellem de to dele.

Prøveform b)

Mundtlig projektprøve på grundlag af projekt og synopsis. Synopsis sendes til censor forud for prøvens afholdelse. Eksaminator og censor drøfter inden den mundtlige prøve, hvilke problemstillinger eksaminanden skal uddybe.

Eksaminanderne arbejder i grupper på op til fire personer med et projekt inden for rammerne af et projektoplæg stillet af skolen. Projektbeskrivelsen skal godkendes af skolens leder. Projektet består af et produkt og en rapport. Rapporten skal beskrive udviklingen af det færdige produkt. Synopsis beskriver produkt og dokumentation. Projekt og synopsis skal foreligge senest en uge før eksamensperiodens begyndelse. Projektet har et omfang svarende til 30 timers arbejde pr. gruppemedlem. Rapporten må højst have et omfang af 20 sider pr. gruppemedlem. Synopsis må have et omfang af to sider.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives ingen forberedelsestid.

Eksaminationen er todelt.

Første del består af eksaminandens præsentation af projektet suppleret med uddybende spørgsmål fra eksaminator.

Anden del former sig som en samtale mellem eksaminanden og eksaminator om emner inden for projektet i relation til fagets kernestof og supplerende stof.

Eksaminationstiden fordeles ligeligt mellem de to dele.

4.3. Bedømmelseskriterier

Bedømmelsen er en vurdering af, i hvilket omfang eksaminandens præstation lever op til de faglige mål, som de er angivet i pkt. 2.1.

Der lægges vægt på:

- analysen og beskrivelse af projektets problemstillinger
- fremlæggelsen og forsvaret af projektet
- kvaliteten af produktet
- rapportens dokumentations- og kommunikationsværdi
- besvarelse af uddybende og supplerende spørgsmål
- demonstration af it-færdigheder
- diskussion og vurdering af it-problemstillinger med anvendelse af fagets teori og metode i en virkelighedsnær kontekst.

Der gives én karakter ud fra en helhedsbedømmelse af projektet og eksaminandens mundtlige præstation.

Bilag 20**Matematik A – hhx, juni 2013****1. Identitet og formål****1.1. Identitet**

Faget matematik har sin oprindelse i videnskabsfaget matematik, og faget har i hhx berøringsflader med både samfundsvidenskabelige og økonomiske fagområder. Faget bygger på abstraktion, logisk tænkning og ræsonnementer og omfatter en række metoder til modellering og problembehandling. Faget beskæftiger sig både med teoretiske og anvendelsesorienterede emner gennem opbygning af og indsigt i matematisk teori, der anvendes til modellering og løsning af teoretisk eller praktisk orienterede problemstillinger.

1.2. Formål

Gennem undervisningen skal eleverne opnå faktuel viden om matematiske emner, metoder og anvendelsesområder. Herved skal eleverne blive i stand til at overskue, analysere og vurdere problemstillinger fra faget både i hverdagen og i erhvervs- eller studiemæssig sammenhæng. Eleverne skal opnå forståelse af matematikkens rolle i samfundet, herunder have kendskab til faglige metoder og tankeganges betydning for samfundsudviklingen. Gennem arbejdet med matematiske stofområder skal eleverne blive i stand til på kvalificeret måde at forholde sig til og forstå den øgede matematisering af samfundet.

2. Faglige mål og fagligt indhold**2.1. Faglige mål**

Eleverne skal kunne:

- redegøre for matematiske problemstillinger inden for et problemfelt fra fagets indhold og kunne vurdere, udvælge og anvende metoder til løsning af disse
- anvende relevante matematiske hjælpemidler, herunder CAS-værktøj og matematikprogrammer, til løsning af givne matematiske problemer
- genkende og skifte mellem verbale, grafiske og symbolske repræsentationer af matematiske problemstillinger fra fagets indhold, vurdere, i hvilke tilfælde de forskellige repræsentationsformer er hensigtsmæssige, samt udvælge og anvende en hensigtsmæssig repræsentationsform på en given problemstilling
- gennemføre matematiske ræsonnementer og beviser
- opstille og håndtere formler, herunder oversætte mellem matematisk symbolsprog og dagligt talt eller skrevet sprog, og anvende symbolsprog, herunder variabelskift, til løsning af problemer med matematisk indhold
- gennemføre modelleringer primært inden for samfundsvidenskabelige og økonomiske fagområder ved anvendelse af variabelsammenhænge, vækstbetragtninger, statistiske databehandlinger eller finansielle modeller og have forståelse af den opstillede models begrænsninger og rækkevidde
- formidle matematiske metoder og resultater i et hensigtsmæssigt sprog.

2.2. Kernestof

Kernestoffet er:

- regningsarternes hierarki, potensbegrebet, løsning af ligninger med grafiske og simple analytiske metoder og med it-værktøjer
- funktioner i to variable: lineær programmering og følsomhedsanalyse; kvadratisk optimering
- grundlæggende funktionskendskab: det generelle funktionsbegreb; lineære funktioner; polynomier; eksponentielle funktioner; potens-, logaritme- og trigonometriske funktioner. Karakteristika ved disse funktioner

- xy-plot af datamateriale og karakteristika ved lineære sammenhænge; eksponentielle sammenhænge og potenssammenhænge; anvendelse af regression
- differentialregning: definition og fortolkning af differentialkvotient; afledet funktion for de elementære funktioner samt differentiation af $f + g$, $f - g$, $k \cdot f$, $f \cdot g$ og $f \circ g$; monotoniforhold; ekstrema og optimering samt sammenhængen mellem disse begreber og differentialkvotient; den anden afledede: konveks/konkav krumning; ligning for tangent/vendetangent
- integralregning: stamfunktion for de elementære funktioner; ubestemte og bestemte integraler; regneregler for integration af $f + g$, $f - g$ og $k \cdot f$ samt integration ved substitution
- procentregning; indekstal; rentes- og annuitetsregning
- beskrivende statistik; udtræk af data fra databaser; konstruktion af tabeller; grafisk præsentation af data; repræsentative undersøgelser; Chi-i-anden test
- grundlæggende sandsynlighedsregning; binomial- og normalfordelingen; konfidensintervaller for sandsynlighedsparameteren og middelværdien; simpel lineær regressionsanalyse
- simple differentiaalligninger af 1. orden.

2.3. Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne nå de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof skal udvælges, således at det medvirker til at udvide og perspektivere områder fra kernestoffet og udbygger de faglige mål, der er erhvervet herfra. Eleverne skal gennem arbejdet med det supplerende stof erkende, at matematiske tankegange og metoder kan anvendes i samspil med andre fag og opnå erfaring med identifikation af problemstillinger, opstilling af modeller samt løsning af disse.

Der skal indgå et sammenhængende forløb i vektorregning.

3. Tilrettelæggelse

3.1. Didaktiske principper

Forløbet skal opleves som en helhed med et gradvist skift af fagsyn fra anvendelsesfag til videnskabsfag. Derfor skal der gennem forløbet ske en gradvis overgang fra hovedsageligt induktiv undervisning i starten af forløbet mod en mere deduktiv undervisning ved afslutningen af forløbet. I forløbet skal anvendes undervisningsmetoder, der sigter mod at styrke elevernes faglige nysgerrighed, intuition og kreativitet, ligesom metoder, der styrker elevernes faglige selvstændighed og sikkerhed, skal anvendes. Undervisningen tilrettelægges, således at de faglige mål opnås løbende samtidig med, at grundlæggende færdigheder fastholdes, og med et stadigt hensyn til, at elevernes evne til refleksion skal forøges. Den enkelte elev skal udvikle sin indsigt i matematiske tankegange og ræsonnementer gennem systematisk arbejde med mundtlig og skriftlig formidling.

3.2. Arbejdsformer

Gruppe-, emne- eller casearbejde skal prioriteres som arbejdsform, når eleverne arbejder med fagets undersøgende sider og anvendelser af faglige metoder og modeller. I forløb, hvor der arbejdes med opbygning af og indsigt i matematiske teoriområder, skal lærerstyret undervisning kombineret med individuelt arbejde prioriteres som arbejdsform.

Der skal arbejdes systematisk med elevernes mundtlige formidling af matematiske emner, herunder elevernes selvstændige bearbejdning og præsentation af matematiske tekster.

I tilknytning til hvert hovedemne skal eleverne udarbejde emneopgaver, der sammenfatter centrale dele af emnet og dokumenterer de faglige mål, der er opnået gennem arbejdet hermed.

Emneopgaverne rettes og kommenteres af læreren.

Træning og fastholdelse af færdigheder skal ske gennem løbende arbejde med mindre træningsopgaver, multiple choice-opgaver eller tilsvarende. Der skal endvidere arbejdes med traditionelle individuelle opgaver til aflevering.

3.3. It

Anvendelse af it-redskaber er en integreret del af matematikundervisningen. I undervisningen indgår træning i at udvælge og anvende it-programmer, lommeregner og matematikprogrammer til blandt andet beregninger, til symbolsk manipulation af formeludtryk, til håndtering af statistisk datamateriale, til grafisk repræsentation af sammenhænge, til ligningsløsning, til symbolsk differentiation og integration samt til løsning af differentiallyigninger.

CAS-værktøj skal ikke blot udnyttes til at udføre de mere komplicerede symbolske beregninger, men også understøtte færdighedsindlæring og matematisk begrebsdannelse.

3.4. Samspil med andre fag

Matematik A er omfattet af det generelle krav om samspil mellem fagene. Når faget indgår som *studieretningsfag*, skal dele af kernestoffet og det supplerende stof udvælges, således at de faglige mål samt de faglige kompetencer, der opnås ved arbejde med indholdet, supplerer målene fra de øvrige studieretningsfag og de obligatoriske fag. Det supplerende stof skal derfor inddrage modellerings- og anvendelsesaspektet i relation til de øvrige fag og medvirke til at perspektivere og uddybe kendskabet til fagets kerne-stof.

4. Evaluering

4.1. Løbende evaluering

Gennem individuel vejledning, arbejdet med emneopgaver og brug af test, herunder test til selvevaluering, skal eleverne opnå en klar opfattelse af det aktuelle niveau for og udviklingen i deres faglige standpunkt. I den løbende evaluering inddrages aktiviteter, herunder arbejdsformer, der udvikler og stimulerer elevernes refleksion over udbyttet af undervisningen. Grundlaget for evalueringen er de faglige mål.

4.2. Prøveformer

Der afholdes en centralt stillet skriftlig prøve og en mundtlig prøve.

Den skriftlige prøve

Grundlaget for den skriftlige prøve er et todelt centralt stillet opgavesæt. Hele opgavesættet udleveres ved prøvens start.

Prøvens varighed er fem timer. I den første time må computer og faglige hjælpemidler, bortset fra skrive- og tegneredskaber, ikke benyttes. Efter én time indsamles alle besvarelser af første del af opgavesættet. Til besvarelse af anden del af opgavesættet må eksaminanden benytte alle hjælpemidler. Kommunikation med omverdenen er ikke tilladt. Endvidere er brug af internettet ikke tilladt, jf. dog § 15, stk. 2, i den almene eksamensbekendtgørelse.

Opgaverne til den skriftlige prøve stilles inden for rammerne af kernestoffet og udarbejdes ud fra den forudsætning, at eleven råder over et CAS-værktøj, der kan udføre symbolmanipulation, jf. pkt. 3.3.

Den mundtlige prøve

Mundtlig prøve med inddragelse af emneopgaverne fra undervisningen, jf. pkt. 3.2.

Spørgsmålene til den mundtlige prøve meddeles til eleverne før prøven og skal være udformet således, at de tilsammen gør det muligt at evaluere de faglige mål og det faglige indhold.

Eksaminanden får et spørgsmål ved lodtrækning. Spørgsmålet er udformet med en overskrift, der angiver det udtrukne emne og med konkrete delspørgsmål i relation til emnet. En betydelig del af spørgsmålene skal være udformet således, at emneopgaverne inddrages.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives ca. 30 minutters forberedelsestid.

Prøven er todelt.

Første del består af eksaminandens præsentation af sit svar på det udtrukne eksamensspørgsmål suppleret med uddybende spørgsmål fra eksaminator.

Anden del former sig som en samtale mellem eksaminand og eksaminator med udgangspunkt i det udtrukne emne, hvor dette uddybes og perspektiveres.

Spørgsmål, oplæg til emneopgaver samt en fortegnelse over litteratur anvendt i forbindelse med udarbejdelsen af disse skal være tilgængelige for censor forud for prøvens afholdelse.

4.3. Bedømmelseskriterier

Bedømmelsen af både den skriftlige og den mundtlige prøve er en vurdering af, i hvor høj grad eksaminanden er i stand til at opfylde de faglige mål, som de er angivet i pkt. 2.1.

Ved *den skriftlige prøve* lægges vægt på eksaminandens evne til at:

- opstille, anvende og vurdere matematiske modeller og metoder til problemløsning
- anvende fagets terminologi
- formidle ræsonnementer og resultater.

Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering.

Ved *den mundtlige prøve* lægges vægt på eksaminandens evne til at:

- strukturere og gøre rede for et matematisk emne
- gennemføre matematiske ræsonnementer
- anvende fagets terminologi og metoder
- formidle fagligt stof.

Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering.

Bilag 21**Matematik B – hhx, juni 2013****1. Identitet og formål****1.1. Identitet**

Faget matematik har sin oprindelse i videnskabsfaget matematik, og faget har i hhx berøringsflader til både de samfundsvidenskabelige og de økonomiske fagområder. Faget bygger på abstraktion, logisk tænkning og ræsonnementer og omfatter en række metoder til modellering og problembehandling. Faget beskæftiger sig både med teoretiske og anvendelsesorienterede emner gennem opbygning af og indsigt i matematisk teori, der anvendes til modellering og løsning af teoretisk eller praktisk orienterede problemstillinger.

1.2. Formål

Gennem undervisningen skal eleverne opnå faktuel viden om matematiske emner, metoder og anvendelsesområder. Herved skal eleverne blive i stand til at overskue, analysere og vurdere problemstillinger fra faget både i hverdagen og i erhvervs- eller studiemæssig sammenhæng. Eleverne skal opnå forståelse af matematikkens rolle i samfundet, herunder have kendskab til faglige metoders og tankeganges betydning for samfundsudviklingen. Gennem arbejdet med matematiske stofområder skal eleverne blive i stand til på kvalificeret måde at forholde sig til og forstå den øgede matematisering af samfundet.

2. Faglige mål og fagligt indhold**2.1. Faglige mål**

Eleverne skal kunne:

- identificere og beskrive matematiske problemstillinger fra fagets indhold samt foreslå og anvende metoder til løsning af disse
- anvende relevante matematiske hjælpemidler, herunder CAS-værktøj og matematikprogrammer, til løsning af givne matematiske problemer
- genkende og skifte mellem verbale, grafiske og symbolske repræsentationer af matematiske problemstillinger fra fagets indhold og kunne vurdere, i hvilke tilfælde de forskellige repræsentationsformer er hensigtsmæssige
- gennemføre simple matematiske ræsonnementer og beviser
- håndtere formler, herunder oversætte mellem matematisk symbolsprog og dagligt talt eller skrevet sprog, og kunne anvende symbolsprog til løsning af problemer med matematisk indhold
- gennemføre modelleringer primært inden for samfundsvidenskabelige og økonomiske fagområder ved anvendelse af variabelsammenhænge, vækstbetragtninger, statistiske databehandlinger eller finansielle modeller og have forståelse af modellens rækkevidde
- formidle matematiske metoder og resultater i et hensigtsmæssigt sprog.

2.2. Kernestoffet

Kernestoffet er:

- regningsarternes hierarki; potensbegrebet; løsning af ligninger med grafiske og simple analytiske metoder og med it-værktøjer
- funktioner i to variable: lineær programmering
- grundlæggende funktionskendskab: det generelle funktionsbegreb, lineære funktioner, polynomier, eksponentielle funktioner, potens- og logaritmefunktioner samt karakteristika ved disse funktioner
- xy-plot af datamateriale og karakteristika ved lineære sammenhænge, eksponentielle sammenhænge og potenssammenhænge samt anvendelse af regression

- differentialregning: definition og fortolkning af differentialkvotient, afledet funktion for de elementære funktioner samt differentiation af $f + g$, $f - g$ og $k \cdot f$; monotoniforhold, ekstrema, optimering og sammenhængen mellem disse begreber og differentialkvotient samt tangentens ligning
- procentregning, indekstal rentes- og annuitetsregning
- beskrivende statistik, udtræk af data fra databaser, konstruktion af tabeller og grafisk præsentation af data; repræsentative undersøgelser; Chi-i-anden test
- grundlæggende sandsynlighedsregning binomial- og normalfordelingen, konfidensintervaller for sandsynlighedsparameteren og middelværdien.

2.3. Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne nå de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof skal udvælges, således at det medvirker til at perspektivere områder fra kernestoffet og udbygge de faglige mål, der er erhvervet herfra. Eleverne skal gennem arbejdet med det supplerende stof erkende, at matematiske tankegange og metoder kan anvendes i samspil med andre fag og opnå erfaring med identifikation af problemstillinger, opstilling af modeller samt løsning af disse.

3. Tilrettelæggelse

3.1. Didaktiske principper

Forløbet skal opleves som en helhed med et gradvist skift af fagsyn fra anvendelsesfag til videnskabsfag. Derfor skal der gennem forløbet ske en gradvis overgang fra hovedsageligt induktiv undervisning i starten af forløbet mod en mere deduktiv undervisning ved afslutningen af forløbet. I forløbet skal anvendes undervisningsmetoder, der sigter mod at styrke elevernes faglige nysgerrighed, intuition og kreativitet. Undervisningen tilrettelægges, således at de faglige mål opnås løbende, samtidig med at grundlæggende færdigheder fastholdes, og med et stadigt hensyn til at elevernes evne til refleksion skal forøges. Den enkelte elev skal udvikle sin indsigt i matematiske tankegange og ræsonnementer gennem systematisk arbejde med mundtlig og skriftlig formidling.

3.2. Arbejdsformer

Gruppe-, emne- eller casearbejde skal prioriteres som arbejdsform, når eleverne arbejder med fagets undersøgende sider og anvendelser af faglige metoder og modeller. I forløb, hvor der arbejdes med opbygning af og indsigt i matematiske teoriområder, skal lærerstyret undervisning kombineret med individuelt arbejde prioriteres som arbejdsform.

I tilknytning til de enkelte hovedemner skal eleverne udarbejde en emneopgave, der sammenfatter centrale dele af emnet og dokumenterer de faglige mål, der er opnået gennem arbejdet hermed. Emneopgaverne rettes og kommenteres af læreren.

Træning og fastholdelse af færdigheder skal ske gennem løbende arbejde med mindre træningsopgaver, multiple choice-opgaver eller tilsvarende. Der skal endvidere arbejdes med traditionelle individuelle opgaver til aflevering.

3.3. It

Anvendelse af it-redskaber er en integreret del af matematikundervisningen. I undervisningen indgår træning i at udvælge og anvende it-programmer, lommeregner og matematikprogrammer til beregninger, til symbolsk manipulation af formeludtryk, til håndtering af statistisk datamateriale, til grafisk repræsentation af sammenhænge, til ligningsløsning og til symbolsk differentiation.

CAS-værktøj skal ikke blot udnyttes til at udføre de mere komplicerede symbolske beregninger, men skal også understøtte færdighedsindlæring og matematisk begrebsdannelse.

3.4. Samspil med andre fag

Matematik B er omfattet af det generelle krav om samspil mellem fagene. Når faget indgår som *studieretningsfag*, skal dele af kernestoffet og det supplerende stof udvælges, således at de faglige mål samt de faglige kompetencer, der opnås ved arbejde med indholdet, supplerer målene fra de øvrige studieretningsfag samt de obligatoriske fag. Det supplerende stof skal derfor inddrage modellerings- og anvendelsesaspektet i relation til de øvrige fag og medvirke til at perspektivere og uddybe kendskabet til fagets kerne-stof.

4. Evaluering

4.1. Løbende evaluering

Gennem individuel vejledning, arbejdet med emneopgaver og brug af test, herunder test til selvevaluering, skal eleverne løbende opnå en klar opfattelse af det aktuelle niveau for og udviklingen i det faglige standpunkt. I den løbende evaluering inddrages aktiviteter, herunder arbejdsformer, der udvikler og stimulerer elevernes refleksion over udbyttet af undervisningen. Grundlaget for evalueringen skal være de faglige mål.

4.2. Prøveformer

Der afholdes en centralt stillet skriftlig prøve og en mundtlig prøve.

Den skriftlige prøve

Grundlaget for den skriftlige prøve er et todelt centralt stillet opgavesæt. Hele opgavesættet udleveres ved prøvens start.

Prøvens varighed er fire timer. I den første time må computer og faglige hjælpemidler, bortset fra skrive- og tegneredskaber, ikke benyttes. Efter én time indsamles alle besvarelser af første del af opgavesættet. Til besvarelse af anden del af opgavesættet må eksaminanden benytte alle hjælpemidler. Kommunikation med omverdenen er ikke tilladt. Endvidere er brug af internettet ikke tilladt, jf. dog § 15, stk. 2, i den almene eksamensbekendtgørelse.

Opgaverne til den skriftlige prøve stilles inden for rammerne af kernestoffet og udarbejdes ud fra den forudsætning, at eleven råder over et CAS-værktøj, der kan udføre symbolmanipulation, jf. pkt. 3.3.

Den mundtlige prøve

Mundtlig prøve med inddragelse af emneopgaverne fra undervisningen, jf. pkt. 3.2.

Spørgsmålene til den mundtlige prøve meddeles til eleverne før prøven og skal være udformet således, at de tilsammen gør det muligt at evaluere de faglige mål og det faglige indhold.

Eksaminanden får et spørgsmål ved lodtrækning. Spørgsmålet er udformet med en overskrift, der angiver det udtrukne emne og med konkrete delspørgsmål i relation til emnet. En betydelig del af spørgsmålene skal være udformet således, at emneopgaverne inddrages.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives ca. 30 minutters forberedelsestid.

Prøven er todelt.

Første del består af eksaminandens præsentation af sit svar på det udtrukne spørgsmål suppleret med uddybende spørgsmål fra eksaminator.

Anden del former sig som en samtale mellem eksaminand og eksaminator med udgangspunkt i det udtrukne emne, hvor dette uddybes og perspektiveres.

Spørgsmål, oplæg til emneopgaver samt en fortegnelse over litteratur anvendt i forbindelse med udarbejdelsen af disse skal være tilgængelige for censor forud for prøvens afholdelse.

4.3. Bedømmelseskriterier

I bedømmelsen af både den skriftlige og den mundtlige prøve indgår, i hvor høj grad eksaminanden er i stand til at opfylde de faglige mål, som de er angivet i pkt. 2.1.

Ved *den skriftlige prøve* lægges vægt på eksaminandens evne til at:

- opstille og anvende matematiske modeller og metoder til problemløsning
- anvende fagets terminologi
- formidle ræsonnementer og resultater.

Der gives én karakter på grundlag af en helhedsvurdering.

Ved *den mundtlige prøve* lægges vægt på eksaminandens evne til at:

- gøre rede for et matematisk emne
- gennemføre matematiske ræsonnementer
- anvende fagets terminologi og metoder
- formidle fagligt stof.

Der gives én karakter på grundlag af en helhedsvurdering.

Bilag 22**Matematik C – hhx, juni 2013****1. Identitet og formål****1.1. Identitet**

Faget matematik på hhx har sin oprindelse i videnskabsfaget matematik, og faget har i hhx berøringsflader til både de samfundsvidenskabelige og de økonomiske fagområder. Faget bygger på abstraktion, logisk tænkning og ræsonnementer og omfatter en række metoder til modellering og problembehandling. Faget beskæftiger sig med anvendelsesorienterede og undersøgende emner gennem modellering og løsning af praktisk orienterede problemstillinger.

1.2. Formål

Gennem arbejde med matematiske stofområder skal eleverne opnå kendskab til matematiske emner og anvendelsesområder inden for faget selv såvel som i samspillet med andre fag. Herved bliver den enkelte elev i stand til at anvende matematiske metoder til problemløsning og beslutningstagen i faglig eller ikke-faglig kontekst. Eleverne skal have forståelse af matematikkens rolle i samfundet, herunder have kendskab til faglige metoder og tankeganges betydning for samfundsudviklingen.

2. Faglige mål og fagligt indhold**2.1. Faglige mål**

Eleverne skal kunne:

- identificere matematiske problemstillinger og foreslå løsningsmetoder, herunder simple it-baserede løsningsmetoder, til disse inden for et kendt problemfelt fra fagets indhold
- genkende og skifte mellem verbale, grafiske og symbolske repræsentationer af matematiske problemstillinger fra fagets indhold og skelne mellem tilfælde, i hvilke de forskellige repræsentationsformer er hensigtsmæssige
- håndtere simple formler, herunder oversætte mellem matematisk symbolsprog og dagligt talt eller skrevet sprog, og anvende symbolsprog til løsning af simple problemer med matematisk indhold
- gennemføre modelleringer primært inden for samfundsvidenskabelige og økonomiske fagområder ved anvendelse af variabelsammenhænge, statistiske databehandlinger eller finansielle modeller og have forståelse af modellens begrænsninger og rækkevidde.

2.2. Kernestof

Kernestoffet er:

- regningsarternes hierarki; løsning af ligninger med grafiske og simple analytiske metoder
- grundlæggende funktionskendskab: lineære funktioner, andengradspolynomier, eksponentielle funktioner og potensfunktioner
- xy-plot af datamateriale samt karakteristiske egenskaber ved lineære sammenhænge, eksponentielle sammenhænge og potenssammenhænge samt anvendelse af regressionsanalyse
- procentregning, indekstal, rentes- og annuitetsregning
- beskrivende statistik, udtræk af data fra databaser, konstruktion af tabeller og grafisk præsentation af data samt repræsentative undersøgelser.

2.3. Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne nå de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof skal udvælges, således at det medvirker til at perspektivere områder fra kernestoffet og udbygge de faglige mål, der er erhvervet herfra. Eleverne skal gennem arbejdet med det supplerende stof erkende, at matematiske

tankegange og metoder kan anvendes i samspil med andre fag og opnå erfaring med identifikation af problemstillinger, opstilling af modeller samt løsning af disse.

3. Tilrettelæggelse

3.1. Didaktiske principper

Forløbet skal opleves som en helhed med hovedvægt på et fagsyn på matematik som anvendelsesfag. Derfor skal der i vid udstrækning gennem hele forløbet anvendes undervisningsmetoder, der understøtter en induktiv undervisning og sigter mod at styrke elevernes faglige nysgerrighed, intuition og kreativitet. Undervisningen tilrettelægges, således at de faglige mål opnås løbende, samtidig med at grundlæggende færdigheder fastholdes, og med et stadigt hensyn til at elevernes evne til refleksion skal forøges. Den enkelte elev skal udvikle sin indsigt i matematiske tankegange og ræsonnementer gennem systematisk arbejde med mundtlig og skriftlig formidling.

3.2. Arbejdsformer

Gruppe, emne- eller casearbejde skal prioriteres som arbejdsform i en induktiv undervisning, hvor eleverne arbejder med fagets undersøgende sider og anvendelser af faglige metoder.

I tilknytning til de enkelte hovedemner skal eleverne udarbejde en emneopgave, der sammenfatter centrale dele af emnet og dokumenterer de faglige mål, der er opnået gennem arbejdet hermed. Emneopgaverne rettes og kommenteres af læreren og indgår som prøvegrundlag for den mundtlige prøve.

Træning og fastholdelse af færdigheder skal ske gennem løbende arbejde med mindre træningsopgaver, multiple choice-opgaver eller tilsvarende. Der skal kun i mindre omfang arbejdes med traditionelle individuelle opgaver til aflevering.

3.3. It

Anvendelse af it-redskaber, herunder lommeregner, er en integreret del af matematikundervisningen. I undervisningen indgår træning i at udvælge og anvende it-programmer og lommeregnere til beregninger, til håndtering af større datamængder og til grafisk repræsentation af sammenhænge. It anvendes endvidere til træning af basale færdigheder, ligesom test kan gennemføres ved hjælp af it. I undervisningen skal it-redskabernes muligheder for grafiske repræsentationer og visualiseringer udnyttes til støtte for udviklingen af elevernes matematiske intuition og kreativitet.

3.4. Samspil med andre fag

Matematik C er omfattet af det generelle krav om samspil mellem fagene. Faget er et *obligatorisk fag*, der optræder i samspil med samfundsøkonomiske og erhvervsøkonomiske fagområder i studieområdet. Dele af kernestoffet og det supplerende stof vælges og behandles, så det bidrager til styrkelse af det faglige samspil i studieretningen.

4. Evaluering

4.1. Løbende evaluering

Gennem individuel vejledning, arbejdet med emneopgaver i fagets hovedemner samt brug af test, herunder test til selvevaluering, skal den enkelte elev opnå en klar opfattelse af det aktuelle niveau for og udviklingen i det faglige standpunkt. I den løbende evaluering inddrages aktiviteter, der udvikler og stimulerer elevernes refleksion over udbyttet af undervisningen. Grundlaget for evalueringen skal være de faglige mål.

4.2. Prøveform

Der afholdes en mundtlig prøve med inddragelse af emneopgaverne fra undervisningen, jf. pkt. 3.2.

Spørgsmålene til den mundtlige prøve meddeles til eleverne før prøven og skal være udformet således, at de tilsammen gør det muligt at evaluere de faglige mål og det faglige indhold.

Eksaminanden får ét spørgsmål ved lodtrækning. Spørgsmålet er udformet med en overskrift, der angiver det udtrukne emne og med konkrete delspørgsmål i relation til emnet. En betydelig del af spørgsmålene skal være udformet således, at emneopgaverne inddrages.

Eksaminationstiden er ca. 24 minutter pr. eksaminand. Der gives ca. 24 minutters forberedelsestid.

Prøven er todelt.

Første del består af eksaminandens præsentation af sit svar på det udtrukne spørgsmål suppleret med uddybende spørgsmål fra eksaminator.

Anden del former sig som en samtale mellem eksaminand og eksaminator med udgangspunkt i det udtrukne emne, hvor dette uddybes og perspektiveres.

Spørgsmål, oplæg til emneopgaver samt en fortegnelse over litteratur anvendt i forbindelse med udarbejdelsen af disse skal være tilgængelige for censor forud for prøvens afholdelse.

4.3. Bedømmelseskriterier

Bedømmelsen af eksaminandens præstation er en vurdering af, i hvor høj grad eksaminanden er i stand til at opfylde de faglige mål, som de er angivet i pkt. 2.1. Eksaminanden skal herunder kunne:

- gøre rede for et matematisk emne
- anvende fagets terminologi og metoder
- formidle fagligt stof.

Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering.

Bilag 23**Samfundsfag C – hhx, juni 2013****1. Identitet og formål****1.1. Identitet**

Samfundsfag omhandler danske og internationale samfundsforhold. Faget giver på konkret grundlag viden om og forståelse af det moderne, globaliserede samfunds dynamik og kompleksitet ved at forbinde den aktuelle samfundsmæssige udvikling med sociologiske, økonomiske og politiske sammenhænge og dermed kvalificere egne standpunkter og handlemuligheder.

1.2. Formål

Samfundsfag C skal fremme elevernes lyst og evne til at forholde sig til og deltage i den demokratiske debat og gennem undervisningens indhold og arbejdsformer engagere dem i forhold af betydning for demokratiet og samfundsudviklingen. Endvidere skal undervisningen fremme elevernes evne til på et fagligt kvalificeret niveau at formulere selvstændige synspunkter vedrørende samfundsmæssige problemstillinger. Undervisningen skal give viden om og forståelse af danske og internationale samfundsforhold og den dynamik, der har indflydelse på samfundsudviklingen, herunder erhvervslivets samspil med det omgivende samfund. I arbejdet med empiriske problemstillinger og ved anvendelse af viden, begreber og metoder fra de samfundsvidenskabelige discipliner skal elevernes studiekompetence styrkes.

2. Faglige mål og fagligt indhold**2.1. Faglige mål**

Eleverne skal kunne:

- anvende og kombinere viden om og begreber fra sociologi, økonomi og politik til at redegøre for aktuelle samfundsmæssige problemer og løsninger herpå
- anvende viden om det politiske system i Danmark til at forklare tilblivelsen af løsninger på aktuelle samfundsmæssige problemer
- anvende sociologiske begreber til at forklare sociale og kulturelle mønstre
- anvende viden om grundlæggende økonomiske sammenhænge til at diskutere aktuelle samfundsøkonomiske prioriteringer
- påvise de rammer, EU og globale forhold sætter for økonomiske og politiske handlingsmuligheder
- opsøge informationskanaler, formulere samfundsfaglige spørgsmål og anvende forskellige materialetyper til at dokumentere enkle, faglige sammenhænge
- formidle faglige sammenhænge i enkle modeller, tabeller og diagrammer
- formidle og analysere på fagets taksonomiske niveauer med anvendelse af fagets terminologi
- argumentere for egne synspunkter på et fagligt grundlag, indgå i en faglig dialog og diskutere en faglig problemstilling.

2.2. Kernestof

Kernestoffet er følgende:

Sociologi

- socialisationsproces og -mønstre
- ændringer i sociale strukturer ved overgangen fra industrisamfund til informationssamfund/videnssamfund.

Politik

- centrale politiske ideologier, herunder konservatisme, liberalisme og socialisme samt demokratityper
- politiske aktører i Danmark, herunder politiske partier og medier
- politiske institutioner og beslutningsprocesser.

Økonomi

- det økonomiske kredsløb
- samfundsøkonomiske mål og midler, herunder politisk styring og markedsstyring
- det indre marked og ØMU'en.

Internationale forhold

- centrale aktører globalt, herunder EU.

2.3. Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. De faglige mål opfyldes, ved at kernestoffets begreber og sammenhænge anvendes i en undersøgelse af det supplerende stof. Det supplerende stof består typisk af eksempler fra den aktuelle debat i form af tekster, statistik og klip fra elektroniske medier.

3. Undervisningens tilrettelæggelse

3.1. Didaktiske principper

Undervisningen skal tilrettelægges tematisk – typisk med afsæt i elevernes undren og nysgerrighed omkring aktuelle samfundsmæssige problemstillinger. I undervisningen skal der lægges vægt på det induktive princip, hvor konkrete problemstillinger er udgangspunktet, og der lægges afgørende vægt på den enkelte elevs muligheder for på et fagligt grundlag at fremføre egne synspunkter, argumenter og vurderinger.

Tilrettelægges undervisningen deduktivt, skal der efterfølgende ske en anvendelse af det teoretiske, faglige stof på virkelighedsnære eksempler.

Undervisningen tilrettelægges, således at den er alsidig i valg af synsvinkler, begreber og metoder. I behandlingen af stoffet anlægges et helhedssyn med respekt for de enkelte discipliner.

Det samlede forløb tilrettelægges, således at fokus flyttes fra enkle og lukkede spørgsmål til komplekse og åbne problemstillinger.

3.2. Arbejdsformer

I undervisningen skal der anvendes afvekslende og elevaktiverende arbejdsformer, således at eleverne får gode muligheder for at identificere, dokumentere, formidle og diskutere faglige sammenhænge og synspunkter. Udadvendte aktiviteter skal integreres i undervisningen. Der skal i det samlede forløb gennemføres mindst et mindre projektføreløb med efterfølgende mundtlig rapportering. I projektet skal en faglig problemstilling behandles ved brug af begreber og metoder fra faget.

Skriftlighed af stigende sværhedsgrad bidrager til at opøve forståelse, uddybning og formidling af faglige sammenhænge og som støtte for mundtlige oplæg. Det skriftlige planlægges, så der er progression og sammenhæng til skriftlighed i andre fag. I samarbejdet med andre fag om skriftlighed bidrager samfundsfag C med faglig formidling på fagets taksonomiske niveauer og dermed anvendelse af begreber, empiri og metode i et præcist og nuanceret sprog.

3.3. It

Informationsteknologiske redskaber skal anvendes i undervisningen til at støtte de faglige mål og den pædagogiske proces. Informationsteknologi anvendes til:

- informationssøgning
- bearbejdning og formidling
- vidensdeling.

Anvisninger på centrale samfundsfaglige hjemmesider indgår i de enkelte forløb. Brug af elektroniske konferencer integreres i undervisningen.

3.4. Samspil med andre fag

Samfundsfag C er omfattet af det generelle krav om samspil mellem fagene. Dele af kernestof og supplerende stof vælges og behandles, så det bidrager til styrkelse af det faglige samspil i studieretningen. Faget optræder i samspil med humanistiske og andre samfundsvidenskabelige fagområder og bidrager med viden, metoder og begreber, når der i andre fag arbejdes med problemstillinger der indeholder politiske, økonomiske, sociologiske eller internationale dimensioner. I konkrete undervisningssituationer kan faget bidrage med metodiske værktøjer til mindre empiriske undersøgelser.

4. Evaluering

4.1. Løbende evaluering

Gennem fremadrettet individuel vejledning og brug af interne prøver skal eleven undervejs i det samlede forløb bibringes en klar opfattelse af niveauet for og udviklingen i det faglige standpunkt. Grundlaget for evalueringen skal være de faglige mål. Der skal desuden gennemføres aktiviteter, som får eleven til selv at reflektere over faglig udvikling. Endvidere skal der mindst hvert semester ske en evaluering af elevens arbejdsindsats, aktive deltagelse og engagement i undervisningen. I forbindelse hermed sker der en fælles evaluering af undervisningen.

4.2. Prøveformer

Der afholdes en mundtlig prøve på grundlag af et prøvemateriale med et kendt tema og ukendt bilagsmateriale med forskellige materialetyper af et omfang på to til tre normalsider a 1300 bogstaver, svarende til ca. 1350 tegn. Ved anvendelse af elektronisk mediemateriale som en del af bilagsmaterialet svarer fire til syv minutters afspilning til én normalside. Et prøvemateriales tema er kendt af eksaminanderne, idet det er identisk med et forløbs tema. I tilknytning til temaet stilles fokuserede underspørgsmål, der følger de taksonomiske niveauer. Prøvematerialerne sendes til censor forud for prøvens afholdelse. Et prøvemateriale må højst anvendes ved tre eksaminationer.

Eksaminationstiden er ca. 24 minutter pr. eksaminand. Der gives ca. 48 minutters forberedelsestid. Eksaminationen former sig som en faglig samtale mellem eksaminand og eksaminator.

4.3. Bedømmelseskriterier

Bedømmelsen er en vurdering af, i hvilket omfang eksaminanden er i stand til at opfylde fagets mål, som de er angivet i pkt. 2.1.

Der gives én samlet karakter ud fra en helhedsvurdering.

Bilag 24**Samtidshistorie B – hxx, juni 2013****1. Identitet og formål****1.1. Identitet**

Samtidshistorie er et humanistisk og samfundsvidenskabeligt fag. Samtidshistorie handler om, hvorledes mennesker lever, har levet og har organiseret sig i forskellige kulturer og samfund i de seneste ca. 200 år. Fagets genstandsområde er primært national og international politisk og økonomisk historie samt udviklingen i sociale og kulturelle forhold.

1.2. Formål

Undervisningen i samtidshistorie B har som formål at udvikle elevernes historiske bevidsthed og identitet samt deres lyst til at stille spørgsmål til fortiden for at opnå ny erkendelse af deres samtid. Herved kvalificeres evnen til at deltage aktivt i samfundet, nationalt og globalt. Via indsigt i den historiske og kulturelle udvikling i andre samfund skal elevernes evne til at møde andre kulturer i en verden præget af hurtig forandring og øget samkvem på tværs af kulturer styrkes. Undervisningen skal udvikle elevernes evne til at vurdere og strukturere forskelligartede former for historisk materiale og forskellige former for historiefremstilling, så deres evne til at tage stilling til nationale og internationale historiske og aktuelle problemstillinger styrkes.

2. Faglige mål og fagligt indhold**2.1. Faglige mål**

Eleverne skal kunne:

- demonstrere indsigt i den nationale, regionale, europæiske og globale udvikling inden for de seneste ca. 200 år og reflektere over samspillet mellem disse niveauer
- forklare samfundsmæssige forandringer som et samspil mellem kontinuitet og brud samt forholde sig reflekterende til periodeopdeling af danmarkshistorien og verdenshistorien inden for de seneste ca. 200 år
- dokumentere indsigt i grundlæggende styreformer, politiske ideologier og menneskerettigheder
- demonstrere forståelse af konflikters opståen og deres løsning samt internationale samarbejdsmuligheder og deres institutionalisering
- analysere samspillet mellem mennesker, natur og samfund
- forklare udviklingen i den globale velstand med inddragelse af udviklingsteorier
- demonstrere indsigt i udviklingen i kulturelle og sociale forhold, nationalt og globalt
- anvende historisk metode, herunder formidle historiske problemstillinger samt forholde sig kritisk til historiske kilder og fremstillinger.

2.2. Kernestof

Kernestoffet er:

- hovedlinjer i danmarkshistorien og verdenshistorien
- væsentlige konflikt- og samarbejdsrelationer i det 20. og 21. århundrede
- væsentlige elementer i den politiske og økonomiske udvikling i Europa efter 1945
- udviklingen af demokrati og menneskerettigheder i nationalt og internationalt perspektiv
- forholdet mellem rige og fattige regioner og udviklingen i den globale arbejdsdeling
- kultur og levevilkår i nationale og globale sammenhænge.

Faget er organiseret i seks til otte forløb. I hver af nedenstående perioder læses ét eller to forløb, således at hovedvægten i dette eller disse forløb lægges inden for den pågældende periode:

- før 1920

- mellem 1920 og 1960
- mellem 1960 og 1990
- efter 1990.

2.3. Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof skal udvælges, således at det i samarbejde med kernestoffet medvirker til opfyldelse af de faglige mål. Valg af supplerende stof vil dels afhænge af det givne forløb, dels afhænge af samspillet med andre fag.

3. Tilrettelæggelse

3.1. Didaktik

Undervisningen skal tage udgangspunkt i det faglige niveau, som eleverne har opnået i grundskolen og tilrettelægges, således at de gradvist møder større kompleksitet i stofvalg og metodik og oplever større selvstændighed og ansvar i forhold til deres egen faglige udvikling.

Undervisningen tilrettelægges med progression. Ved undervisningens start arbejdes der fortrinsvis med udgangspunkt i deduktiv metode, gradvist inddrages induktiv metode, hvor der anvendes en problemorienteret tilgangsvinkel, således at eleverne selv formulerer problemstillinger, indsamler og bearbejder materiale og præsenterer resultatet.

Undervisningens udgangspunkt er gennemgående nutidige problemstillinger.

3.2. Arbejdsformer

Arbejdet med faget organiseres som forløb med udgangspunkt i fagets kernestof og i det supplerende stof. I forbindelse med et af de valgte forløb arbejder eleverne med en selvvalgt problemformulering og et selvvalgt materiale.

Undervisningen tilrettelægges med vekslende arbejdsformer og forskellige læringsstrategier, som tilgodeser elevernes indflydelse og faglige fordybelse. Eleverne inddrages i valg af stof og arbejdsformer, således at der lægges stigende vægt på selvstændiggørelse af eleverne. Hovedvægten skal lægges på elevaktiverende arbejde, herunder skal udviklingen af elevernes evne til at præsentere et materiale tilgodeses.

Hvis faget har fået tillagt elevtid, skal det skriftlige arbejde planlægges så der er progression og sammenhæng til skriftligt arbejde i de øvrige fag.

Der udarbejdes på 2. år eller de første måneder af 3. år en opgave i samtidshistorie og/eller dansk, jf. bilag 4.

3.3. It

It indgår i faget i forbindelse med søgning, indsamling og præsentation af materiale. Endvidere indgår it ved opøvelsen af kildekritiske færdigheder.

3.4. Samspil med andre fag

Samtidshistorie B er omfattet af det generelle krav om samspil mellem fagene, væsentligst gennem studieområdet som beskrevet i bilag 2. Dele af kernestof og supplerende stof vælges og behandles, så det bidrager til styrkelse af det faglige samspil i studieretningen. Problemstillinger og materialevalg i samtidshistorie B tones i forhold til det konkrete faglige samarbejde.

4. Evaluering

4.1. Løbende evaluering

Gennem fremadrettet og individuel vejledning og tilbagemeldinger på faglige aktiviteter opnår eleverne undervejs i det samlede forløb en klar opfattelse af niveauet for og udviklingen i det faglige standpunkt,

herunder inddrages aktiviteter, som stimulerer den individuelle og fælles refleksion over udbyttet af undervisningen. Grundlaget for evalueringen skal være de faglige mål.

4.2. Prøveformer

Der afholdes en mundtlig prøve. Skolens leder vælger for det enkelte hold én af følgende to prøveformer:

Prøveform a)

Mundtlig prøve på grundlag af et ukendt materiale og et antal spørgsmål. Prøvematerialet godkendes af censor forud for prøvens afholdelse.

Eksaminationstiden er ca. 24 minutter. Der gives ca. 48 minutters forberedelsestid.

Eksaminationen former sig som en samtale mellem eksaminand og eksaminator.

Et prøvemateriale må højst anvendes ved tre eksaminationer på samme hold.

Prøveform b)

Mundtlig prøve på grundlag af et ukendt materiale med relation til et fra undervisningen kendt fagligt område. Prøvematerialet sendes til censor forud for prøvens afholdelse. Eksaminanden udarbejder med udgangspunkt i materialet en synopsis.

Eksaminationstiden er ca. 24 minutter. Der gives ca. 24 timers forberedelsestid, dog ikke mindre end 24 timer.

Eksaminationen tager udgangspunkt i eksaminandens præsentation af sin synopsis suppleret med uddybende spørgsmål fra eksaminator. Eksaminanden bedømmes alene ud fra den mundtlige præstation.

Et prøvemateriale må højst anvendes ved tre eksaminationer på samme hold.

4.3. Bedømmelseskriterier

Bedømmelsen er en vurdering af, i hvor høj grad eksaminanden er i stand til at opfylde fagets mål, som de er angivet i pkt. 2.1.

Eksaminanden skal herunder kunne:

- relatere en given problemstilling til andre dele af faget, således at sammenhængene fremstår i såvel et fortids- som et nutidsperspektiv
- anvende relevant faglig argumentation
- disponere og formidle en faglig problemstilling.

Der gives én karakter ud fra en helhedsbedømmelse.

Bilag 25**Spansk A – hhx, juni 2013****1. Identitet og formål****1.1. Identitet**

Spansk er et færdighedsfag, et vidensfag og et kulturfag, der baserer sig på tilegnelse af kommunikativ kompetence. Fagets centrale arbejdsområde er det spanske sprog, dels som alment og erhvervsmæssigt kommunikationsmiddel i europæiske og andre internationale sammenhænge, dels som genvej til forståelse af andre sprog og kulturer. Fagets arbejdsområde er sprog, kultur samt erhvervs- og samfundsforhold i bredeste forstand i de spansktalende lande.

1.2. Formål

Faget spansk A bidrager til, at eleverne udvikler deres evne til at kommunikere på spansk. Faget bibringer eleverne indsigt i og forståelse af væsentlige aspekter af de spansksprogede samfund og kulturer og øger deres kommunikative, interkulturelle og æstetiske bevidsthed. Faget udvikler elevernes evne til at anvende fremmedsproget som indgang til at forstå en fremmed verden. Eleverne skal desuden gennem mundtlig og skriftlig sprogfærdighed udvikle deres evne til at kommunikere om personrelaterede og almene emner samt om erhvervs- og samfundsrelaterede emner.

2. Faglige mål og fagligt indhold**2.1. Faglige mål**

Eleverne skal kunne:

- forstå hovedindholdet i et tydeligt talt spansk om almene og kendte emner formidlet gennem forskellige medier
- tale et klart og nogenlunde flydende spansk, så de kan redegøre for samt deltage i en samtale eller diskussion om almene emner og kendte problemstillinger inden for kultur, erhverv og samfund
- læse ubearbejdede spansksprogede tekster, herunder medietekster, inden for såvel skønlitteratur som sagprosa. Erhvervsrelaterede tekster inddrages
- præsentere og redegøre for en kendt problemstilling på et klart mundtligt og nogenlunde flydende spansk
- skrive et enkelt og sammenhængende spansk, herunder kortere tekster af erhvervsrelateret karakter, og skriftligt oversætte en enkel dansk tekst til spansk
- analysere og fortolke forskellige teksttyper samt sætte den enkelte tekst ind i kulturelle, samfundsmæssige og litterære sammenhænge
- perspektivere den erhvervede viden om samfunds-, erhvervs- og kulturforhold i spansktalende lande til egne samfunds-, erhvervs- og kulturforhold
- benytte viden om, hvordan man lærer fremmedsprog, i det daglige arbejde.

2.2. Kernestof

Kernestoffet er:

- et centralt alment ordforråd til brug for mundtlig og skriftlig kommunikation
- et specifikt ordforråd i tilknytning til de valgte emner
- grundlæggende principper for sprogets anvendelse og opbygning, herunder morfologi, syntaks, fonetik og pragmatik
- moderne tekster inden for såvel skønlitteratur som sagprosa
- historiske, kulturelle og interkulturelle forhold i Spanien og Amerika, der har relevans for de studerede emner

- centrale samfunds- og erhvervsmæssige forhold i Spanien og Amerika
- aktuelle forhold i Spanien og Amerika. Der skal indgå spansksproget materiale fra såvel trykte som elektroniske medier
- spansk virksomhedskultur samt intern og ekstern kommunikation
- fagets centrale hjælpemidler.

2.3. Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof består af forskellige samfundsmæssige, erhvervsrelaterede, kulturelle og litterære udtryk fra de spansk-sprogede områder og er ikke nødvendigvis en del af emnelæsningen. Det skal uddybe og perspektivere kernestoffet samt udvide den faglige horisont, så eleverne opfylder de faglige mål. Det supplerende stof skal bidrage til at styrke det faglige samspil.

3. Tilrettelæggelse

3.1. Didaktiske principper

Undervisningen i spansk baseres på det kommunikative princip, og den tilrettelægges så vidt muligt induktivt. Fagets discipliner skal opleves som en helhed, der i overensstemmelse med de faglige mål primært fokuserer på anvendelsesaspektet. Undervisningen skal give eleverne mulighed for at erhverve sig den viden om sprog, der er nødvendig for at udvikle såvel mundtlige som skriftlige kommunikative kompetencer.

Lytte-, læse- og samtalestrategier skal give eleverne redskaber til at kunne igangsætte og opretholde kommunikation. Undervisningen skal integrere arbejdet med færdigheder, strategier, sproglig viden og indhold, hvor eleven er medansvarlig sprogindlærer. Eleverne skal trænes i at anvende såvel to- som et-sprogede ordbøger og en spansk grammatik.

Undervisningen foregår i størst muligt omfang på spansk. Sammenhængende sprogbrug prioriteres højere end sproglig præcision.

3.2. Arbejdsformer

Centralt i undervisningen står den faglige progression. Efter begynderundervisningen organiseres arbejdet hovedsageligt gennem seks til otte emner, der tilsammen skal repræsentere Spanien og Amerika. Arbejdet med spansk kultur, spanske samfunds- og erhvervsmæssige forhold integreres løbende i arbejdet med emnerne.

Arbejdsformer og metoder tilpasses de faglige mål, der arbejdes hen imod i det pågældende emne. Der benyttes en variation af arbejdsformer, der alle fokuserer på sproglæring gennem tilegnelse af de kommunikative færdigheder: lytteforståelse, samtalefærdighed, læseforståelse, mundtlig redegørelse og skrivefærdighed således, at eleverne udvikler større selvstændighed i arbejdet. Glosetræning, sproglige og kommunikative øvelser samt elevoplæg indgår i alle faser.

I hele forløbet udgør det skriftlige arbejde en integreret del af undervisningen. Det organiseres med progression således, at det i hele forløbet støtter den sproglige læringsproces.

Det skriftlige arbejde planlægges, så der er progression og sammenhæng til skriftligt arbejde i andre fag.

3.3. It og medier

It og elektroniske medier anvendes med det overordnede formål at fremme elevernes læringsproces og læringsresultat. Integration af it og elektroniske medier i undervisningen giver eleverne mulighed for at opleve sproget i varierede autentiske og aktuelle sammenhænge. Således bidrager moderne informations- og kommunikationsteknologi og anvendelse af elektroniske medier til at sikre og nuancere elevernes sproglige og indholdsmæssige udbytte.

3.4. Samspil med andre fag

Spansk A er omfattet af det generelle krav om samspil mellem fagene og indgår i studieområdet i overensstemmelse med de regler, der gælder for dette forløb. Når spansk A indgår i en *studieretning*, skal det indgå i samspil med andre fag om emner af sproglig, historisk, kulturel, interkulturel samt erhvervs- og samfundsøkonomisk art. Faget indgår i et samspil med øvrige sprogfag og dansk om sproglige og tekstanalytiske forhold. Dele af kernestof og supplerende stof i både obligatoriske fag og studieretningsfag vælges og behandles, så det bidrager til styrkelse af det faglige samspil i studieretningen.

4. Evaluering

4.1. Løbende evaluering

Der gennemføres løbende igennem undervisningen samt ved afslutningen af hvert emneforløb eller projektforløb evaluering af de fem kommunikative færdigheder: lytteforståelse, samtalefærdighed, læseforståelse, mundtlig redegørelse og skrivefærdighed, således at eleverne opnår en klar opfattelse af niveauet for og udviklingen i det faglige standpunkt, og således at den individuelle og fælles refleksion over udbyttet af undervisningen styrkes. Grundlaget for evalueringen skal være de faglige mål. Elevernes faglige standpunkt evalueres undervejs i forløbet ved hjælp af forskellige former for screening, mundtlige og skriftlige test, dialog mellem elev, klasse og lærer samt vurderinger af elevens processer og produkter, herunder elevernes egen selvevaluering.

4.2. Prøveformer

Der afholdes en centralt stillet skriftlig prøve og en mundtlig prøve.

Den skriftlige prøve

Skriftlig prøve på baggrund af et centralt stillet opgavesæt. Opgavesættet omfatter:

- fri skriftlig produktion med udgangspunkt i en spansk tekst på ca. én normalside og et billedmateriale
- oversættelse af tekst fra dansk til spansk
- en erhvervsrelateret opgave på spansk på baggrund af et spansksproget materiale.

Prøvens varighed er fire timer.

Eksaminanden må anvende alle hjælpemidler. Kommunikation med omverdenen er ikke tilladt. Endvidere er brug af internettet og oversættelsesprogrammer, dvs. software eller netbaserede programmer, som kan oversætte hele sætninger og hele tekster fra ét sprog til et andet, ikke tilladt, jf. dog § 15, stk. 2, i den almene eksamensbekendtgørelse.

Den mundtlige prøve

Mundtlig prøve på grundlag af et ukendt, ubearbejdet tekstmateriale af et omfang på ca. fire normalsider med tilknytning til ét af de studerede emner og et ukendt, ubearbejdet tekst- og billedmateriale af et omfang på ca. én normalside om et alment emne. De emner, der indgår som grundlag for prøven, skal tilsammen dække de faglige mål og kernestoffet. Prøvematerialet sendes til censor forud for prøvens afholdelse. Eksaminationstiden er ca. 30 minutter. Tekstmaterialet til første delprøve udleveres dagen før prøven, og der gives ca. 24 timers forberedelse, dog ikke mindre end 24 timer. Til anden delprøve gives der ca. 30 minutters forberedelse. I denne forberedelsestid må eksaminanden benytte alle hjælpemidler. Kommunikation med omverdenen er ikke tilladt. Endvidere er brug af internettet ikke tilladt, jf. dog § 15, stk. 2, i den almene eksamensbekendtgørelse.

Prøven er todelt.

Første del omfatter en præsentation på spansk af det ukendte, ubearbejdede tekstmateriale. Det studerede emne inddrages i præsentationen og i den uddybende samtale mellem eksaminand og eksaminator. Der opgives i tekstmaterialet glosser i et omfang, der er passende for tekstens sværhedsgrad og niveauet.

Anden del omfatter en samtale på spansk med udgangspunkt i et ukendt, ubearbejdet tekst- og billedmateriale. Teksten refereres i hovedtræk på spansk. Der opgives ikke gloser, bortset fra særlige gloser og real-kommentarer.

Prøvematerialet må anvendes højst tre gange på samme hold.

En normalside er for prosa 1300 bogstaver, svarende til ca. 1350 tegn, for lyrik 30 verslinjer.

4.3. Bedømmelseskriterier

Ved *den skriftlige prøve* bedømmes det, i hvilket omfang eksaminandens præstation lever op til de faglige mål, som de er angivet i pkt. 2.1. Der lægges vægt på, at eksaminanden kan uddrage det væsentlige af det udleverede tekstmateriale, udtrykke sig skriftligt på et sammenhængende spansk, besvare en opgave, disponere og fremstille et indhold klart og selvstændigt på en måde, der svarer til emnets karakter. Eksaminanden skal endvidere kunne vise sikkerhed i den relevante morfologi og syntaks og beherske et alment ordforråd samt idiomatik.

Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering.

Ved *den mundtlige prøve* bedømmes det, i hvilket omfang eksaminandens præstation lever op til de faglige mål. Der lægges vægt på, at eksaminanden på spansk kan præsentere og perspektivere det ukendte tekstmateriale og inddrage relevante elementer af spansk kultur, litteratur, erhverv og samfund fra det studerede emne. Endvidere lægges der vægt på samtalefærdighed og tekstforståelse.

Sammenhængende sprogbrug er vigtigere end korrekthed i detaljen.

Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering.

Bilag 26**Tysk begyndersprog A – hhx, juni 2013****1. Identitet og formål****1.1. Identitet**

Tysk er et færdighedsfag, et vidensfag og et kulturfag, og de forskellige sider af faget betinger hinanden gensidigt. Faget beskæftiger sig dels med tysksprogede tekster i bred forstand, som formidler væsentlige sider af Tysklands og tysksprogede landes samfundsmæssige, erhvervmæssige og kulturelle forhold, dels med sprogbrug og sprogtilegnelse samt interkulturel forståelse og kommunikation.

1.2. Formål

Gennem arbejdet med tysk sprog og samfundsmæssige, erhvervmæssige og kulturelle forhold i tysksprogede lande udvikler eleverne kompetence til at kommunikere på tysk med en solid vidensbaggrund. Formålet med undervisningen er, at eleverne opnår en bred indsigt i samfundsmæssige, erhvervmæssige og kulturelle forhold i tysksprogede lande og samtidig hermed oparbejder en interkulturel kompetence, der giver dem lyst og evne til at reflektere over og med forståelse gå i dialog med andre kulturer i almene og erhvervmæssige sammenhænge. Gennem arbejdet med faget opbygger eleverne endvidere studiekompetence ved, at de bliver i stand til at kombinere viden fra tyskfaget med viden fra andre fagområder. Desuden udvikler eleverne gennem undervisningen sans for litteratur og andre æstetiske udtryksformer som afsæt for oplevelse og refleksion.

2. Faglige mål og fagligt indhold**2.1. Faglige mål**

Eleverne skal kunne:

- forstå talt tysk standardsprog om kendte emner formidlet gennem forskellige medier
- læse og forstå lettere, nyere, autentiske tysksprogede tekster
- redegøre for og samtale om ukendte emner på tysk med et basalt ordforråd, brug af faste vendinger og udtryk samt relevante kommunikationsstrategier og redegøre for og diskutere kendte emner på tysk med et varieret ordforråd, herunder argumentere for deres synspunkter
- udtrykke sig skriftligt på tysk med et basalt ordforråd og grundlæggende grammatisk korrekthed
- forstå og forholde sig perspektiverende til indholdet af autentiske, tysksprogede fiktions- og sagprosa-tekster henholdsvis tysksprogede elektroniske medier om samfundsmæssige, erhvervmæssige og kulturelle forhold
- redegøre for aktuelle samfunds- og erhvervsforhold i Tyskland og øvrige tysksprogede lande i mundtlig og skriftlig kommunikation
- anvende grundlæggende erhvervsrelateret terminologi og fraseologi i arbejdet med virksomhedens eksterne og interne kommunikation, mundtligt og skriftligt
- anvende viden om erhvervmæssige forhold i mundtlig kommunikation
- forstå, opleve og samtale om tysksproget litteratur og andre æstetiske udtryksformer
- anvende viden om nyere tysk litteratur på en reflekterende måde i mundtlig kommunikation.

2.2. Kernestof

Kernestoffet er:

- grundlæggende ordforråd/sprogtilegnelse og vidensopbygning
- lettere, nyere tysksprogede tekster og elektronisk baseret materiale på tysk om kulturelle, samfundsmæssige og erhvervmæssige forhold i Tyskland i dag

- aktuelt autentisk tysksproget materiale om kulturelle, samfundsmæssige og erhvervmæssige forhold i Tyskland fra såvel trykte som elektroniske medier
- lettere tekst- og casemateriale om tyske virksomheder
- virksomhedens eksterne og interne kommunikation med særlig vægt på grundlæggende erhvervsrelateret terminologi og fraseologi
- et bredt udsnit af nyere tysksprogede skønlitterære tekster, heraf mindst to romaner eller længere sammenhængende tekster
- tekster og elektronisk baseret materiale på tysk om kulturelle forhold med fokus på ligheder og forskelle mellem tysk og egen kultur
- grundlæggende regler og normer for tysk sprogbrug og sprogstruktur, herunder relevante kommunikations- og sprogindlæringsstrategier.

Litterære og ikke-litterære tekster samt materiale fra elektroniske medier, der indgår i kernestoffet, skal være ubearbejdede og på autentisk tysk.

2.3. Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof skal uddybe og perspektivere kernestoffet samt udvide den faglige horisont og fremdrage nye dimensioner, så eleverne opfylder de faglige mål. Det supplerende stof bidrager endvidere til at styrke samspillet med andre fag.

3. Tilrettelæggelse

3.1. Didaktiske principper

Der lægges vægt på, at fagets discipliner tilsammen opleves som en helhed. Undervisningen skal fremme elevernes sproglige kreativitet og evne til at tænke utraditionelt. I arbejdet med sproget betones det gymnasiale niveau tidligt i undervisningsforløbet gennem inddragelse af notatteknik, læsestrategier, lyttestrategier, præsentationsteknik, kommunikationsstrategier m.v. Centralt i undervisningen står elevernes faglige progression. Der arbejdes både induktivt og deduktivt i overensstemmelse med elevernes forskellige læringsstile. Arbejdet med de sproglige aspekter sker med et stadig blik på sproget i anvendelse.

Undervisningen foregår i størst muligt omfang på tysk.

3.2. Arbejdsformer

Undervisningen tager udgangspunkt i elevernes forudsætninger med brug af varierede undervisningsformer.

I undervisningens tilrettelæggelse tilstræbes en sammenhæng mellem det skriftlige og mundtlige arbejde. Endvidere tilrettelægges undervisningen i temaforløb og selvstændigt studerede områder, der vælges sammen med eleverne.

Eleverne deltager i mindre og større faglige og tværfaglige projekter. Dette sker med progression fra små overskuelige forløb til større problemorienterede tværfaglige forløb.

Undervisningen organiseres hovedsageligt gennem seks til otte større eller mindre emner, hvor sagprosa-tekster og/eller litterære tekster indgår.

Eleverne skal i forløbet besvare et antal skriftlige opgaver. En del af de skriftlige opgaver stilles i tilknytning til de læste emner.

Det skriftlige arbejde planlægges, så der er progression, og så der er sammenhæng med det skriftlige arbejde i andre fag.

3.3. It og medier

It og medier anvendes med det overordnede formål at fremme elevernes læringsproces og læringsresultat. Integration af it og medier i undervisningen giver eleverne mulighed for at opleve sproget i varierede au-

tentiske og aktuelle sammenhænge. Således bidrager informations- og kommunikationsteknologi og medieanvendelse til at sikre og nuancere elevernes sproglige og indholdsmæssige udbytte, ligesom færdighedstræning understøttes af relevante interaktive øvelser og sprogtræningsprogrammer.

3.4. Samspil med andre fag

Tysk begyndersprog A er omfattet af det generelle krav om samspil mellem fagene og indgår i studieområdet i overensstemmelse med de regler, der gælder for dette forløb. Når tysk begyndersprog A indgår i en *studieretning*, skal det indgå i det faglige samspil i studieretningen, og dele af kernestof og supplerende stof vælges og behandles, så det bidrager til styrkelse af det faglige samspil. Når tysk begyndersprog A ikke indgår i en studieretning, indgår det – hvor det er muligt – i samspil med andre fag om emner af kulturel, interkulturel og virksomheds- og samfundsøkonomisk art. Elevernes manglende sprogkunderskab vil dog hindre reelt fagligt samspil i den første tid. Faget indgår også i et samspil med de øvrige fremmedsprog og dansk om sproglige forhold.

4. Evaluering

4.1. Løbende evaluering

Elevernes faglige og studiemæssige standpunkt evalueres ved hjælp af løbende test og prøver.

Gennem individuel vejledning og brug af test skal eleverne undervejs i det samlede forløb opnå en klar opfattelse af niveauet for og udviklingen i det faglige standpunkt. Disse test og prøver har samtidig til formål at skabe et rum for fælles refleksion for lærer og elever over resultater, læringsbehov, forbedringsmuligheder og foretrukne læringsstile hos den enkelte elev.

Grundlaget for evalueringen skal være de faglige mål.

4.2. Prøveformer

Der afholdes en centralt stillet skriftlig prøve og en mundtlig prøve.

Den skriftlige prøve

Skriftlig prøve på baggrund af et centralt stillet opgavesæt. Opgavesættet indeholder et tysksproget tekstgrundlag på ca. tre normalsider a 1300 bogstaver, svarende til ca. 1350 tegn, om samfundsmæssige og erhvervsmæssige forhold.

Der stilles tre opgaver:

- sammenfatning på dansk
- fri skriftlig produktion på tysk med udgangspunkt i det tyske tekst- og billedmateriale
- en erhvervsrelateret opgave på tysk på baggrund af et tysksproget materiale.

Prøvens varighed er fire timer.

Eksaminanden må anvende alle hjælpemidler. Kommunikation med omverdenen er ikke tilladt. Endvidere er brug af internettet og oversættelsesprogrammer, dvs. software eller netbaserede programmer, der kan oversætte hele sætninger og hele tekster fra ét sprog til et andet, ikke tilladt, jf. dog § 15, stk. 2, i den almene eksamensbekendtgørelse.

Den mundtlige prøve

Mundtlig prøve på grundlag af et ukendt, ubearbejdet tysksproget tekstmateriale af et omfang på ca. seks normalsider a 1300 enheder med relation til ét af de studerede emner og en ukendt, ubearbejdet tysksproget tekst af et omfang på én normalside a 1300 bogstaver, svarende til ca. 1350 tegn.

Prøvematerialet forsynes ikke med glosser og realkommentarer, medmindre det drejer sig om specielt vanskelige glosser og nødvendige realkommentarer.

De emner, der indgår som grundlag for prøven, skal tilsammen dække de faglige mål og kernestoffet.

Prøven er todelt med en samlet eksaminationstid på ca. 30 minutter.

Den ene del omfatter en præsentation på tysk af det ukendte, ubearbejdede tysksprogede tekstmateriale suppleret med en uddybende samtale på tysk mellem eksaminand og eksaminator. Tekstmaterialet udleveres dagen før prøven, og der gives ca. 24 timers forberedelsestid, dog ikke mindre end 24 timer. Alle hjælpemidler er tilladt.

Den anden del omfatter tekstforståelse med udgangspunkt i den ukendte, ubearbejdede tysksprogede tekst. Teksten refereres på tysk. Eksaminator stiller supplerende spørgsmål til uddybelse af eksaminandens forståelse af centrale sproglige og/eller indholdsmæssige forhold i teksten. Til denne del af prøven gives en forberedelsestid på ca. 30 minutter. I forberedelsestiden må eksaminanden benytte alle hjælpemidler. Kommunikation med omverdenen er ikke tilladt. Endvidere er brug af internettet ikke tilladt, jf. dog § 15, stk. 2, i den almene eksamensbekendtgørelse.

Det samme ukendte prøvemateriale må anvendes højst tre gange på samme hold.

4.3. Bedømmelseskriterier

Ved *den skriftlige prøve* bedømmes det, i hvilket omfang eksaminandens præstation lever op til de faglige mål, som de er angivet i pkt. 2.1. Der lægges vægt på, at eksaminanden kan uddrage det væsentlige af det udleverede tekstmateriale, udtrykke sig skriftligt på et sammenhængende tysk, besvare en opgave, disponere og fremstille et indhold klart og selvstændigt på en måde, der svarer til emnets karakter og opgavens stilleje. Eksaminanden skal endvidere kunne vise sikkerhed i den relevante morfologi og syntaks og beherske et basalt ordforråd samt idiomatik.

Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering.

Ved *den mundtlige prøve* bedømmes det, i hvilket omfang eksaminandens præstation lever op til de faglige mål. Der lægges vægt på, at eksaminanden på tysk kan præsentere og perspektivere det ukendte tekstmateriale og inddrage relevante elementer af tysk kultur, litteratur, erhverv og samfund fra det studerede emne. Endvidere lægges der vægt på samtalefærdighed og tekstforståelse.

Sammenhængende sprog er vigtigere end korrekthed i detaljen.

Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering.

Bilag 27**Tysk fortsættersprog A – hhx, juni 2013****1. Identitet og formål****1.1. Identitet**

Tysk er et færdighedsfag, et vidensfag og et kulturfag, og de forskellige sider af faget betinger hinanden gensidigt. Faget beskæftiger sig dels med tysksprogede tekster i bred forstand, som formidler væsentlige sider af Tysklands og tysksprogede landes samfundsmæssige, erhvervmæssige og kulturelle forhold, dels med sprogbrug og sprogtilegnelse samt interkulturel forståelse og kommunikation.

1.2. Formål

Gennem arbejdet med tysk sprog og samfundsmæssige, erhvervmæssige og kulturelle forhold i tysksprogede lande udvikler eleverne kompetence til at kommunikere på tysk med en solid vidensbaggrund. Formålet med undervisningen er, at eleverne opnår en bred indsigt i samfundsmæssige, erhvervmæssige og kulturelle forhold i tysksprogede lande og samtidig hermed oparbejder en interkulturel kompetence, der giver dem lyst og evne til at reflektere over og med forståelse gå i dialog med andre kulturer i almene og erhvervmæssige sammenhænge. Gennem arbejdet med faget opbygger eleverne endvidere studiekompetence ved, at de bliver i stand til at kombinere viden fra tyskfaget med viden fra andre fagområder. Desuden udvikler eleverne gennem undervisningen sans for litteratur og andre æstetiske udtryksformer som afsæt for oplevelse og refleksion.

2. Faglige mål og fagligt indhold**2.1. Faglige mål**

Eleverne skal kunne:

- forstå talt tysk standardsprog om kendte emner formidlet gennem forskellige medier
- læse og forstå nyere, autentiske tysksprogede tekster
- redegøre for og samtale om ukendte emner på tysk med et varieret ordforråd, brug af faste vendinger og udtryk samt relevante kommunikationsstrategier og redegøre for og diskutere kendte emner på tysk med et nuanceret og varieret ordforråd, herunder argumentere for deres synspunkter
- udtrykke sig skriftligt på tysk med et varieret ordforråd og grammatisk korrekthed
- forstå og forholde sig fagligt perspektiverende til indholdet af autentiske, tysksprogede fiktions- og sagprosattekster henholdsvis tysksprogede elektroniske medier om samfundsmæssige, erhvervmæssige og kulturelle forhold
- anvende viden om aktuelle samfunds- og erhvervsforhold i Tyskland og øvrige tysksprogede lande i mundtlig og skriftlig kommunikation
- anvende relevant erhvervsrelateret terminologi og fraseologi i arbejdet med virksomhedens eksterne og interne kommunikation, mundtligt og skriftligt
- anvende viden om erhvervmæssige forhold med interkulturel kompetence i skriftlig og mundtlig kommunikation
- forstå, opleve og reflektere over tysksproget litteratur og andre æstetiske udtryksformer
- anvende viden om nyere, tysk litteratur på en reflekterende og perspektiverende måde i mundtlig kommunikation.

2.2. Kernestof

Kernestoffet er:

- et bredt udsnit af autentiske tysksprogede tekster om hovedtrækkene i den politiske, økonomiske og samfundsmæssige udvikling i Tyskland efter 1945

- nyere, autentiske tysksprogede tekster og nyhedsudsendelser om kulturelle, samfundsmæssige og erhvervmæssige forhold i Tyskland i dag
- aktuelt autentisk tysksproget materiale om kulturelle, samfundsmæssige og erhvervmæssige forhold i Tyskland fra såvel trykte som elektroniske medier
- tekst- og casemateriale om tyske virksomheder
- virksomhedens eksterne og interne kommunikation
- et bredt udsnit af nyere skønlitterære tysksprogede tekster, heraf mindst to romaner eller længere sammenhængende tekster
- tekster og elektronisk baseret materiale på tysk om kulturelle forhold med fokus på ligheder og forskelle mellem tysk og egen kultur
- væsentlige regler og normer for tysk sprogbrug og sprogstruktur, herunder gennemgang af relevante kommunikations- og sprogindlæringsstrategier.

Litterære og ikke-litterære tekster samt materiale fra elektroniske medier, der indgår i kernestoffet, skal være ubearbejdede og på autentisk tysk.

2.3. Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof skal uddybe og perspektivere kernestoffet samt udvide den faglige horisont og fremdrage nye dimensioner, så eleverne opfylder de faglige mål. Det supplerende stof bidrager endvidere til at styrke samspillet med andre fag.

3. Tilrettelæggelse

3.1. Didaktiske principper

Undervisningen skal tage udgangspunkt i et fagligt niveau svarende til elevernes niveau fra grundskolen. Der lægges vægt på, at fagets discipliner tilsammen opleves som en helhed. Undervisningen skal fremme elevernes sproglige kreativitet og evne til at tænke utraditionelt. Centralt i undervisningen står elevernes faglige progression. Der arbejdes både induktivt og deduktivt i overensstemmelse med elevernes forskellige læringsstile. Arbejdet med de sproglige aspekter sker med et stadigt blik på sproget i anvendelse. Undervisningen foregår i størst muligt omfang på tysk.

3.2. Arbejdsformer

Undervisningen tager udgangspunkt i elevernes forudsætninger med brug af varierede undervisningsformer.

I undervisningens tilrettelæggelse tilstræbes en sammenhæng mellem det skriftlige og mundtlige arbejde. Endvidere tilrettelægges undervisningen i temaforløb og selvstændigt studerede områder, der vælges sammen med eleverne.

Eleverne deltager i mindre og større faglige og tværfaglige projekter. Dette sker med progression fra små overskuelige forløb til større problemorienterede tværfaglige forløb.

Undervisningen organiseres hovedsageligt gennem 8 til 10 større eller mindre emner, hvor sagprosattekster og/eller litterære tekster indgår.

Eleverne skal i forløbet besvare et antal skriftlige opgaver. En del af de skriftlige opgaver stilles i tilknytning til de læste emner.

Det skriftlige arbejde planlægges, så der er progression, og så der er sammenhæng med det skriftlige arbejde i andre fag.

3.3. It og medier

It og medier anvendes med det overordnede formål at fremme elevernes læringsproces og læringsresultat. Integration af it og medier i undervisningen giver eleverne mulighed for at opleve sproget i varierede au-

tentiske og aktuelle sammenhænge. Således bidrager informations- og kommunikationsteknologi og medieanvendelse til at sikre og nuancere elevernes sproglige og indholdsmæssige udbytte, ligesom færdighedstræning understøttes af relevante interaktive øvelser og sprogtræningsprogrammer.

3.4. Samspil med andre fag

Tysk fortsættersprog A er omfattet af det generelle krav om samspil mellem fagene og indgår i studieområdet i overensstemmelse med de regler, der gælder for dette forløb. Når tysk fortsættersprog A indgår i en *studieretning*, skal det indgå i det faglige samspil i studieretningen, og dele af kernestof og supplerende stof vælges og behandles, så det bidrager til styrkelse af det faglige samspil. Når tysk fortsættersprog A ikke indgår i en studieretning, indgår det – hvor det er muligt – i samspil med andre fag om emner af kulturel, interkulturel og virksomheds- og samfundsøkonomisk art. Faget indgår også i et samspil med de øvrige fremmedsprog og dansk om sproglige forhold.

4. Evaluering

4.1. Løbende evaluering

Elevernes faglige og studiemæssige standpunkt evalueres ved hjælp af indledende screening, der følges op af løbende test og prøver.

Gennem individuel vejledning og brug af test skal eleverne undervejs i det samlede forløb opnå en klar opfattelse af niveauet for og udviklingen i det faglige standpunkt. Disse test og prøver har samtidig til formål at skabe et rum for fælles refleksion for lærer og elever over resultater, læringsbehov, forbedringsmuligheder og foretrukne læringsstile hos den enkelte elev.

Grundlaget for evalueringen skal være de faglige mål.

4.2. Prøveformer

Der afholdes en centralt stillet skriftlig prøve og en mundtlig prøve.

Den skriftlige prøve

Skriftlig prøve på baggrund af et centralt stillet opgavesæt. Opgavesættet indeholder et tysksproget tekstgrundlag på ca. fire normalsider a 1300 bogstaver, svarende til ca. 1350 tegn, om samfundsmæssige og erhvervsmæssige forhold.

Der stilles tre opgaver:

- sammenfatning på dansk
- fri skriftlig produktion på tysk med udgangspunkt i det tyske tekst- og billedmateriale
- en erhvervsrelateret opgave på tysk på baggrund af et tysksproget materiale.

Prøvens varighed er fem timer.

Eksaminanden må anvende alle hjælpemidler. Kommunikation med omverdenen er ikke tilladt. Endvidere er brug af internettet og oversættelsesprogrammer, dvs. software eller netbaserede programmer, der kan oversætte hele sætninger og hele tekster fra ét sprog til et andet, ikke tilladt, jf. dog § 15, stk. 2, i den almene eksamensbekendtgørelse.

Den mundtlige prøve

Mundtlig prøve på grundlag af et ukendt, ubearbejdet tysksproget tekstmateriale af et omfang på ca. otte normalsider a 1300 bogstaver, svarende til ca. 1350 tegn, med relation til ét af de studerede emner og en ukendt, ubearbejdet tysksproget tekst af et omfang på to normalsider a 1300 bogstaver, svarende til ca. 1350 tegn.

Prøvematerialet forsynes kun med specielt vanskelige gloser og nødvendige realkommentarer.

De emner, der indgår som grundlag for prøven, skal tilsammen dække de faglige mål og kernestoffet.

Prøven er todelt med en samlet eksaminationstid på ca. 30 minutter.

Den ene del omfatter en præsentation på tysk af det ukendte, ubearbejdede tysksprogede tekstmateriale suppleret med en uddybende samtale på tysk mellem eksaminand og eksaminator. Tekstmaterialet udleveres dagen før prøven, og der gives ca. 24 timers forberedelsestid, dog ikke mindre end 24 timer. Alle hjælpemidler er tilladt.

Den anden del omfatter tekstforståelse med udgangspunkt i den ukendte, ubearbejdede tysksprogede tekst. Teksten refereres på tysk. Eksaminator stiller supplerende spørgsmål til uddybelse af eksaminandens forståelse af centrale sproglige og/eller indholdsmæssige forhold i teksten. Til denne del af prøven gives en forberedelsestid på ca. 30 minutter. I denne forberedelsestid må eksaminanden benytte alle hjælpemidler. Kommunikation med omverdenen er ikke tilladt. Endvidere er brug af internettet ikke tilladt, jf. dog § 15, stk. 2, i den almene eksamensbekendtgørelse.

Det samme ukendte prøvemateriale må anvendes højst tre gange på samme hold.

4.3. Bedømmelseskriterier

Ved *den skriftlige prøve* bedømmes det, i hvilket omfang eksaminandens præstation lever op til de faglige mål, som de er angivet i pkt. 2.1. Der lægges vægt på, at eksaminanden kan uddrage det væsentlige af det udleverede tekstmateriale, udtrykke sig skriftligt på et sammenhængende tysk, besvare en opgave, disponere og fremstille et indhold klart og selvstændigt på en måde, der svarer til emnets karakter og opgavens stilleje. Eksaminanden skal endvidere kunne vise sikkerhed i den relevante morfologi og syntaks og beherske et varieret ordforråd samt idiomatik.

Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering.

Ved *den mundtlige prøve* bedømmes det, i hvilket omfang eksaminandens præstation lever op til de faglige mål. Der lægges vægt på, at eksaminanden på tysk kan præsentere og perspektivere det ukendte tekstmateriale og inddrage relevante elementer af tysk kultur, litteratur, erhverv og samfund fra det studerede emne. Endvidere lægges der vægt på samtalefærdighed og tekstforståelse.

Sammenhængende sprog er vigtigere end korrekthed i detaljen.

Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering.

Bilag 28**Tysk fortsættersprog B – hxx, juni 2013****1. Identitet og formål****1.1. Identitet**

Tysk er et færdighedsfag, et vidensfag og et kulturfag, og de forskellige sider af faget betinger hinanden gensidigt. Faget beskæftiger sig dels med tysksprogede tekster i bred forstand, som formidler væsentlige sider af Tysklands og tysksprogede landes samfundsmæssige, erhvervmæssige og kulturelle forhold, dels med sprogbrug og sprogtilegnelse samt interkulturel forståelse og kommunikation.

1.2. Formål

Gennem arbejdet med tysk sprog og samfundsmæssige, erhvervmæssige og kulturelle forhold i tysksprogede lande udvikler eleverne kompetence til at kommunikere på tysk med en solid vidensbaggrund. Formålet med undervisningen er, at eleverne opnår en bred indsigt i samfundsmæssige, erhvervmæssige og kulturelle forhold i tysksprogede lande og samtidig hermed oparbejder en interkulturel kompetence, der giver dem lyst og evne til at reflektere over og med forståelse gå i dialog med andre kulturer i almene og erhvervmæssige sammenhænge. Gennem arbejdet med faget opbygger eleverne endvidere studiekompetence ved, at de bliver i stand til at kombinere viden fra tyskfaget med viden fra andre fagområder. Desuden udvikler eleverne gennem undervisningen sans for litteratur og andre æstetiske udtryksformer som afsæt for oplevelse og refleksion.

2. Faglige mål og fagligt indhold**2.1. Faglige mål**

Eleverne skal kunne:

- forstå talt tysk standardsprog om kendte emner formidlet gennem forskellige medier
- læse og forstå lettere, nyere, autentiske tysksprogede tekster
- redegøre for og samtale om ukendte emner på tysk med et basalt ordforråd, brug af faste vendinger og udtryk samt relevante kommunikationsstrategier og redegøre for og diskutere kendte emner på tysk med et varieret ordforråd, herunder argumentere for deres synspunkter
- udtrykke sig skriftligt på tysk med et basalt ordforråd og grundlæggende grammatisk korrekthed
- forstå og forholde sig perspektiverende til indholdet af autentiske, tysksprogede fiktions- og sagprosa-tekster henholdsvis tysksprogede elektroniske medier om samfundsmæssige, erhvervmæssige og kulturelle forhold
- redegøre for aktuelle samfunds- og erhvervsforhold i Tyskland og øvrige tysksprogede lande i mundtlig og skriftlig kommunikation
- anvende grundlæggende erhvervsrelateret terminologi og fraseologi i arbejdet med virksomhedens eksterne og interne kommunikation, mundtligt og skriftligt
- anvende viden om erhvervmæssige forhold i mundtlig kommunikation
- forstå, opleve og samtale om tysksproget litteratur og andre æstetiske udtryksformer
- anvende viden om nyere tysk litteratur på en reflekterende måde i mundtlig kommunikation.

2.2. Kernestof

Kernestoffet er:

- et bredt udsnit af lettere autentiske tysksprogede tekster om hovedtrækkene i den politiske og samfundsmæssige udvikling i Tyskland efter 1945
- lettere, nyere, autentiske tysksprogede tekster og nyhedsudsendelser om kulturelle, samfundsmæssige og erhvervmæssige forhold i Tyskland i dag

- aktuelt autentisk tysksproget materiale om kulturelle, samfundsmæssige og erhvervmæssige forhold i Tyskland fra såvel trykte som elektroniske medier
- lettere tekst- og casemateriale om tyske virksomheder
- virksomhedens eksterne og interne kommunikation med særlig vægt på grundlæggende erhvervsrelateret terminologi og fraseologi
- et bredt udsnit af nyere tysksprogede skønlitterære tekster, heraf mindst én roman eller en længere sammenhængende tekst
- tekster og elektronisk baseret materiale på tysk om kulturelle forhold med fokus på ligheder og forskelle mellem tysk og egen kultur
- grundlæggende regler og normer for tysk sprogbrug og sprogstruktur, herunder relevante kommunikations- og sprogindlæringsstrategier.

Litterære og ikke-litterære tekster samt materiale fra elektroniske medier, der indgår i kernestoffet, skal være ubearbejdede og på autentisk tysk.

2.3. Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof skal uddybe og perspektivere kernestoffet samt udvide den faglige horisont og fremdrage nye dimensioner, så eleverne opfylder de faglige mål. Det supplerende stof bidrager endvidere til at styrke samspejlet med andre fag.

3. Tilrettelæggelse

3.1. Didaktiske principper

Undervisningen skal tage udgangspunkt i et fagligt niveau svarende til elevernes niveau fra grundskolen. Der lægges vægt på, at fagets discipliner tilsammen opleves som en helhed. Undervisningen skal fremme elevernes sproglige kreativitet og evne til at tænke utraditionelt. Centralt i undervisningen står elevernes faglige progression. Der arbejdes både induktivt og deduktivt i overensstemmelse med elevernes forskellige læringsstile. Arbejdet med de sproglige aspekter sker med et stadigt blik på sproget i anvendelse.

Undervisningen foregår i størst muligt omfang på tysk.

3.2. Arbejdsformer

Undervisningen tager udgangspunkt i elevernes forudsætninger med brug af varierede undervisningsformer.

I undervisningens tilrettelæggelse tilstræbes en sammenhæng mellem det skriftlige og mundtlige arbejde. Endvidere tilrettelægges undervisningen i temaforløb og selvstændigt studerede områder, der vælges sammen med eleverne.

Eleverne deltager i mindre og større faglige og tværfaglige projekter. Dette sker med progression fra små overskuelige forløb til større problemorienterede tværfaglige forløb.

Undervisningen organiseres hovedsageligt gennem seks til otte større eller mindre emner, hvor sagprosa-tekster og/eller litterære tekster indgår.

Eleverne skal i forløbet besvare et antal skriftlige opgaver. En del af de skriftlige opgaver stilles i tilknytning til de læste emner.

Det skriftlige arbejde planlægges, så der er progression, og så der er sammenhæng med det skriftlige arbejde i andre fag.

3.3. It og medier

It og medier anvendes med det overordnede formål at fremme elevernes læringsproces og læringsresultat. Integration af it og medier i undervisningen giver eleverne mulighed for at opleve sproget i varierede autentiske og aktuelle sammenhænge. Således bidrager informations- og kommunikationsteknologi og me-

dieanvendelse til at sikre og nuancere elevernes sproglige og indholdsmæssige udbytte, ligesom færdighedstræning understøttes af relevante interaktive øvelser og sprogtræningsprogrammer.

3.4. Samspil med andre fag

Tysk fortsættersprog B er omfattet af det generelle krav om samspil mellem fagene og indgår i studieområdet i overensstemmelse med de regler, der gælder for dette forløb. Når tysk fortsættersprog B indgår i en *studieretning*, skal det indgå i det faglige samspil i studieretningen, og dele af kernestof og supplerende stof vælges og behandles, så det bidrager til styrkelse af det faglige samspil. Når tysk fortsættersprog B ikke indgår i en studieretning, indgår det – hvor det er muligt – i samspil med andre fag om emner af kulturel, interkulturel og virksomheds- og samfundsøkonomisk art. Faget indgår også i et samspil med de øvrige fremmedsprog og dansk om sproglige forhold.

4. Evaluering

4.1. Løbende evaluering

Elevernes faglige og studiemæssige standpunkt evalueres ved hjælp af indledende screening, der følges op af løbende test og prøver.

Gennem individuel vejledning og brug af test skal eleverne undervejs i det samlede forløb opnå en klar opfattelse af niveauet for og udviklingen i det faglige standpunkt. Disse test og prøver har samtidig til formål at skabe et rum for fælles refleksion for lærer og elever over resultater, læringsbehov, forbedringsmuligheder og foretrukne læringsstile hos den enkelte elev.

Grundlaget for evalueringen skal være de faglige mål.

4.2. Prøveform

Der afholdes en mundtlig prøve på grundlag af et ukendt, ubearbejdet tysksproget tekstmateriale af et omfang på ca. seks normalsider a 1300 bogstaver, svarende til ca. 1350 tegn, med relation til ét af de studerede emner og en ukendt, ubearbejdet tysksproget tekst af et omfang på én normalside a 1300 bogstaver, svarende til ca. 1350 tegn.

Prøvematerialet forsynes kun med specielt vanskelige gloser og nødvendige realkommentarer.

De emner, der indgår som grundlag for prøven, skal tilsammen dække de faglige mål og kernestoffet.

Prøven er todelt med en samlet eksaminationstid på ca. 30 minutter.

Den første del omfatter en præsentation på tysk af det ukendte, ubearbejdede tysksprogede tekstmateriale suppleret med en uddybende samtale på tysk mellem eksaminand og eksaminator. Tekstmaterialet udleveres dagen før prøven, og der gives ca. 24 timers forberedelsestid, dog ikke mindre end 24 timer. Alle hjælpemidler er tilladt.

Den anden del omfatter tekstforståelse med udgangspunkt i den ukendte, ubearbejdede tysksprogede tekst. Teksten refereres på tysk. Eksaminator stiller supplerende spørgsmål til uddybelse af eksaminandens forståelse af centrale sproglige og/eller indholdsmæssige forhold i teksten. Til denne del af prøven gives en forberedelsestid på ca. 30 minutter. I denne forberedelsestid må eksaminanden benytte alle hjælpemidler. Kommunikation med omverdenen er ikke tilladt. Endvidere er brug af internettet ikke tilladt, jf. dog § 15, stk. 2, i den almene eksamensbekendtgørelse.

Det samme ukendte prøvemateriale må anvendes højst tre gange på samme hold.

4.3. Bedømmelseskriterier

Det bedømmes, i hvilket omfang eksaminandens præstation lever op til de faglige mål, som de er angivet i pkt. 2.1. Der lægges vægt på, at eksaminanden på tysk kan præsentere og perspektivere det ukendte tekstmateriale og inddrage relevante elementer af tysk kultur, litteratur, erhverv og samfund fra det studerede emne. Endvidere lægges der vægt på samtalefærdighed og tekstforståelse.

Sammenhængende sprog er vigtigere end korrekthed i detaljen.

Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering.

Bilag 29**Virksomhedsøkonomi A – hhx, juni 2013****1. Identitet og formål****1.1. Identitet**

Virksomhedsøkonomi er et samfundsvidenskabeligt fag. Faget giver viden om virksomhedens bæredygtighed i en markedsorienteret international økonomi. Faget beskæftiger sig med erhvervsvirksomhedens økonomiske beslutninger og adfærd i samspil med omverdenen.

1.2. Formål

Gennem undervisningen i virksomhedsøkonomi skal eleverne udvikle evnen til at forholde sig reflekterende til virksomheden, dens værdiskabelse og dens økonomiske handlemuligheder. Endvidere skal eleverne udvikle evnen til at analysere, vurdere og formidle virksomhedsøkonomiske problemstillinger gennem anvendelse af økonomisk teori i en virkelighedsnær og international kontekst.

2. Faglige mål og fagligt indhold**2.1. Faglige mål**

Eleverne skal kunne:

- afgøre hvilke forhold, der har betydning for en virksomheds økonomi
- identificere, formulere og behandle økonomiske udfordringer, der knytter sig til en virksomheds økonomiske forhold
- anvende erhvervsøkonomisk teori på udvalgte økonomiske modeller og forklare modellernes forudsætninger og egenskaber
- udarbejde et virksomhedsøkonomisk ræsonnement, herunder kunne forklare sammenhængen mellem en række virksomhedsøkonomiske forhold i en given kontekst
- indsamle, bearbejde og præsentere informationer om en virksomheds økonomiske forhold og vurdere informationernes troværdighed og relevans
- fortolke og formidle virksomhedsøkonomiske forhold
- udvælge og anvende relevante matematiske redskaber og it-værktøjer.

2.2. Kernestof

Kernestoffet er følgende:

Virksomhed og samfund

- Virksomheden i en markedsøkonomi, virksomhedens forskellige livsfaser, opstart af virksomhed, virksomheden i vækstfasen, virksomheden i modningsfasen.

Virksomhedens strategi

- Rammer for virksomhedens udvikling, virksomhedens eksterne forhold, virksomhedens interne forhold, opsamling på den strategiske analyse, strategisk intention, strategiudvikling og implementering, strategisk forretningsudvikling.

Økonomiske informationer om virksomheden

- Bæredygtig virksomhed, internt regnskab, eksternt regnskab, ikke-finansielle rapporter.

Økonomisk analyse af virksomheden

- Nøgletal til analyseformål, analyse af virksomhedens finansielle regnskab.

Økonomiske beslutninger i virksomheden

- Økonomiske beslutninger, prisfastsættelse, udnyttelse af knap kapacitet, investering, logistik.

Planer, budgetter og kontrol i virksomheden

- Planlægning og budgetlægning, budgettering og kontrol.

2.3. Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof belyser aktuelle problemstillinger omkring virksomheders bæredygtighed.

3. Tilrettelæggelse

3.1. Didaktiske principper

De virksomhedsøkonomiske problemstillinger analyseres ud fra en helhedsorienteret synsvinkel.

Det problembaserede undervisningsprincip har en central plads i tilrettelæggelsen af undervisningen. Gennem denne undervisning fremmes elevernes evne til at strukturere, formulere og formidle fagligt stof. De virksomhedsøkonomiske problemstillinger ansues fra virksomhedens synsvinkel. Individet og samfundet er interessenter i forhold til virksomhedens beslutninger og adfærd. Undervisningen i virksomhedsøkonomisk teori omfatter kvantitative og kvalitative modeller på det strategiske, taktiske og operative niveau.

3.2. Arbejdsformer

Undervisningen tilrettelægges med variation og progression i valget af arbejdsformer.

Undervisningen omfatter arbejde med øvelser ud fra afgrænsede virksomhedsøkonomiske problemer med givne svarmuligheder, opgaver med afgrænsede problemer og flere svarmuligheder og cases med åbne problemstillinger og mange svarmuligheder.

Undervisningen omfatter et projektførløb. Forløbet tilrettelægges med en høj grad af autenticitet, og således at elevernes evne til at diskutere og vurdere virksomhedsøkonomiske problemstillinger med anvendelse af fagets teori i en virkelighedsnær og international kontekst udvikles.

Skriftligt arbejde medtænkes i den daglige undervisning. Eleverne skal udfordres i forhold til genre som registrerende tekster, undersøgende tekster, ræsonnerende tekster og vurderende tekster.

3.3. It

Undervisningen tilrettelægges under hensyn til, at it indgår som fagligt og pædagogisk værktøj. I forbindelse med case og projektførløb skal eleverne have adgang til elektroniske kommunikationsplatforme og internettet.

3.4. Samspil med andre fag

Dele af kernestoffet og det supplerende stof vælges og behandles, så det bidrager til styrkelse af det faglige samspil i studieretningen. Når faget indgår i en *studieretning* sammen med samfundsvidenskabelige fag, skal der lægges vægt på samspil omkring økonomiske problemstillinger. Når faget indgår i en studieretning sammen med matematik, lægges der vægt på samspil omkring de virksomhedsøkonomiske modeller.

4. Evaluering

4.1. Løbende evaluering

Grundlaget for den løbende evaluering er de faglige mål. Gennem individuel vejledning og evaluering opnår eleverne undervejs i det samlede forløb en klar opfattelse af niveauet for og udviklingen i det faglige

standpunkt, herunder inddrages aktiviteter, som stimulerer den individuelle og fælles refleksion over udbyttet af undervisningen.

4.2 Prøveformer

Der afholdes en centralt stillet skriftlig prøve og en mundtlig prøve.

Den skriftlige prøve

Grundlaget for den skriftlige prøve er en centralt stillet opgave. Prøvens varighed er fire timer.

Den mundtlige prøve

Skolens leder vælger for det enkelte hold én af følgende to prøveformer:

Prøveform a)

Mundtlig prøve på grundlag af et ukendt tekstmateriale og et antal spørgsmål. Prøvematerialet sendes til censor forud for prøvens afholdelse.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives ca. 30 minutters forberedelsestid.

Eksaminationen former sig som en samtale mellem eksaminand og eksaminator. Et prøvemateriale må højst anvendes ved tre eksaminationer på samme hold. Hele prøvematerialet skal dække de faglige mål bredt.

Prøveform b)

Mundtlig prøve på grundlag eksaminandens projektforsløb fra undervisningen, jf. pkt. 3.2., og et ukendt tekstmateriale med et antal spørgsmål. Prøvematerialet sendes til censor forud for prøvens afholdelse.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives ca. 30 minutters forberedelsestid.

Eksaminationen er todelt.

Den ene del består af eksaminandens præsentation af en selvvalgt problemstilling fra projektforsløbet suppleret med uddybende spørgsmål fra eksaminator.

Anden del tager udgangspunkt i det ukendte tekstmateriale og former sig som en samtale mellem eksaminand og eksaminator.

Eksaminationstiden fordeles ligeligt mellem de to dele.

Et prøvemateriale må højst anvendes ved tre eksaminationer på samme hold. Hele prøvematerialet skal dække de faglige mål bredt.

4.3. Bedømmelseskriterier

Ved bedømmelsen af eksaminandens præstation ved den skriftlige og den mundtlige prøve vurderes det, i hvor høj grad eksaminanden er i stand til at opfylde fagets mål, som de er angivet i pkt. 2.1. Ved både den skriftlige og den mundtlige prøve gives der én samlet karakter ud fra en helhedsvurdering.

Bilag 30**Virksomhedsøkonomi B – hhx, juni 2013****1. Identitet og formål****1.1. Identitet**

Virksomhedsøkonomi er et samfundsvidenskabeligt fag. Faget giver viden om virksomhedens bæredygtighed i en markedsorienteret international økonomi. Faget beskæftiger sig med erhvervsvirksomhedens økonomiske beslutninger og adfærd i samspil med omverdenen.

1.2. Formål

Gennem undervisningen i virksomhedsøkonomi skal eleverne udvikle evnen til at forholde sig reflekterende til virksomheden, dens værdiskabelse og dens økonomiske handlemuligheder. Endvidere skal eleverne udvikle evnen til at analysere, vurdere og formidle virksomhedsøkonomiske problemstillinger gennem anvendelse af økonomisk teori i en virkelighedsnær og international kontekst.

2. Faglige mål og fagligt indhold**2.1. Faglige mål**

Eleverne skal kunne:

- afgøre hvilke forhold, der har betydning for en virksomheds økonomi
- identificere, formulere og behandle de grundlæggende økonomiske udfordringer, der knytter sig til en virksomheds bæredygtighed
- anvende simple virksomhedsøkonomiske modeller og forklare modellernes egenskaber
- udarbejde et elementært virksomhedsøkonomisk ræsonnement, herunder kunne forklare sammenhængen mellem økonomiske forhold i en given og afgrænset kontekst
- indsamle, bearbejde og præsentere informationer om en virksomheds grundlæggende økonomiske forhold, herunder kunne vurdere informationernes troværdighed
- fortolke og formidle fundamentale virksomhedsøkonomiske forhold
- anvende relevante matematiske redskaber og it-værktøjer.

2.2. Kernestof

Kernestoffet er følgende:

Virksomhed og samfund

- Virksomheden i en markedsøkonomi, virksomhedens forskellige livsfaser, opstart af virksomhed, virksomheden i vækstfasen, virksomheden i modningsfasen.

Virksomhedens strategi

- Rammer for virksomhedens udvikling, virksomhedens eksterne forhold, virksomhedens interne forhold, opsamling på den strategiske analyse, strategisk intention, strategiudvikling og implementering, strategisk forretningsudvikling.

Økonomiske informationer om virksomheden

- Bæredygtig virksomhed, internt regnskab, eksternt regnskab.

Økonomisk analyse af virksomheden

- Nøgletal til analyseformål, analyse af virksomhedens finansielle regnskab.

Økonomiske beslutninger i virksomheden, herunder logistik

Planer og budgetter i virksomheden

– Planlægning, budgetlægning og budgettering.

2.3. Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof belyser aktuelle problemstillinger omkring virksomheders bæredygtighed.

3. Tilrettelæggelse

3.1. Didaktiske principper

Det problembaserede undervisningsprincip har en central plads i tilrettelæggelsen af undervisningen. De virksomhedsøkonomiske problemstillinger analyseres og vurderes ud fra virksomhedens synsvinkel. Individet og samfundet er virksomhedens interesser.

Ved tilrettelæggelsen af undervisningen skal der i øvrigt lægges vægt på, at eleverne får mulighed for at opleve faget som relevant, aktuelt og spændende.

3.2. Arbejdsformer

Undervisningen tilrettelægges med variation og progression i valget af arbejdsformer.

Undervisningen omfatter arbejde med øvelser ud fra afgrænsede virksomhedsøkonomiske problemer med givne svarmuligheder, opgaver med afgrænsede problemer med flere svarmuligheder og cases med åbne problemstillinger og mange svarmuligheder.

Undervisningen omfatter et projektførløb. Forløbet tilrettelægges med en høj grad af autenticitet, og således at elevernes evne til at diskutere og vurdere virksomhedsøkonomiske problemstillinger med anvendelse af fagets teori i en virkelighedsnær og international kontekst udvikles.

Skriftligt arbejde er en del den daglige undervisning. Eleverne skal udfordres i forhold til forskellige gener, f.eks. registrerende tekster, undersøgende tekster, ræsonnerende tekster og vurderende tekster.

3.3. It

Undervisningen tilrettelægges under hensyn til, at it indgår som et fagligt og pædagogisk værktøj. I forbindelse med case og projektarbejde skal eleverne have adgang til elektroniske kommunikationsplatforme og internettet.

3.4. Samspil med andre fag

Dele af kernestoffet og det supplerende stof vælges og behandles, så det bidrager til styrkelse af det faglige samspil i studieretningen. Når faget indgår i en *studieretning* sammen med samfundsvidenskabelige fag, skal der lægges vægt på samspil omkring internationale problemstillinger.

4. Evaluering

4.1. Løbende evaluering

Grundlaget for den løbende evaluering er de faglige mål. Gennem individuel vejledning og evaluering opnår eleverne undervejs i det samlede forløb en klar opfattelse af niveauet for og udviklingen i det faglige standpunkt, herunder inddrages aktiviteter, som stimulerer den individuelle og fælles refleksion over udbyttet af undervisningen.

4.2. Prøveformer

Der afholdes en centralt stillet skriftlig prøve og en mundtlig prøve.

Den skriftlige prøve

Grundlaget for den skriftlige prøve er en centralt stillet opgave. Prøvens varighed er fire timer.

Den mundtlige prøve

Skolens leder vælger for det enkelte hold én af følgende to prøveformer:

Prøveform a)

Mundtlig prøve på grundlag af et ukendt tekstmateriale og et antal spørgsmål. Prøvematerialet sendes til censor forud for prøvens afholdelse.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives ca. 30 minutters forberedelsestid.

Eksaminationen former sig som en samtale mellem eksaminand og eksaminator. Et prøvemateriale må højst anvendes ved tre eksaminationer på samme hold. Hele prøvematerialet skal dække de faglige mål bredt.

Prøveform b)

Mundtlig prøve på grundlag af eksaminandens projektforslag fra undervisningen, jf. pkt. 3.2., og et ukendt tekstmateriale med et antal spørgsmål. Prøvematerialet sendes til censor forud for prøvens afholdelse.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives ca. 30 minutters forberedelsestid.

Eksaminationen er todelt.

Den ene del består af eksaminandens præsentation af en selvvalgt problemstilling fra projektforslaget suppleret med uddybende spørgsmål fra eksaminator.

Anden del tager udgangspunkt i det ukendte tekstmateriale og former sig som en samtale mellem eksaminand og eksaminator.

Eksaminationstiden fordeles ligeligt mellem de to dele.

Et prøvemateriale må højst anvendes ved tre eksaminationer på samme hold. Hele prøvematerialet skal dække de faglige mål bredt.

4.3. Bedømmelseskriterier

Ved bedømmelsen af eksaminandens præstation ved den skriftlige og den mundtlige prøve vurderes det, i hvor høj grad eksaminanden er i stand til at opfylde fagets mål, som de er angivet i pkt. 2.1. Ved både den skriftlige og den mundtlige prøve gives der én samlet karakter ud fra en helhedsvurdering.